

ΚΟΝΙΤΑ

173. Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2013

045400 22400

173. Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2013

φωτ. εξωφ. Π.Σ.Τ. (Ο χιονιάς ... (ζωγραφίζει)

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές
στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 173 Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2013 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.

Βιοτουρισμός, **Αικ. Τσούβαλη**

Κέντρο δια βίου μάθησης

Ιστορικά στοιχεία για χωριά μας, **Χ.Γ.Γκούτου**

Χριστός γεννάται (ποίηση), **Γ. Μαυρογιάννη**

Η μάχη Γκραμπάλας, **Σωκ. Οικονόμου**

Κάντε παιδιά..., **Σ. Τουφίδη**

«...επί τας», **Κ.Α. Πύρρου**

Ζάππας, **Στ. Παρασκευόπουλος**

Περιήγηση στην αγορά Κόνιτσας, **Π. Μπούνα**

Κόνιτσα: Π. Μπούνα, **Κ. Ζάκκα**

Ι. Μονή Μολίστης, **Δημ. Παπαλάμπρου**

Η άγνωστη Μονή Μολίστης, **Γ. Παναγιώτου**

Μια ξεχωριστή βραδιά στο Γαναδιό, **Γ. Δερμιτζάκη**

Αξίες και άξιοι, **Β. Τσιαλιαμάνη**

Το βιβλίο, **Σ.Τ. - Β.Τα.**

Το ανεκπλήρωτο χρέος, **Χρίστου Ζάνη**

Η έμπρακτη αγάπη, **Β. Τσιαλιαμάνη**

Σε γάμο, **Β. Τσιαλιαμάνη**

Σύνδεσμος αποφοίτων Γυμν-Λυκείου

Πέλλετ στην Κόνιτσα, **Β. Τσιαλιαμάνη**

Κύπελλο επιτραπέζιας Αντισφαίρισης

Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

Κόνιτσα

Βιοτουρισμός, ο τουρισμός που σέβεται το πολύτιμο αγαθό της ζωής

Το άρθρο αυτό έρχεται ως επακόλουθο ενός εξαιρετικού συνεδρίου που είχα την τύχη να παρακολουθήσω στις Πρέσπες, στις 5 και 6 Οκτωβρίου 2013, με θέμα: «Καινοτόμες Πρακτικές Βιοτουρισμού, Νέες Διαστάσεις Ανάπτυξης Πρέσπα-Κορυτσά». Υλοποιήθηκε στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος IPA, Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα-Αλβανία», 2007-2013.

Συμμετείχαν η Πρόεδρος της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής κ. Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη, ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης κ. Γιάννης Μπουτάρης, ο κ. Landi Gushi, πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου Κορυτσάς, ο κ. Αθανάσιος Καραμέρης, καθηγητής του Α.Π.Θ. και πολλοί επιστήμονες και ειδικοί σε θέματα βιοπολιτικής και ανάπτυξης, τόσο από Ελλάδα όσο και από την Αλβανία.

Τι εννοούμε λέγοντας βιοτουρισμό

Ο όρος βιοτουρισμός (βίος=ζωή, & τουρισμός) – τουρισμός που σέβεται το πολύτιμο αγαθό της ζωής- χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από την Πρόεδρο της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής, καθηγήτρια Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη, το 1985.

Η φιλοσοφία του όρου βασίζεται στις υπηρεσίες τουρισμού που σέβονται το περιβάλλον, διαφυλάσσοντας τη βιοποικιλότητα, τους φυσικούς αλλά και τους πολιτισμικούς πόρους. Εστιάζει σε ένα σύστημα αξιών που προάγει την εκτίμη-

ση του βίου, καθώς επίσης και σε μια αμφίπλευρα κερδοφόρα κατάσταση, αφενός για την οικονομία του τόπου κι αφετέρου για το περιβάλλον, τη βιοποικιλότητα, τον πολιτισμό και εντέλει για τις τοπικές κοινότητες.

Ο βιοτουρισμός είναι στην ουσία ο πολυθεματικός τουρισμός που προκύπτει από τον οικοτουρισμό, αγροτουρισμό, περιβαλλοντικό, πολιτιστικό, ιστορικό, θρησκευτικό, γαστρονομικό τουρισμό με τη βιωματική συμμετοχή των επισκεπτών στα κοινωνικά δρώμενα και τη ζωή του τόπου, τον οποίο επισκέπτονται. Συμμετέχουν δηλ. στην κοινωνική εμπειρία, στο σύνολο της ζωής και των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος μιας περιοχής.

Με άλλα λόγια κοινωνική συμμετοχή στις δραστηριότητες των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως εξερευνησεις, κολύμπι, φωτογραφία, ορειβασία, πεζοπορία, ποδήλατο βουνού, χειμερινό σκι, καγιάκ, ράφτινγκ, συμμετοχή στις εκδηλώσεις πολιτισμού του τόπου, σε γιορτές, στις παραγωγικές διαδικασίες αλλά και σε δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος. Ο φυσικός πλούτος, η τοπική παραγωγή, οι αγροτικές ασχολίες, η γεωμυθολογία, η τοπική μουσική, η τοπική αρχιτεκτονική, η τοπική ιστορία, η πολιτιστική κληρονομιά, η τοπική κουζίνα, το χρώμα, οι ήχοι και το άρωμα ενός τόπου αποτελούν την προστιθέμενη αξία του. Όχι για να τα με-

401... ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Ευδοτου
31-1-2014
24634

τατρέφουμε σε αναλώσιμο τουριστικό προϊόν και να πουλήσουμε ως φοιτητές, αλλά για να συνειδητοποιήσουμε την αξία τους και να στραφούμε σ' αυτά με ένα στρατηγικό σχεδιασμό, που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη του τόπου, χωρίς αυτός να χάσει την ιδιαιτερότητά του.

Ποια η καινοτομία του βιοτουρισμού

Η επαφή των επισκεπτών με τους ντόπιους και τις δραστηριότητές τους, η συμμετοχή στα δρώμενα της περιοχής είναι βασικό στοιχείο του βιοτουρισμού.

Κατ' αυτήν την έννοια, τα εργαλεία που χρησιμοποιεί ο βιοτουρισμός για την ανάδειξη, προώθηση και προβολή ενός τόπου και του τουριστικού προϊόντος, διαφοροποιούνται απ' το τουριστικό marketing του μαζικού τουρισμού, όπου ο τουρισμός είναι "μονοκαλλιέργεια" και το προσφερόμενο προϊόν είναι ήλιος και θάλασσα. Αυτό συμβαίνει κατά κόρον στις παραθαλάσσιες τουριστικές περιοχές, οι οποίες έχουν απολέσει, σε μεγάλο βαθμό, τόσο το φυσικό περιβάλλον όσο και τα ιδιαίτερα στοιχεία της πολιτισμικής τους κληρονομιάς.

Ο βιοτουρισμός αναδεικνύει την ποικιλότητα και την ποιότητα των παραγωγικών, πολιτιστικών και κοινωνικών δράσεων, που οφείλουν να συνθέτουν το βιοτουριστικό προϊόν. Η καινοτομία αυτής της μορφής του τουρισμού συνίσταται στα εξής:

- Προσεγγίζει το τουριστικό προϊόν και την ποιότητά του, ολιστικά, σφαιρικά και σε σχέση με το τοπίο. Ο τουρισμός είναι μέρος ενός συνόλου, μέρος ενός συστή-

ματος που αναδεικνύει όλα τα φυσικά, παραγωγικά, πολιτιστικά πλεονεκτήματα της περιοχής. Το περιβάλλον, τον πολιτισμό, την παραγωγή, την ιστορία, την κοινωνία με τις ιδιαιτερότητές της.

- Αξιοποιεί τη σύγχρονη τεχνολογία και την κοινωνική δικτύωση (Ιστοσελίδες, face book, twitter κ.α.). Περιοχές, όπως ο Δήμος Κόνιτσας, οι Πρέσπες κ.α., με τις μικρές επιχειρήσεις, ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ταβέρνες, εμπορικά καταστήματα κ.ο.κ. δεν μπορούν να στηριχθούν στους tour operators, στα μεγάλα γραφεία τουρισμού, παρά μόνον επικουρικά. Όπως τόνισε ο κ. Βασίλης Τακτικός, από το Πανελλήνιο Παρατηρητήριο Κοινωνίας των Πολιτών, τέτοιες περιοχές μπορούν να στηριχθούν στο **κοινωνικό και οριζόντιο δικτυακό μάρκετινγκ** για 3 λόγους:

Πρώτο, γιατί η τουριστική αγορά είναι μικρή και δεν μπορεί να «βιομηχανοποιηθεί» σαν προορισμός ώστε να δέχεται μαζικά χιλιάδες τουρίστες, κάτι που πρωτίστως ενδιαφέρει τους tour operators.

Δεύτερο, γιατί αυτές οι μικρές επιχειρήσεις είναι δύσκολο να συμβάλουν στο υψηλό διαφημιστικό κόστος.

Τρίτο, γιατί πολλοί από τους μικρούς επαγγελματίες τουρισμού ασκούν ταυτόχρονα και άλλο επάγγελμα π.χ. είναι γεωργοί ή κτηνοτρόφοι και αντιμετωπίζουν τον τουρισμό ως συμπληρωματικό εισόδημα.

- Αξιοποιεί τις κοινωνικές δυνάμεις και επιχειρεί την οργάνωση και λειτουργία ενός τυπικού ή άτυπου σχήματος

συνεργασίας με τη συμμετοχή ιδιωτών, τουριστικών οργανισμών, τοπικών φορέων, Τοπικής Αυτοδιοίκησης με στόχο την ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών & δράσεων που αποσκοπούν στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος σε τοπικό επίπεδο.

Στην ποιότητα, την προβολή και την προώθηση του τουριστικού προϊόντος συνεπικουρούν:

- Η διατήρηση του αυθεντικού χαρακτήρα και της ταυτότητας της περιοχής. Η συνειδητοποίηση της αξίας του λαϊκού πολιτισμού.

- Οι δράσεις προστασίας του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, τα πολιτιστικά δρώμενα, οι αθλητικές διοργανώσεις.

- Η αναζήτηση νέων προϊόντων θεματικού τουρισμού, όπως π.χ. ο οινικός τουρισμός ή η γευσιγνωσία κ.α.

- Η στόχευση σε συγκεκριμένες ομάδες καταναλωτών, των οποίων τα ενδιαφέροντα ταυτίζονται με τα πλεονεκτήματα της περιοχής.

- Η πιστοποίηση γεωργικών ή κτηνοτροφικών προϊόντων.

- Η παιδεία των επαγγελματιών.

- Η συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τις οργανώσεις της Κοινωνίας Πολιτών και το αρμόδιο Υπουργείο για ανάπτυξη της Κοινωνικά Υποστηριζόμενης Γεωργίας και του Αγροτουρισμού.

Τα οφέλη από την υιοθέτηση καινοτομικών δραστηριοτήτων στον κλάδο του τουρισμού είναι πολλαπλά και ιδιαίτερα σημαντικά, όπως τονίζεται στο Ε-

library, Εγχειρίδιο Ανάπτυξης και Σύνθεσης Βιοτουριστικού Προϊόντος:

- Ανάδειξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής

- Διείσδυση σε νέες αγορές δυνητικών επισκεπτών

- Αποδοτικότερη ανταπόκριση στις απαιτήσεις των πελατών

- Προσέλκυση νέων επισκεπτών στην περιοχή και διατήρηση των ήδη υπαρχόντων

- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικής κοινότητας

- Αύξηση της απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο.

Στη φιλοσοφία του βιοτουρισμού δεν εντάσσεται η αξιοποίηση της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς με όρους καθαρά οικονομικούς. Η ως τώρα αποκτηθείσα εμπειρία δείχνει ότι η επικέντρωση σε οικονομικούς δείκτες δημιουργεί οικονομική μεγέθυνση και όχι άνοδο της ποιότητας της ζωής των ανθρώπων. Αν πράγματι αποτελεί αναγκαιότητα η στήριξη της ελληνικής περιφέρειας και των απομακρυσμένων περιοχών, ένας ορθολογικός αναπτυξιακός σχεδιασμός είναι απαραίτητο να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τα αναπτυξιακά πλεονεκτήματα των περιοχών, με παράλληλη προστασία της πολιτισμικής κληρονομιάς, του φυσικού περιβάλλοντος και της φέρουσας ικανότητας του τόπου.

ΤΣΟΥΒΑΛΗ-ΤΣΑΡΟΥΧΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Αντιδήμαρχος Πολιτισμού,

Τουρισμού, Κοινωνικών Θεμάτων &

Δια Βίου Μάθησης

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Ο Δήμος Κόνιτσας και το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (δια της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και του Ιδρύματος Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης) θέτουν σε λειτουργία το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης του Δήμου Κόνιτσας, στο οποίο θα υλοποιηθούν εκπαιδευτικά προγράμματα Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων με εκπαιδευτικές δράσεις ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ.

Τα Προγράμματα Εθνικής Εμβελείας, εκφράζουν τις Εθνικές και Ευρωπαϊκές Πολιτικές σε θέματα Διά Βίου Μάθησης Ενηλίκων στα εξής θεματικά πεδία:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ - ΤΙΤΛΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΩΡΕΣ

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (2 θεματικά πεδία)

Καινοτομία - Επιχειρηματικότητα - Διοίκηση Επιχειρήσεων 25 Ωρες
Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα 50Ω
Επιχειρηματικότητα και Τουριστική - Πολιτιστική Ανάπτυξη 25Ω
Αγροτική Επιχειρηματικότητα - Marketing Αγροτικών Προϊόντων 25Ω
Βιολογικά Προϊόντα: Παραγωγή - Πιστοποίηση - Διάθεση 25Ω
Ηλεκτρονική Επιχειρηματικότητα - e-επιχειρείν 25Ω
Πράσινη Επιχειρηματικότητα 25Ω
Δημιουργώ τη δική μου επιχείρηση 25Ω
Σύγχρονες Τραπεζικές Συναλλαγές 25Ω
Υπολογίζοντας τις δαπάνες του νοικοκυριού 25Ω
Συμβουλευτική σταδιοδρομίας 25Ω
Επαγγελματική ενεργοποίηση ανέργων γυναικών 25Ω

2. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (3 θεματικά πεδία)

Περιβάλλον και καθημερινή ζωή 25Ω
Γεωργία και Φυσικοί Πόροι 25Ω
Συλλογικές Περιβαλλοντικές Δράσεις 25Ω
Οικολογικές λύσεις για το σπίτι 25Ω
Προστασία και Δικαιώματα Καταναλωτή 25Ω
Ασφάλεια - Ποιότητα Τροφίμων 25Ω
Αστικοί λαχανόκηποι 25Ω
Πρακτικές συμβουλές (υγιεινής) διατροφής 25Ω
Αγωγή Υγείας - Πρώτες Βοήθειες 25Ω
Διαμόρφωση και διακόσμηση εσωτερικών χώρων 25Ω

3. ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ (3 θεματικά πεδία Χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών)

Επεξεργασία Κειμένου - Διαδίκτυο (I) 50Ω
Υπολογιστικά Φύλλα - Παρουσιάσεις (II) 50Ω
Βάσεις Δεδομένων - Εξειδικευμένα θέματα (III) 50Ω
Διαδικτυακά εργαλεία και υπηρεσίες στην καθημερινή ζωή 25Ω
Ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) 25Ω
Δημιουργία Ιστοσελίδας 50Ω
Ηλεκτρονική εφημερίδα 50Ω

4. ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ (3 θεματικά πεδία)

Ελληνικό Αλφαβητικό σύστημα 25Ω
Βελτιώνω την ορθογραφία μου 25Ω
Σύνταξη εγγράφων - φορμών 50Ω
Αγγλικά για το χώρο εργασίας 25Ω
Αγγλικά για τον τουρισμό 25Ω
Γαλλικά για τον τουρισμό 25Ω
Γερμανικά για τον τουρισμό 25Ω
Ιταλικά για τον τουρισμό 25Ω
Ισπανικά για τον τουρισμό 25Ω
Ρωσικά για τον τουρισμό 25Ω
Κινεζικά για τον τουρισμό 25Ω
Τουρκικά για τον τουρισμό 25Ω

5. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ (1 Θεματικό πεδίο)

Διαχείριση εργασιακού άγχους/Εναρμόνιση επαγγελματικής και προσωπικής ζωής 25Ω
Αποτελεσματική συνεργασία στον εργασιακό χώρο 25Ω
Αποτελεσματική ηγεσία στην εργασία 25Ω
Διαχείριση χρόνου 25Ω
Διαχείριση διαπροσωπικών σχέσεων 25Ω
Επικοινωνία και δυναμική της Ομάδας 25Ω
Εθελοντικές δράσεις στην τοπική κοινωνία 25Ω
Αποτελεσματική επικοινωνία με φορείς και υπηρεσίες 50 Ω
Αντιμετώπιση της κοινωνικής κρίσης στην καθημερινή ζωή 25Ω

6. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ (2 Θεματικά πεδία)

Ιστορία της Τέχνης 25Ω
Εικαστικό Εργαστήρι 50Ω

Φωτογραφία 25Ω
Κινηματογράφος 25Ω
Εργαστήρι δημιουργίας Βίντεο 50Ω
Θεατρικό Εργαστήρι (ανεβάζω τη δική μου παράσταση) 50Ω
Εργαστήρι μουσικής 50Ω
Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής 50Ω
Αξιοποίηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς 25Ω

7. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΟΜΑΔΩΝ (1 Θεματικό πεδίο)

Μετανάστες - Υποστήριξη στην καθημερινή ζωή 25Ω
Τσιγγάνοι - Γλωσσικές δεξιότητες I 50Ω
Τσιγγάνοι - Γλωσσικές δεξιότητες II 50Ω
Τσιγγάνοι - Υποστήριξη στην καθημερινή ζωή 25Ω
Κρατούμενοι - Επικοινωνία στην καθημερινή ζωή (A1) 125Ω
Κρατούμενοι - Επικοινωνίας στην καθημερινή ζωή (A2) 175Ω
Κρατούμενοι - Υποστήριξη κρατουμένων 25Ω
Μουσουλμανική Μειονότητα - Γλωσσικές δεξιότητες I 50Ω
Μουσουλμανική Μειονότητα - Γλωσσικές δεξιότητες II 50Ω

Τα Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας προτείνονται από τους Δήμους με γνώμονα τις τοπικές ανάγκες και την προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και προσωπικής ανάπτυξης των δημοτών.

Παραδοσιακή τέχνη: Μαστόροι της πέτρας 50 ώρες

Παραδοσιακή τέχνη: Αγιογραφί 50ω

Παραδοσιακή τέχνη: Ξυλογλυπτική 50ω

Τα προσφερόμενα προγράμματα μπορούν να παρακολουθήσουν ενήλικες κάθε εθνικής προέλευσης, ηλικίας και μόρφωσης. Για την ένταξη των ενδιαφερομένων στα τμήματα απαιτείται η συμπλήρωση σχετικής αίτησης.

Το εν λόγω έργο εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων με τίτλο Πράξεων «Κέντρα Διά Βίου Μάθησης - Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας» ΑΠ7 και «Κέντρα Διά Βίου Μάθησης - Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας» ΑΠ8 και συγχρηματοδοτείται από το Ε.Κ.Τ. (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και το Ελληνικό Δημόσιο.

Για πληροφορίες και εγγραφές απευθυνθείτε στην Αντιδήμαρχο Τσούβαλη-Τσαρούχη Αικατερίνη και την κ. Αθανασίου Μαίρη
Τηλ. 26550 24144 - email: kdedkonitsas@yahoo.gr

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΑΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Α. Βούρμπιανη

Το οικωνύμιό της έχει σλάβικη προέλευση και σημαίνει οικισμός που βρίσκεται σε τόπο με πίες. Η μία από τις δύο θέσεις στις οποίες είχε κτισθεί διαδοχικά το χωριό παλαιότερα βρισκόταν κοντά σε πίες του ποταμιού. Ομόρριζα οικωνύμια υπάρχουν πολλά στην Ελλάδα και σε σλάβικες χώρες¹.

Πληθυσμός: το 1846 κάτοικοι 1155, το 1874 2172, το 1888 1750, το 1911 1514, το 1920 890, το 1940 754. Σύμφωνα με άλλες πηγές η Βούρμπιανη γύρω στο 1800 είχε 2.000 κατοίκους· το 1871 ήταν το μεγαλύτερο χωριό του καζά, είχε 1.500 κατοίκους και 13 ιερείς (εκ των οποίων όμως οι 5 δεν είχαν ενορία)· το 1879 είχε 400 οικίες· το 1895 είχε 300 οικίες και 1.500 κατοίκους φίλεργους, ευφυείς, δραστήριους και φιλόμουςους· το 1913 είχε 1.500 κατοίκους².

Στην περιοχή του χωριού υπήρξαν τρεις μικρές μονές που καταστράφηκαν, στις αρχές του 18ου αιώνα μάλλον. Τότε κτίσθηκε η κεντρική εκκλησία (σώζεται εικόνα του 1747), η οποία ανακαινίσθηκε το 1780. Το τέμπλο της χρονολογείται στον 16ο ή 17ο αιώνα, αλλά προέρχεται από καταστραφείσα εκκλησία της Φετόκου³. Κατά τα έτη 1790, 1805, 1814, 1824, κτίσθηκαν άλλες εκκλησίες. Σήμερα οι εκκλησίες του χωριού είναι 18, εκ των οποίων οι 5 βρίσκονται μέσα στον οικισμό. Στα παλαιότερα σωζόμενα εκκλησιαστικά αντικείμενα, περιλαμβάνονται: φορητές εικόνες (1747, 1777, 1805), καμπάνα (1778), πολυέλαιος (1780), επιτάφιος (1837), λειψανοθήκη, παρρησία⁴.

1. Κ. Οικονόμου, Τα οικωνύμια του νομού Ιωαννίνων, 2006 64, Αν. Ευθυμίου, Η Βούρμπιανη της Ηπείρου, 1987-90 11, Β. Δημάρατος/Ν. Ρεμπέλης, Ιστορία της Βούρμπιανης, 1996 2, 133, Ν. Παπασωτηρίου, Ηπειρ. Εταιρεία, τχ. 76-77.

2. Για τις άλλες πηγές, βλ. κατά σειρά: Δημάρατος/Ρεμπέλης, ό.π., 83, Κόνιτσα τχ. 108-110-1971, Αν. Γεωργίου, Γεωγραφικά, 1879 Κόνιτσα τ. 2007 170, Φωνή της Ηπείρου, φ. της 11.8.1895, Κ. Μέκιος, εφημ. Καιροί, φ. της 4.3.1913.

3. Ευθυμίου, ό.π., 11, 24, 307, 311, 21, 321, Δημάρατος/Ρεμπέλης, ό.π., 34.61, Αρ. Πετρονάκης/Β. Παπαγεωργίου, Μαστόροι χτίστες από τα μαστοροχώρια της Κόνιτσας, 2008 44, 86.

4. Ευθυμίου, ό.π. 298, 302, 49, 316, 312, 314, 21, 316, 318, 313, 314, 307, 109 (μολονότι στην σελ. 318 αναφέρει την καμπάνα του 1778, στην σελ. 109 γράφει ότι για πρώτη φορά χρη-

Το 1635 περίπου ήλθαν στο χωριό λίγες οικογένειες από την γειτονική Κολώνια, το κατέλαβαν και έκτισαν τζαμί, γι' αυτό πολλοί χωριανοί μετοίκησαν, αλλά το 1680 περίπου οι Βουρμπιανίτες μπόρεσαν και έδιωξαν τους Κολωνιάτες, με την συμπαράσταση του κρυπτοχριστιανού κατή της Κόνιτσας⁵.

Από τις αρχές του 18ου αιώνα, η Βούρμπιανη αρχίζει να προοδεύει οικονομικά. Οι κάτοικοί της ήταν: λίγοι μεγαλοκτηνοτρόφοι, άλλοι αγωγιάτες ή ράφτες, πολλοί μετανάστες στην Βλαχία ή στην Ελλάδα, οι δε περισσότεροι, οικοδόμοι και ξυλουργοί⁶. Τα πιο παλιά γνωστά μας έργα των οικοδόμων τούτων χρονολογούνται στα έτη 1760 (Περιβόλι Γρεβενών), 1784 (Σινίτσα Γρεβενών), 1801 (κάστρο Ιωαννίνων, 25 οικοδόμοι), 1802 (Ζέρμα), 1809 (Ζίτσα), 1814 (Τσαραπλανά). Μεταξύ των πιο αξιόλογων έργων τους, έχουν εντοπισθεί: στα Γιάννενα η Μητρόπολη (1830) και το αρχοντικό Μίσιου (1843), στην Αθήνα η Χρυσοσπηλιώτισσα (1863) και το Καστέλο Πεντέλης (1840), στο Πωγώνι η γέφυρα Αγίου (1882)⁷.

Σύμφωνα με την παράδοση, η σχολική εκπαίδευση γινόταν αρχικά στις μονές του χωριού και έπειτα σε διδακτήρια που κτίστηκαν: το πρώτο λίγα έτη μετά την επίσκεψη στο χωριό του Κοσμά Αιτωλού το 1777, το δεύτερο το 1832, το τρίτο το 1888 με φροντίδες της Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητας Βούρμπιανης, η οποία συστήθηκε το 1876 στο χωριό και επανασυστήθηκε το 1883 στην Αθήνα, είχε δε παραρτήματά της στην Πάτρα, στο Λαύριο, στη Λίμνη Ευβοίας και αλλού. Το 1874 λειτουργούσε αλληλοδιδασκικό σχολείο με 53 μαθητές και με δάσκαλο μισθοδοτούμενο από τους κατοίκους. Από το 1888 λειτούργησε αρρεναγωγείο με 4 τάξεις δημοτικού σχολείου, με 2 τάξεις Ελληνικού σχολείου (στο οποίο το 1906 δίδαξε ο Γ. Χατζής-Πελλερέν) και με οικοτροφείο από το 1907, ενώ από το 1890 λειτούργησε και παρθενγωγείο. Χωριανοί ευεργέτες χρηματοδότησαν την εκπαίδευση και άλλες αγαθοεργίες. Το 1889 δωρή-

θηκαν στην σχολή 380 βιβλία από Αθηναίους⁸.

Μεταξύ των παλαιότερων Βουρμπιανικών που διακρίθηκαν, έγινε γνωστός ευρύτερα ο Κώστας Ντούμαρης ή Γραμματικός (1760-1838), ο οποίος διέτελεσε γραμματέα του Αλή πασά (στά έτη 1785-1821), του Ομέρ Βρυώνη, του Κιουταχή και άλλων δύο πασάδων της Ρούμελης, διατηρούσε στο χωριό βιβλιοθήκη με 353 τόμους, υπομίσθωνε την είσπραξη φόρων, εκμεταλλευόταν τσιφλίκια και ποιμνία και χορηγούσε έντοκα δάνεια. Ως γραμματικός εργάσθηκαν και οι εξής: μέλη της οικογένειας Κοντογιάννη σε μπέηδες πριν από το 1790, ο Δημ. Παπαϊωάννου (γενν. το 1780) στον Βελή πασά, γιό του Αλή πασά, ο Κων. Δημάρατος, λόγιος (γενν. το 1780) στον Μαλίκ πασά, ο Ρίζος Δημάρατος (γενν. 1805) στον Αλ. Υψηλάντη και στον Όθωνα, ο Κύρκας Ζ. Δημάρατος (γενν. 1825) στον Κιανή πασά Στάρια⁹.

Οι πρώτοι 10 χωριανοί επιστήμονες γεννήθηκαν πριν από το 1850 και ήταν: 5 δάσκαλοι, 3 νομικοί και 2 αρχιτέκτονες. Έπειτα αναδείχθηκαν μέχρι το 1870 άλλοι 12, προοδευτικά δε όλο και περισσότεροι, αλλά πολλοί από αυτούς γεννήθηκαν σε άλλους τόπους. Τέτοιοι ήταν οι εξής μεταξύ άλλων: α) Ν. Χαρισιάδης (1845-1924), νομικός σύμβουλος της ελληνικής πρεσβείας στην Πόλη, καθηγητής σε γυμνάσια, συγγραφέας σχολικών βιβλίων, μετοίκησε στο Βόλο ως δικηγόρος. β) Γ. Στράτος, γενν. το 1860, σπούδασε στην Αθήνα και στο Βέλγιο, σχεδίασε γέφυρες, την ύδρευση της Αθήνας από την Στυμφαλία, τα πολεοδομικά σχέδια Μυτιλήνης, Κοζάνης κ.ά. γ) Αλ. Τράντας (1867-1961), σπούδασε στα Γιάννενα, στην Αθήνα και στο Παρίσι, ήταν οφθαλμολόγος διεθνούς φήμης και συγγραφέας 200 επιστημονικών μελετών. δ) Σωκ. Δημάρατος (1889-1966), έλαβε μέρος στους δύο παγκοσμίους πολέμους, ήταν απόστρατος αντιστράτηγος από το 1946, βουλευτής και υφυπουργός Εθνικής Αμύνης το 1952. ε) Δ. Πάνου (1896-1985), σπούδασε στην Βόννη, ήταν στέλεχος του Υπ. Γεωργίας και της Αγροτικής Τράπεζας για τους συνεταιρισμούς, έγραψε 150 μελέτες. στ) Χαρ. Ρεμπέλης (1887-1947), σπούδασε

8. Ευθυμίου, ό.π. 24, 94, 230-268, 388, 412, 95, 113, 117, 362, Επετ. Φιλεκπ. Συλλ. Κων.πόλεως, 193. Ο κανονισμός της Αστικής σχολής του 1907 δημοσιεύθηκε εις Κόνιτσα, τ. 1983 19 επ. Για την Φιλεκπ. Αδελφότητα, βλ. και Ηπειρ. Εστία, τ. 1957 405, 720, τ. 1958 88, Μ. Γίωσης. Το ιστορικό του Συνδέσμου κοινότητας Βούρμπιανης, 1983.

9. Βλ. Χ. Γκούτος, Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2009 29 επ. (όπου εξετάζονται τα εξής κυρίως: η δράση του ως γραμματικού, βιβλιοθήκη και λατρευτικά αντικείμενά του, κερδοσκοπικές δραστηριότητές του, διενέξεις με συγχωριανούς του, οι συγγενείς του), Ευθυμίου, ό.π. 25, 28-29, 57, Δημάρατος/Ρεμπέλης, ό.π. 67-82, 92-5, 130, 137-9.

σιμοποιήθηκε καμπάνα το 1840), Παπασωτηρίου, ό.π., και τχ. 80. Για τους παλιούς ιερείς, βλ. Ευθυμίου, ό.π. 23, 27, 92, 216.

5. Ευθυμίου, ό.π. 15-20, ο ίδιος Ηπειρ. Εστία, τ. 1955 43, Δημάρατος/Ρεμπέλης, ό.π., 48-50.

6. Ευθυμίου, ό.π., 21-22, 40, 117, 36, 96-100 (στην σελ. 111 γράφει ότι το χωριό είχε 2261 οικόσιτα γιδοπρόβατα), Δημάρατος/Ρεμπέλης, ό.π. 25, 32, 73, 59, 83, 25, 84.

7. Πετρονάκης/Παπαγεωργίου, ό.π., 89, 93, 108, 114, 115, 116, 121, 130, 133, 150. Στην Σίνιτσα έφτιαξαν ταβάνι (Απ. Παπαδημητρίου), Σελίδες από την ιστορία των Γρεβενών, 2002, 369).

Στο κάστρο Ιωαννίνων εργάσθηκαν "25 Βορμπιανίτες στο σαντριβάνη, η νταβαντζήδες στου Σουλειμάν πασιά" (Β. Παναγιωτόπουλος, Αρχείο Αλή πασά, τ. Α' 2007 186). Στη μονή Καλογρεών Ζίτσας έφτιαξαν τέμπλο (Δ. Καμαρούλιας), Τα μοναστήρια της Ηπείρου, 1996 547). Στα Τσαραπλανά έφτιαξαν δεσποτικό θρόνο (Μ. Πεκλήρης, Βασιλικό Πωγωνίου, 2006 19).

στην Ζωσιμαία και στην Μαράσλειο, διακρίθηκε ως δάσκαλος, έγραψε το βιβλίο «Κονιτσιώτικα». z) Άλλοι: Χ. Δημάρατος εκδότης επιστημονικού περιοδικού, Απ. Παπαλάμπρος αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Επικρατείας, Β. Παπαγιαννόπουλος, λιθογράφος¹⁰.

Σε άλλους τομείς διακρίθηκαν οι εξής Βουρμπιανίτες μεταξύ άλλων: α) Μήτσης Λέζης ή Καραμήτσης (1790-1838), οπλαρχηγός στη Νάουσα, στον Όλυμπο, στο Μεσολόγγι κ.ά. β) Χρ. Ζούμης (1803-90), πρωτοπαλλήκαρο του Καραμήτση, πρωτομάστορας - εργολάβος στην Χρυσοσπηλιώτισσα και σε άλλα κτήρια της Αθήνας. γ) Σωκ. Βενζαδές, οπλαρχηγός στον Βάλτο, στο Μεσολόγγι και στην Βόνιτσα, δ) Χαράλ. Ι. Παπαρρίζου, το 1837 έτυχε να είναι φυλακισμένος μαζί με τον νεομάρτυρα Γεώργιο τον εξ Ιωαννίνων και τον ενθάρρυνε να μην προδώσει την πίστη του, γι' αυτό έγινε πολύ σεβαστός στην Ήπειρο¹¹.

Το 1838 οι Βουρμπιανίτες ζήτησαν εγγράφως από τον πασά των Ιωαννίνων να ακυρώσει τις αυθαίρετες ενέργειες των δύο χωριανών φοροεισπρακτόρων, γιατί αλλιώς θα μεταβούν όλοι στα Γιάννενα για να ζητήσουν να κατοικήσουν σε άλλον τόπο. Το 1840 ανέθεσαν σε 4 χωριανούς και σε 4 προεστούς άλλων χωριών την εκκαθάριση των αθεώρητων οικονομικών λογαριασμών του χωριού. Το 1845 διόρισαν εκπροσώπους τους συγχωριανούς για να εισπράτουν τους φόρους, να πληρώνουν σπαχήδες, δάσκαλο, ιερείς και δραγάτες και να ορίζουν καταλύματα για τα κρατικά όργανα. Το 1854 διόρισαν χωριανούς αρμόδιους για την ρύθμιση των φορολογικών μερίδων¹². Γνωρίζουμε πολλούς από εκείνους που διετέλεσαν προ-

10. Ευθυμίου, ό.π. 25, 92-93, 96-97, 218-221, Δημάρατος/Ρεμπέλης, ό.π. 112-121, 129-131, 154, Παπασωτηρίου ό.π. Για τον Χαρισιάδη, βλ. και Ηπειρ. Χρονικά, Παράρτημα Α' 1927 58, Ηπειρ. Εστία, τ. 1974 359. Για τον Τράντα βλ. και Δελτίον Ελλ. Οφθαλ. Ετ. Αθηνών, 1950 τχ 167-174, Δελτίον Ιατροχειρ. Ετ. Αθηνών, 1962 246, Κόνιτσα τχ. 28-29/1964, Β. Χρήστου, Απομνημονεύματα, 2002 153. Για τον Στράτο, βλ. Π. Λιούφης, Ιστορία της Κοζάνης, 1924 368, Για τον Πάνο, βλ. Ν. Ρεμπέλης, Κόνιτσα, τχ 3/1985. Για τον Χ. Ρεμπέλη, βλ. Ηπ. Εταιρεία 1992 159.

11. Βλ. αντιστοίχως: α) Ευθυμίου, ό.π. 30-33, ο ίδιος, σελίδες από την ιστορία της Κόνιτσας, 1996 56, Δημάρατος/Ρεμπέλης, ό.π. 151, β) Ευθυμίου, Η Βούρμπιανη... 33, γ) Κόνιτσα, τχ 108-9/2003, δ) Δημάρατος/Ρεμπέλης, ό.π. 101-2, 140, Γκούτος, Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2009 44-45, 46.

12. Ευθυμίου, ό.π. 78 128, 137, Ηπειρ. Χρονικά, τ. 1929 215. Σώζονται οι ονομαστικοί κατάλογοι φορολογίας των ετών 1830, 1844, 1854 (Ευθυμίου, ό.π. 73, 123, 132). Κατά τα έτη 1825-50, το χωριό βαρυνόταν και με χρέη εκ δανείων που λάμβανε από Κονιτσιώτες, Κολωνιάτες κ.ά. (Ευθυμίου, ό.π. 110).

εστοί μετά το 1814, μεταξύ δε αυτών ήσαν και ο Κ. Γραμματικός, ο γιος του Νικολάκης, ο Χαρ. Παπαρρίζος και ο Δ. Παπαϊωάννου. Κατά τα έτη 1880-90, 1900-3, το χωριό μετατάχθηκε στον καζά Λεσκοβικίου, μαζί με την Πυρσόγιαννη και την Στράτσιανη¹³.

Άλλες σχετικές πληροφορίες: Το 1818 ένας Βουρμπιανίτης έγραψε στον Αλή πασά ότι ο πατέρας του, τα αδέρφια του και ο ίδιος αναλώθηκαν να τον υπηρετούν και ζήτησε να τους προστατεύσει επειδή κάποιοι Κολωνιάτες αθέτησαν την συμφωνία για την καλλιέργεια αγρών στην Μυροσλάβιστα Γράμμου και έκαψαν το σπίτι τους. Το 1826 ο Κ. Γραμματικός κατέγραψε σε κατάστιχό του τα ονόματα 30 περίπου συγχωριανών που του χρεωστούσαν χρήματα. Στο χωριό ενέσκηψε πανούκλα κατά τα έτη 1806, 1854, 1880, έγιναν δε ληστείες τρεις κατά τα έτη 1842-54 και δέκα περίπου κατά τα έτη 1878-1901. Το 1872 κατασκευάστηκε γεφύρι στο ποτάμι. Το 1897 οι δύο χωριανοί που φυλακίσθηκαν ως επαναστάτες ελευθερώθηκαν επειδή οι Βουρμπιανίτες εξεγέρθηκαν. Το 1912 παίχθηκε στην Βούρμπιανη το θεατρικό έργο «Γκόλφω» από νέους χωριανούς¹⁴. Ο καθηγητής Γ. Αναγνωστόπουλος δημοσίευσε την μελέτη του «Περί του ιδιώματος της Βούρμπιανης και των περι αυτήν κωμών, στο Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher (1928-29) 1930 sel. 448-461.

Β. Μόλιτσα

Το οικωνύμιο τούτο ήταν κοινό για τους τρεις οικισμούς Γανναδιό, Μεσαριά (σημερινή Μόλιτσα) και Μποτσιφάρι (σημ. Μοναστήρι) μέχρι το 1920, ενώ έκτοτε αυτοί αναγνωρίσθηκαν αυτοτελείς κοινότητες. Μνημονεύεται στην παρρησία της μονής Ζάβορδας Γρεβενών (1534-1692). Στα παλαιосλάβικα, η λέξη Μόλιτσα σημαίνει Δεομένη (Ικετεύουσα) και αποδίδεται στην Παναγία όταν εικονίζεται προσευχόμενη με ανορθωμένα τα χέρια. Πιθανότατα στην μονή του χωριού υπήρχε και ήταν σεβαστή τέτοια εικόνα, γι' αυτό η μονή ονομάσθηκε μονή της Μόλιτσας (της Δεομένης Παναγίας), κατ' επέκταση δε δόθηκε το όνομα Μόλιτσα και στο γειτονικό της χωριό. Το οικωνύμιο Γανναδιό πιθανολογείται ότι προήλθε: είτε α) από το όνομα Γενάδας, που ήταν άρχοντας του αρχαίου Μολοσσικού γένους των Γενοσών, είτε β) από το όνομα του Ιταλού Καναδαίου, ο οποίος εγκαταστάθηκε εδώ ως γαιοκτήμονας κατά

13. Ευθυμίου, ό.π., 26, 86-90, 214, Μ. Κοκολάκης, Το ύστερο Γιαννιώτικο πασαλίκι, 2003 196, Φωνή της Ηπείρου 31.10.1903.

14. Βλ. κατά σειρά: Παναγιωτόπουλος, ό.π., τ. Γ' 148, 506, Ηπειρ. Χρονικά, τ. 1938 34-36, 40, Ευθυμίου, ό.π. 41, 112, 358, 101-6, 269 επ., 117, 393, 429.

τις επιδρομές Νορμανδών τον 11ο ή τον 12ο αιώνα, είτε γ) από το όνομα του φυτού καννάβι που εκαλλιεργείτο εδώ για την κατασκευή υφασμάτων. Η συνοικία Μποτσιφάρι έλαβε το όνομά της από την φάρα (γένος) του Μπότσιου¹⁵.

Πληθυσμός: το 1846 κάτοικοι 623, το 1874 1482, το 1888 1250, το 1911 961, το 1920 629, το 1940 688.

Το 1328 ο Ανδρόνικος Παλαιολόγος, ανεψιός του αυτοκράτορα και διοικητής του κεφαλατικού του Μπερατιού, στο οποίο υπαγόταν και η περιοχή του χωριού, ίδρυσε μικρή μονή της Παναγίας, δίπλα στην οδική αρτηρία επικοινωνίας της Ηπείρου με την Δ. Μακεδονία, στην τοποθεσία που μετέπειτα ονομάστηκε Σουπόσιανη. Πιθανότατα, κατά την επιδρομή Σλάβων το 1347, εγκαταστάθηκαν εδώ μέτοικοι από την Σοποτσάνη της Σερβίας, οι οποίοι ονόμασαν τον μεν οικισμό τους Σουπόσιανη, την δε μονή της Παναγίας μονή της Μόλιστας (της Δεομένης). Μετά την ερήμωση της Σουπόσιανης (που είχε 40 οικίες) λόγω πανούκλας, η μονή μεταφέρθηκε το 1672 σε χώρο κοντινό προς την σημερινή θέση της, αλλά λόγω κατολίθωσης του χώρου εκείνου μεταφέρθηκε το 1819 στην σημερινή θέση της¹⁶.

Στις τρεις συνοικίες υπάρχουν 28 εκκλησίες μέτριου ή μικρού μεγέθους, οι περισσότερες από τις οποίες κτίστηκαν τον 19ο αιώνα. Σε εκκλησία του 1759 (κάνκε το 1985) υπήρχαν 5 φορητές εικόνες του 1760 και μία του 1595. Άλλες παλιές εικόνες σώζονται στις ενοριακές εκκλησίες του Γανναδιού (1422, 1773, 1780) και της Μεσαριάς (1652, 1760, 1782)¹⁷.

Από τον 17ο αιώνα ή ενωρίτερα, στο τμήμα της προαναφερθείσας οδικής αρτηρίας, όπου υπήρχαν στενωποί και δύο τουλάχιστον χάνια, κοντά στο χωριό, λειτούργησε δερβένι φυλασσόμενο. Κατά τα έτη 1722-43, το δερβένι εφρουρείτο από Μολιστινούς που εισέπρατταν διόδια, ένας δε από αυτούς έκτισε στο Γανναδιό μεγάλο σπίτι (1740) που σώζεται κατά μεγάλο μέρος του. Οι Μολιστινοί απέκρουσαν Αλβανούς επιδρομείς, μάλλον το 1743 οπότε ο ληστής Βελής μπέης, πατέρας του Αλή πασά, καταδιώχθηκε από το Κεράσοβο μέχρι το Τεπελένι. Το 1797 στην

15. Βλ. Γκούτος Η επαρχία ... 72-78, Ε. Κίγκα, εις Τιμ. Αφιέρωμα στον καθηγητή Κ. Μηνά, 2005 201 επ., πρβλ. Κ. Οικονόμου, ό.π., 72, 218. Πιθανολογείται ότι το τοπωνύμιο Γανναδιό υποδηλώνει κάτι σχετικό με μαντείο, ίσως με το μαντείο Βούνειμα που έκτισε ο Οδυσσεάς πλησίον της Τράμπυας (Σταρίτσανη). Σε πέντε τοποθεσίες του χωριού, βρέθηκαν αρχαία αγγεία, νομίσματα, ξίφη, κτερίσματα, ασπίδα κ.ά. (Γκούτος), ό.π. 68-70, 16, 76).

16. Ό.π. 70-72, 79-82.

17. Ό.π., 121-125, 87, 70.

περιοχή του χωριού έδρευε οπλαρχηγός, ο οποίος εδήλωσε σε αντιπροσώπους της Ρωσίας και της Γαλλίας ότι θα διαθέσει 4.000 οπλίτες αν οι χώρες αυτές βοηθήσουν για την απελευθέρωση της Ηπείρου¹⁸.

Κατά τους αιώνες 17ο και 18ο, στην περιοχή συνάντησης του Βουρκοπόταμου και του Σαραντάπορου (Καπηλιό), αφ' ενός λειτούργησε περιοδικώς υπαίθρια αγορά και αφ' ετέρου συνεδρίαζαν οι προεστοί των γύρω χωριών για κοινά ζητήματά τους. Κατά τα έτη 1730-1811 λειτούργησε δίπλα στον Βουρκοπόταμο ένας από τους τρεις ταμπακόμυλους του καζά για την παραγωγή ταμπάκου, ενώ δίπλα στον Σαραντάπορο, στην θέση Αργάζι, υπήρχε θυροδεψείο¹⁹.

Από τον 18ο αιώνα ή ενωρίτερα, οι Μολιστινοί βιοπορίζονταν στον τόπο τους με την παραγωγή δημητριακών, κηπευτικών, αμπελουργικών, κανναβιού, λιναριού, μεταξιού, καπνού κ.ά., με την εκτροφή λίγων οικόσιτων ζώων, με την απασχόλησή τους στον ταμπακόμυλο, στους αλευρόμυλους και στα χάνια του δερβενιού, με τα επαγγέλματα του οικοδόμου, του ξυλουργού, του αγωγιάτη κ.ά. και με το κυνήγι. Τα προϊόντα τους προορίζονταν για αυτοκατανάλωση. Μέχρι το 1850 περίπου, οι περισσότεροι άνδρες εργάζονταν εποχικά ως οικοδόμοι, ενώ έκτοτε μετανάστευσαν πολλοί στην Ρουμανία, στην Αίγυπτο και στην Αμερική, έστελναν δε από εκεί χρήματα, με τα οποία κατασκευάστηκαν πολλά σπίτια²⁰.

Το 1801 εργάσθηκαν για την ανέγερση του κάστρου στα Γιάννενα και 35 Μολιστινοί. Στο κάστρο ήταν επιστάτης ο χωριανός Γ. Βέργος, φίλος του Αλή πασά. Ο Αλής το 1815 διέταξε να πληρωθεί ο Μολιστινός Τζίμας που εργαζόταν σε κατασκευαστικά έργα στην Πρέβεζα και να του επιτραπεί να αποχωρήσει. Ο Κ. Τσιαπάρης προμήθευε μέλι στον Αλή πασά. Ο μαστρο-Τζήμος Τζαπάρης είχε κατάστιχο με γιατροσόφια (σώζεται) και δανείσθηκε χρήματα από τον Κ. Γραμματικό, όπως και ο Τζήμος Χατζηκώστας. Το 1835 εργάσθηκαν για την κατασκευή του μητροπολιτικού ναού της Αγίας Ειρήνης στην Αθήνα 4 Γανναδιώτες. Άλλοι οικοδόμοι Μολιστινοί εργάσθηκαν στην Δομνίστα και στο Γαλαξίδι (1837-39), στο Ζαγόρι και αλλού. Κάποιοι από αυτούς έδωσαν πληροφορίες για την κουδαρίτικη γλώσσα στον λόγιο Δ. Σάρρο. Ονομαστοί ήσαν οι πρωτομάστορες Ευάγγελος Β. Χαρισιάδης και Ν. Κασιόκης. Ο Γ. Γκούτος (1856-1926) ήταν λιθοξόος, φιλοτέχνησε ιζάκια και

18. Ό.π., 108, 50-51, J. Savant, Ιόνιος Ανθολογία, τ. 1939 273.

19. Γκούτος, ό.π., 102-116, 196.

20. Ό.π., 92-96. Από τα σπίτια που κτίστηκαν στο Γανναδιό μέχρι το 1880, σώζονται δέκα περίπου (ό.π., 162).

βρύσες, εργαζόμενος κυρίως στο χωριό και στην Αιγιαλεία, αλλά και στην Ζάκυνθο, όπου κατασκεύασε καμπαναριό²¹.

Το 1813 ταξίδευσαν στους Αγίους Τόπους ως προσκυνητές 4 Μολιστινοί (ευκατάστατοι μάλλον), αφού τους κατευόδωσαν οι 14 ιερείς της μονής και των συνοικιών και όλοι οι άλλοι κάτοικοι. Το 1841 στο Γανναδιό υπηρετούσαν τρεις ιερείς, στην δε Μεσαριά υπήρχαν αγροί που ανήκαν σε γυναικεία μονή. Ο χωριανός Αντ. Κοντούλης, που διέμενε στην Ζάκυνθο κατά τα έτη 1808-33, έφερε στο χωριό εικόνα της Παναγίας ζωγραφημένη στην μονή Σκοπού και νομίσματα της Ιονίου Πολιτείας²².

Ο Βασ. Χατζής, προεστός του χωριού, το 1830 απέτρεψε την τσιφλικοποίηση της Μόλιστας από τον «προστάτη» της Οσμάν μπέη, μολονότι απειλήθηκε και φυλακίστηκε. Το 1836, μαζί με άλλους 8 γενικούς προεστούς του καζά, επήγε υπηρεσιακώς στα Μπιτόλια, έδρα του βιλαετίου. Το 1840, μαζί με άλλους 4 γενικούς προεστούς, διορίστηκε από τους Βουρμπιανίτες ως εκκαθαριστής οικονομικών λογαριασμών του χωριού τους. Σώζονται δύο πολυσέλιδα κατάστιχα του εφοροεπιτρόπου Ευ. Ξεινού (1872-82, 1888-92) και το κτηματολόγιο του Γανναδιού (1870 περίπου)²³.

Με την κληροδοσία που άφησε στο Βουκουρέστι το 1845 ο Γανναδιώτης Νικ. Ξεινός, κατασκευάσθηκαν και λειτούργησαν: η εκκλησία του νεκροταφείου (1859), ο ξενώνας (αμιλικό) και η βρύση της πλατείας (1864), η ενοριακή εκκλησία (1870), το καμπαναριό της (1876), η Σπυριδώνειος σχολή (1878), το οίκημα δασκάλων (1880) και το παρθεναγωγείο (1888). Ο Μ. Νάζης κληροδότησε (1848) την περιουσία του στο Βουκουρέστι για να ιδρυθεί παρθεναγωγείο στη Μεσαριά. Ο Χρ. Νικολάου κληροδότησε στην μονή (1885) δύο οικίες που είχε στο Βουκουρέστι. Στο Μποτισφάρι κληροδοτήθηκαν χρήματα για να ιδρυθεί Ελληνικό Σχολείο. Ο καταγόμενος από το Μποτισφάρι εφοπλιστής Φ. Παπαχρηστίδης, η οικογένεια του οποίου είχε εγκατασταθεί στην Ελευθερούπολη, διέθεσε χρήματα για αγαθοεργίες στο χωριό²⁴.

Σε χειρόγραφες σημειώσεις επί εκκλησιαστικών βιβλίων, μνημονεύονται ο Φώτης δάσκαλος (1787) και ο Αναστάσιος μαθηματικός (1816). Τα παιδιά των συνοικιών παλαιότερα μάθαιναν γράμματα ίσως στην μονή. Μετά το 1780 ήσαν εγγράμ-

21. Παναγιωτόπουλος, ό.π. Α' 185, Β' 588, Γκούτος, ό.π. 88-89, 94, 181, Πετρονώτης-Παπαγεωργίου, ό.π. 668-702.

22. Γκούτος, ό.π. 91-92, 87, 70, 263, 273, 7, ο ίδιος, Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2012, 67.

23. Γκούτος, Η επαρχία ... 88, 101-102, 155 επ., 140. (Στην σελ. 100 κατονομάζονται και άλλοι προεστοί των συνοικιών).

24. Ό.π. 97, 134 επ., 117, Φωνή της Ηπείρου 26.12.1897, Γκούτος, Μολιστινά, 1983 41.

ματοι κάμποροι χωριανοί. Στην περίοδο 1830-70, μεταξύ των δασκάλων που δίδασκαν στις συνοικίες, γνωρίζουμε 5 χωριανούς, έναν Σταριτσιώτη και έναν Γκρισπανίτη. Από το 1872 λειτούργουσε στο Γανναδιό Ελληνικό σχολείο, με 70 τουλάχιστον μαθητές, εκ των οποίων μερικοί κατάγονταν από γειτονικά χωριά. Ήταν «το μεγαλύτερον δημόσιον καθίδρυμα της επαρχίας», είχε καλή βιβλιοθήκη και χορηγούσε δωρεάν σχολικά είδη στους μαθητές (οι οποίοι, όταν αυτά δεν χορηγήθηκαν πρόσκαιρα εξ αιτίας διαχειριστικής ανωμαλίας, εξεγέρθηκαν). Από το 1888 λειτούργησε και παρθεναγωγείο. Επί πλέον, εκάστη συνοικία είχε δημοτικό σχολείο, η δε Μεσαριά νηπιαγωγείο. Από τους μέχρι το 1915 αποφοίτους του σχολαρχείου, 8 έγιναν δάσκαλοι, 3 γιατροί, 2 νομικοί, ο Αλ. Οικονομίδης έγινε γραμματέας της Κόνιτσας, ο Δημ. Τζιμινάδης εμπορικός αντιπρόσωπος της Ελλάδας στο Βουκουρέστι, ο Γ. Γκούτος γραμματέας 3 κοινοτήτων, του σχολείου και της εκκλησίας²⁵.

Το 1844 καταδιώχθηκαν από ένοπλους χωριανούς 7 ληστές. Ληστίες έγιναν και κατά τα έτη 1872, 1877, 1879, 1880, 1882, 1889, 1899, 1903, ενώ το 1902 και το 1909 έγιναν δύο απαγωγές. Ένεκα τούτων οι ευκατάστατες οικογένειες μετοίκησαν τότε στην Κόνιτσα, πρόσκαιρα ή οριστικά. Οι εξής Μολιστινοί έγιναν Κονιτσιώτες: Κων. Λαμπρίδης, Χριστόδ. Παπαδημούλης, Δημ. και Βασ. Παπαϊωαννίδης, Αλ. Οικονομίδης, Γ. Μακάριος, Χριστόδ. και Δημ. Κούσιος, Θ. και Β. Γιούσιος, Ν. Τζιμινάδης, Δ. Λέτσιος²⁶.

Βιβλιογραφία για την Μόλιστα: Τζαλόπουλος Β., Ηπειρωτικών Ημερολόγιον η Νέα Ελλάς, 1913. Δέρβος Θ., Οι εκθέσεις και τα παιδιά 1950. Κούσιος Μ., Η Ιστορία του χωριού μου, 1971. Λυμπερόπουλος Ι., Ορεινοί και μεθόριοι, 1972, Δημητριάδης Ευ., Η Μόλιστα της Ηπείρου, 1974. Χατζή Β., Συλλογή λαογραφικής ύλης από το χωριό Γανναδιό, 1977. Γκούτος Χ., Μολιστινά, 1983, Γκούτος Θ., Γανναδιώτικα, 1986, Γκούτος Γ., Κείμενά μου 1990, Γκούτος Χ. Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιστα επί τουρκοκρατίας, 2003.

25. Γκούτος, Η επαρχία... 97-98, 143-154, 64-66, ο ίδιος, Μολιστινά 25-28, 50-51, 56-58, 50-51, 56-58, 72-74. Ο δάσκαλος Απ. Παπαχρήστου φυλακίστηκε επειδή έλαβε εφημερίδες από την Ρουμανία (Φωνή της Ηπείρου 8.1.1893 - Κόνιτσα, τ. 2002 94).

26. Γκούτος, Η επαρχία ... 193-219, 196, Τ. Παπαδημούλης, Η Κόνιτσα που έσβησε, 1972 21-22, 26, 29, 30, 31, 36, 42, 43, Ευθυμίου, Σελίδες ... 27, 49, 132, Ηπειρ. Εστία, τ. 1957 587, 589.

Χριστός γεννάται

Γκρεμίστε της καρδιάς την πύλη
που μένει πάντοτε κλειστή,
μπαρούτι, διαδεχτό φωτιά
ανάγντε, κάμντε πιστοί.

Ορδύστε θρησκική αγίδα
γοργά γερά και θαρρετά.
Φορέστε αρετής χλαμύδα
τη σκέψη αφήστε να πετά...

... Σε κάποιο ταπεινό καδύβι
σιμά στα ῥύα τα αγνά
μια μάννα τη χαρά δεν κρύβει
Χριστός γεννάται. Ξρανά!

Το πρόσωπο σαν ἥλιος δάμπει
κι η φύση όδη χαρωπή,
αγγέδοι, ῥωντιανά και κάμποι
γιορτάζουν γέννηση νωπή.

Θεάνθρωπος στη γη να σώση
θνητούς π' αγάπησε ποδή,
ῥωή με το σταυρό να δώση
να δάβη ο ἄψος και χαθή.

Στο μέτωπό του γράφ' ειρήνη
αγάπη άδοχή πιστή,
να δείχνουν πονεμένοι θρήνοι
καινούργιος κόσμος να χτιστεί.

Να γίνει καθαρός σαν κρίνος
σεμνός, δεικός, ειρηνικός,
εικόνα δείκή κι εκείνος,
αχός γλυκύς, ειρηνικός.

Ανοίγουν τ' ουρανού οι θόδοι
ευθύς φωτίζεται η γη
τυφδοί οι αρνητές της πόδης
δεν βδέπουν πάνδηδο Αυγή.

Μηδέ αγγεδικό τροπάρι
ακούνε ώτα σφαδιστά.
Ἡ δεία που γεννιέται χάρη
μυδά σε πδάσματα πιστά.

Το φως θνητωτικό απδύθη
στην πδάση πάνω τη βουβή,
κινά καρτερικά και κηύθει
το δίκιο δίχως αμοιβή.

Βεδούδινη γυνή απδύστε
εμπρός στα πόδια τον Χριστού
το βδέμμα παρενδύς νυμάστε
τα δόγια πείτε τον θησιού.

Στοιχίστε με ανθούς αγίδα
ο Λόγος να ῥμπει κραταιός,
ανοίξτε της χαράς σεδίδα
προσιάτης θάνατο ο Θεός.

Δεχθείτε το δαμπρό τον Ἡθιο
μ' αγάπη μέσα στην καρδιά,
να στήση ῥηθεντό Βασίλειο
γεμάτο ρόδα κι ενωδιά.

Γεώργιος Μαυρογιάννης

... Και επί γης ειρήνη

Νύχτα αχνόφεγγη κι απαλό χιόνι στη μνήμη που επιμένει...

Αγραυλούντες βοσκοί γύρω απ' της φωτιάς το θάλπος, και τα 'ζωντανά' πα-
χνισμένα στο μαντρί, μηρυκάζοντας.

Ευφρόσυνα μάτια στη 'σκηνή' του μικρού μας σχολειού, και φωνές χαράς απαγ-
γέλλοντας στη γιορτινή μέρα:

«Να'μουν του στάβλου έν' άχυρο, ένα μικρό κομμάτι...»

Κι «όλο απόψε ξάγρυπνο μένει το χωριό, και χτυπά Χριστούγεννα το καμπανα-
ριό...».

Τα σπίτια γελαστά μέσα στη φτώχια' στρωμένο το τραπέζι, γιορτινό. Φελί απ'
την πίτα στο Χριστό, φελί στον Άγιο και στον ξένο...

Κι ύστερα αραδιαστοί μικροί μεγάλοι στην τύχης το τραπέζι, με δεκαρούλες,
πεντηντάλεπτα, δραχμές, στην σβούρας τις περιστροφές προσηλωμένοι:

«ΒΑΛΤΕ ΟΛΟΙ - ΠΑΡΕ ΕΝΑ - ΠΑΡΤΑ ΟΛΑ»

Αρχιμηνιά κι αρχιχροινιά στις γειτονιές που καρτερούν να σε φιλέψουν: δραχ-
μούλες και ζαχαρωτά, σύκα ξερά, σταφίδα μαύρη...

Στην εποχή της αθωότητας όλα σαν να'ταν μαγικά, και σαν ονειρεμένα!

***

Καιρός πολύς πέρασε από τότε...

Τώρα μετράς τι χάθηκε, τι έχεις, μετράς τις πληγές, τις απώλειες, τις χαρές
σου μετράς και τις λύπες.

Ξεφυλλίζεις νωπές τις σελίδες του Χρόνου:

Πράξεις κι απόπειρες, διαθέσεις και λάθη. Μορφές που αγάπησες, μορφές που
μαζί τους συνοδοιπόρησες...

Μετράς τα κέρδη, τις ζημιές...

Τώρα πια βλέπεις τις «κηλίδες» της γιορτής:

Των κουρελήδων το λεφούσι στις στράτες της ανάγκης, συφοριασμένο απ' τη
φτώχια κι απ' την πείνα, και τρομαγμένο απ' του πολέμου την οργή.

Και την πικρή - βλέπεις - αποδημία, των άνεργων σφιγμένες τις γροθιές, και

τους επαίτες της ελπίδας στα τρίστρατα της ερημιάς...

Μα και την αχαλίνωτη βλέπεις την ευωχία, τα ρεβειγόν της έπαρσης, του πλούτου, της ματαιοδοξίας τη γιορτή μες στις πολύχρυσες τις σάλες.

Κι ακούς τις μεγαλόστομες ευχές, τους ήχους των βεγγαλικών, το λαμπερό των πυροτεχνημάτων φως, κι απ' τα μεγάφωνα ακούς των «δυνατών» τους λόγους - τις ευχές, για «αίσιον και ευτυχές το νέον έτος»...

***

Τώρα ξέρεις καλά.

Οι θύρες της γιορτής, για άλλους είναι ανοιχτές, για τους πολλούς σφιχτά κλεισμένες.

Όμως πηλός στα χέρια σου ο κόσμος κι από 'ξαρχής τον ξαναπλάθεις, στο δίκιο και στην ανθρωπιά, στο ίσιο, στην αγάπη.

Κι απ' της γιορτής τη μοιρασιά, μεράδι σου ανήκει...

ΤΑΣΟΣ ΚΑΝΑΤΣΗΣ

Η Κοινωφελής επιχείρηση
Δήμου Κόνιτσας
Ο Σύλλογος φίλων περιοδικού
«ΚΟΝΙΤΣΑ» και η Συντ. Επιτροπή
εύχονται
σε όλους τους συνεργάτες και φίλους
Χρόνια ποδά &
Καλή Χρονιά

Από το περιοδικό μας εκδόθηκε το βιβλίο «ΚΟΝΙΤΣΑ»
για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση, με ιστορικό περιεχόμενο.

Για τους φίλους του περιοδικού η συμβολική
τιμή 5€ + 3€ έξοδα αποστολής.

Πληροφορίες: Τηλ. 26550 22212 & 6979138737

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΓΚΡΑΜΠΑΛΑΣ Ιστορικές σελίδες

Γράφει ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Φέτος συμπληρώθηκαν 73 χρόνια από την ιστορική Ελληνική Εποποιΐα του 1940-41 και τιμήσαμε για μια ακόμη φορά τους ηρωικούς νεκρούς του ιστορικού πολέμου.

Με την ευκαιρία, ας αναφερθούμε στη μάχη της Γκραμπάλας (2-7 Νοεμβρίου 1940), όπου κάθε χρόνο η ΙΛΕΖ (Ιστορική Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου) κι άλλοι φορείς, πάνω στο ύψωμα Γκραμπάλας, στο απλό και απέριπτο τύμβο τελείται επιμνημόσυνη δέηση για κείνους που έπεσαν εκεί.

Η επιμνημόσυνη δέηση γίνεται πάντα Κυριακή μεταξύ 2-7 Νοεμβρίου κάθε χρόνο.

Ας αναφερθούμε λοιπόν στην μάχη της «Γκραμπάλας».

Κατά το χρονικό διάστημα των δεκαεννέα μηνών που μεσολάβησε από την παλικιά απόβαση στην Αλβανία μέχρι την κήρυξη του Ελληνοϊταλικού Πολέμου στις 28 Οκτωβρίου 1940, η VIII Μεραρχία είχε επιστρατευθεί και ενισχυθεί σημαντικά. Η ζώνη ενεργείας της περιλάμβανε την περιοχή από το Σμόλικα μέχρι και το Ιόνιο Πέλαγος. Ο Υποτομέας Σουδενών -του τομέα Νεγράδων- της Μεραρχίας, υπό τον υποδιοικητή του 15ου Συντάγματος Πεζικού Αντισυνταγματάρχη Πεζικού Κυριακή Γεώργιο με ζώνη ενεργείας από

Βουρτόπια μέχρι τον ποταμό Βοϊδομάτη και με δυνάμεις το 15ο Σύνταγμα Πεζικού (μείον 1/15 τάγμα) κατείχε με το II/15 τάγμα το ύψ. Ασσόνισα (ύψ. 1090) και με το III/15 τάγμα το ύψ. Γκραμπάλα και το ύψ. Ψηλοράχη (ύψ. 1201 και ύψ. 1060). Αποστολή του ήταν η απαγόρευση των κατευθύνσεων ύψ. Προφήτης Ηλίας- Ασσόνισα - χ. Κάτω Πεδινά (Σουδενά) και ύψ. Μεσοβούνι - ύψ. Γκραμπάλα -Κάτω Πεδινά. Το I/15 τάγμα είχε διατεθεί για τον αγώνα των τμημάτων επιβράδυνσης και από την ώρα της εισόδου του στην τοποθεσία θα αποτελούσε την εφεδρεία όλου του Τομέα Νεγράδων.

Από τη νύκτα της 29ης Οκτωβρίου είχε λήξει ο αγώνας των τμημάτων Προκαλύψης και τα τμήματα άρχισαν να εισέρχονται στην τοποθεσία αντίστασης.

Στις 30, 31 και 1η Νοεμβρίου τα εχθρικά τμήματα προσέγγισαν την τοποθεσία αντίστασης και ολοκλήρωσαν τις προπαρασκευαστικές τους ενέργειες, πάντα υπό τα εύστοχα πυρά του ελληνικού πυροβολικού, το οποίο προκάλεσε σημαντικές απώλειες στους Ιταλούς, σύγχυση και αποδιοργάνωση. Επίσης, κατά τις ημέρες αυτές ο εχθρός βομβάρδιζε σφοδρά την τοποθεσία αντίστασης με το πυροβολικό και την αεροπορία του και ιδιαίτερα το ύψ. Γκραμπάλα με

ασήμαντα όμως αποτελέσματα.

Στις 2 Νοεμβρίου, στις 15.00 εκδηλώθηκε μετά από ισχυρή προπαρασκευή πυροβολικού και αεροπορίας η επίθεση του ιταλικού πεζικού κατά του υψώματος Γκραμπάλα, η οποία αποκρούστηκε με αρκετές απώλειες των Ιταλών. Οι ιταλικές επιθέσεις συνεχίστηκαν με έντονο ρυθμό καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, ιδίως επί του υψώματος Γκραμπάλα. Περίπου στις 20.00 στις 2 Νοεμβρίου, ιταλικό τμήμα δύναμης λόχου με Αλβανούς στρατιώτες, κατόρθωσε να προχωρήσει από βαθιά χαράδρα, να ανέλθει στο ύψ. Γκραμπάλα αθέατο, να επιτεθεί αιφνιδιαστικά και να καταλάβει το ύψ. 1060, το οποίο υπερασπιζε διμοιρία, η οποία αναγκάστηκε να συμπυκωθεί προς τα βόρεια. Την ίδια ώρα, άλλο ιταλικό τμήμα δύναμης λόχου, επιτέθηκε αιφνιδιαστικά από τη βορειοανατολική δασώδη πλευρά της Γκραμπάλας και εξανάγκασε τον εκεί αμυνόμενο λόχο να συμπυκωθεί προς το ύψ. Κόζιακος. Το III/15 τάγμα δε διέθετε εφεδρεία για εκτέλεση άμεσης αντεπίθεσης. Επιπλέον, τις πρώτες απογευματινές ώρες ξέσπασε σφοδρή χιονοθύελλα.

Επειδή η κατοχή της Γκραμπάλας είχε ιδιαίτερη σημασία για την τοποθεσία, η VIII Μεραρχία διέταξε το ταχύτερο δυνατό ανακατάληψη της Γκραμπάλας με νυκτερινή αντεπίθεση, η οποία θα υποστηριζόταν από το σύνολο του πυροβολικού της τοποθεσίας. Σε εκτέλεση της διαταγής αυτής, το 15ο Σύνταγμα Πεζι-

κού διέθετε δύο λόχους του, τους 1ο και 7ο, οι οποίοι υπό τη διοίκηση του Αντισυνταγματάρχη Κυριαζή Γεωργίου, θα ενεργούσαν νυκτερινή αντεπίθεση. Εξαιτίας όμως της σφοδρής χιονοθύελλας που ξέσπασε, αυτή αναβλήθηκε, μέχρι να βελτιωθούν οι καιρικές συνθήκες. Στις 3 Νοεμβρίου, στις 05.00, το τάγμα της ελληνικής αντεπίθεσης άρχισε να ανέρχεται στο ύψ. Γκραμπάλα. Το τάγμα Αλβανών, το οποίο είχε καταλάβει τη Γκραμπάλα, λόγω της χιονοθύελλας, άφησε μικρή δύναμη εκεί και το υπόλοιπο αποσύρθηκε για διανυκτέρευση στο Χ. Αρίστη, με την πρόθεση να επανέλθει στη θέση του το πρωί. Τα τμήματα της ελληνικής αντεπίθεσης όταν ανέρχονταν στην Γκραμπάλα, συνάντησαν το εχθρικό τάγμα να ανέρχεται στο ίδιο ύψωμα. Με αιφνιδιαστική ενέργεια τα ελληνικά τμήματα ανέτρεψαν και διέλυσαν το αλβανικό τάγμα, το οποίο είχε σημαντικές απώλειες. Περίπου στις 06.00 της 3ης Νοεμβρίου, εντοπίστηκε σε χαράδρα, στη θέση Καλύβια Αρίστης, συγκεντρωμένο ολόκληρο το 47ο Ιταλικό Σύνταγμα Πεζικού έτοιμο να ανέλθει και αυτό στο ύψ. Γκραμπάλα. Επακολούθησε αμέσως εύστοχη βολή τεσσάρων πυροβολαρχιών κατά του Συντάγματος αυτού με αποτέλεσμα τη διάλυσή του και τη ματαίωση της ιταλικής επίθεσης.

Στις 4 Νοεμβρίου του 1940, τα υψώματα Γκραμπάλα – Ψηλοράχη και Ασόνισα, δέχθηκαν σφοδρό βομβαρδισμό από το εχθρικό πυροβολικό. Συγ-

χρόνως, επιχειρήθηκε και πάλι κατάληψη του υψώματος Γκραμπάλα με μικρό τμήμα πεζικού από την κατεύθυνση της Αρίστης, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Την επομένη και μεθεπόμενη συνεχίστηκε ο βομβαρδισμός της Γκραμπάλας και οι επιθέσεις πεζικού, οι οποίες αποκρούστηκαν.

Η επίθεση ξαναρχίζει στις 7 Νοεμβρίου το πρωί, ύστερα από φοβερό βομβαρδισμό με όλα μαζί τα πυροβολικά. Το πεζικό εξόρμησε, αλλά τα ελληνικά κανόνια και πολυβόλα αγρίεψαν, του φράξανε το δρόμο. Ιππικό ιταλικό, που ανέβηκε μια στιγμή στο Λεπροβούνι, διασκορπίστηκε από το πυροβολικό. Τ' απόγευμα νέες προσπάθειες των Ιταλών και νέες τους αποτυχίες. Ένα τάγμα φάνηκε να ξεκινάει προς τη Γκραμπάλα, καθλώθηκε όμως από τα ελληνικά πυρά κι αναγκάστηκε να ζητήσει καταφύγιο στη ρεματιά κοντά στα Καλύβια της Αρίστης. Έπεσε το σούρουπο, ήρθε η νύχτα και οι Ιταλοί επέμεναν, γιατί ένιωθαν πως ή τώρα ή ποτέ. Μια επίθεση δεν μπορεί να διαιωνίζεται χωρίς να σημειώνει επιτυχίες.

Ο ήλιος είχε πια βασιλέψει όταν άρχισε μανιακή προπαρασκευή πυροβολικού κατά της Γκραμπάλας. Στις 10 η ώρα, ένα τμήμα ιταλικό, από το τάγμα που κρυβόταν στα Καλύβια, κατάφερε να σκαρφαλώσει από γκρεμό ανεπιτήρητο· χύμξε με ορμή, απώθησε τα ελληνικά τμήματα από τη νότια κορφή του υψώματος. Άμεση αντεπίθεση των ελληνικών εφεδρειών που βρίσκονταν επί

τόπου, δεν μπόρεσε ν' ανατρέψει το παλιό τμήμα. Ήταν διαλεχτό, σταλμένο επίτηδες για το τραχύ εγχείρημα. Μεσάνυχτα ακριβώς, οι Έλληνες κάνουν μια συντονισμένη αντεπίθεση με δύο λόχους. Το σκοτάδι ήταν πυκνό, μόνον οι λάμπες από τις χειροβομβίδες οδηγούσαν τη λόγχη. Αμυνόμενοι κι επιτιθέμενοι πιάστηκαν στα χέρια, η πάλη ήταν λαχανιασμένη, με δόντια σφιγμένα, γιατί εδώ παίζονταν όλα για όλα: Ή η Γκραμπάλα, κλειδί του Καλπακιού, της Ηπείρου, μένει στα χέρια των Ιταλών, ή το γόπτρο μιας μεγάλης χώρας, που θέλει να είναι και μεγάλη Δύναμη, κουρελιάζεται.

Οι Ιταλοί εξαναγκάστηκαν να υποχωρήσουν, έχασαν τη Γκραμπάλα οριστικά. Άφηναν χάμου σαρανταπέντε νεκρούς. Στα περιλαίμιά τους είχαν όλοι τους πλάκες μεταλλίνες με μια νεκροκεφαλή κι από κάτω τα λόγια «Fanti della morte»: «Στρατιώτες του θανάτου».

Έτσι, τελείωσε νικηφόρα ο αμυντικός αγώνας του 15ου Συντάγματος Πεζικού στον υποτομέα Σουδενών, όπου οι Ιταλοί, παρά τις δυναμικές επιθέσεις τους, δεν κατόρθωσαν να πετύχουν διάρρηξη της αμυντικής τοποθεσίας.

Πηγές: Α' ΓΕΣ/ΔΙΣ, ο Ελληνοϊταλικός Πόλεμος 1940-41. Η Ιταλική εισβολή (28 Οκτωβρίου – 13 Νοεμβρίου 1940) Αθήνα 1960, σ/ 51, 65-66, 71, 74-75, 89.

Β' Ελληνική Εποποιία 1940-41 Αγγέλου Τερζάκη σελ. 61.

Το Χριστουγεννιάτικο δέντρο

Η Παραδοσιακή Χορωδία

ΤΑ ΣΤΡΑΒΑ ΚΑΙ Τ' ΑΝΑΠΟΔΑ

Κάντε παιδιά ...

Δεκάξι Φλεβάρη απόγευμα. Πέντε, έξι από τους εναπομείναντες κατοίκους του χωριού (ενός χωριού της Επαρχίας μας), είχαν μαζευτεί στο μικρό καφενείο της Πλατείας, όπως κάθε μέρα. Όλοι τους σχεδόν, γεροντάκια που ξεχειμωνιάζουν στο χωριό μονάχοι, περιμένοντας μια φορά την εβδομάδα τον αγροτικό γιατρό, τον ταχυδρόμο και το κουδούνισμα του τηλεφώνου, όταν λειτουργεί, φυσικά.

Ευτυχώς που έχουν και το «χαζοκούτι» και επικοινωνούν με όλο το κόσμο, άσχετα αν αυτό τις περισσότερες φορές δείχνει σημεία και τέρατα. Ακούνε, βλέπουν και σχολιάζουν ήρεμα, σπάνια οξύνουν τη συζήτηση.

Από καιρό τα μέσα ενημέρωσης επισημαίνουν την υπογεννητικότητα των νεοελλήνων και τις μελλοντικές συνέπειες για την ίδια την υπόσταση της χώρας μας.

Εκείνο το βράδυ η κουβέντα φούντωσε γύρω από το δημογραφικό πρόβλημα.

- Ακούς εκεί κάντε παιδιά είπε και ξανάπε ο γέρο Πάντος συνταξιούχος αρτεργάτης, άλλο και τούτο πάλι.

Βγήκε προχτές στο κουτί κάποιος δημοσιογράφος και μας είπε ότι έγινε διακομματική επιτροπή για το ζήτημα της παιδοποίας. Ανάφερε στοιχεία για την υπογεννητικότητα των Ρωμιών, την ενίσχυση των μητέρων με επίδομα και άλλες παροχές, μήπως παρακινηθούν

και πληθύνουν τις γέννες τους κλπ.

- Έχει δίκιο, είπε με περισπούδαστο ύφος ο Λάζος ο αγροφύλακας, προχθές ακούσαμε και τον Πρωθυπουργό που έλεγε τα ίδια. Αμ δε γεννάνε οι νέοι, το'ριξαν στην ντόλτσε βίτα.

- Κρίμα τους, είπε κάποιος άλλος, όλα τα'χουν και με το στανιό να κάνουν ένα δύο παιδιά κι ο κόσμος όλος. Εμείς αραδιάζαμε από καμιά δεκαριά κι έτσι μεγάλωσε και πλήθυνε το ρωμέικο.

- Κι ας μην είχαμε σπίτι μεγάλο που να μας βολεύει, ας μην είχαμε φαί της προκοπής να χορταίνουμε και ούτε ρούχα και παπούτσια να ποδηθούμε, συμπλήρωσε κάποιος άλλος.

- Τα παιδιά είναι ευλογία Θεού, επισφράγισε με σοβαρό ύφος ο παπάς του χωριού και συνέχισε: οι γειτόνοι μας οι Αλβανοί έχουν το νεώτερο πληθυσμό και οι Τούρκοι μετά τα δύο χιλιάδες θα'ναι άλλοι τόσοι. Ο γέρο Πάντος σκώθηκε απότομα και πήρε το λόγο.

- Ήθελα να'χα εδώ μπροστά μας τον Πρωθυπουργό κι εκείνον τον - πώς τον λένε - τον Χατζηφωτίου ή την Πιπιλή, που μας πιπιλίζουν το μυαλό συνέχεια, «κάντε παιδιά και κάντε παιδιά». Θα τους έλεγα:

«Να μωρέ, κάναμε παιδιά και τέσσερα και έξι και δέκα. Αγωνιστήκαμε, μισοχορτάτοι και μισοξυπόλητοι να τ' αναθρέψουμε με χίλια ζόρια, μέσα σε πολέμους, πείνες, αρρώστιες. Αποτέλεσμα. Μεγά-

λωσαν, υπηρέτησαν την Πατρίδα και πήγαν στην ξενιτιά, να βρουν ένα κομμάτι ψωμί στην Αμερική, στην Αυστραλία, στη Γερμανία και σ' όλο τον κόσμο.

Η πατρίδα τους φέρθηκε σαν κακιά μητριά, γιατί αυτοί που μας διαφεντεύουν καλοπερνάνε με τον ιδρώτα μας κι όλα τα κόπια μας τ' αποθηκεύουν σε ξένες τράπεζες και μας ορμηνεύουν να κάνουμε παιδιά, να πολεμάμε κάθε φορά για την Πατρίδα και στο τέλος αυτή, να'ναι ξένη για μας, και τα παιδιά μας να σκορπάνε στους τέσσερις ανέμους.

Πολλά παιδιά έκαναν οι πατεράδες μας κι εμείς το ίδιο. Σήμερα άλλη μια Ελλάδα είναι στα πέρατα της γης. Κι αν τώρα οι νέοι μας πάρουν τη δική μας συνταγή, ποιό το όφελος; Αφού μοχθήσουν χρόνια και χρόνια και φτάσουν τα παιδιά τους έτοιμα για εργασία, θα πάνε από ανάγκη να προσφέρουν τον ιδρώτα και το αίμα τους σε ξένα γιαπιά και φάμπρικες. Γι' αυτό, τέτοιες ορμήνιες μας κάνουν να θυμώνουμε.

Όχι κ. Πρωθυπουργέ, κ. Χατζηφωτίου και όλοι εσείς που μας τσαμπουνάτε συνέχεια το ίδιο μονόπλευρο τροπάρι. Φτάνει πια, αλλάξτε το σύνθημα και εκτός από τα επιδόματα και τις συντάξεις στις μανάδες, δώστε στον κοσμάκη, δουλειά, παιδεία, υγεία. Δώστε τη σιγουριά και το χαμόγελο στους ανθρώπους για το μέλλον και να'στε σίγουροι πως δε χρειάζεται ορμήνιες ο λαός, ξέρει μονάχος του την τέχνη για πολλά παιδιά.

Αυτά είπε ο γέρο Πάντος, με μια ανάσα και μεγάλο καημό, γιατί είχε πέντε παιδιά

κι όλα ταξιδεμένα. Τον ένα γιό στο Βέλγιο, τον άλλο στον Καναδά, τον τρίτο στη Βραζιλία, τη μια κόρη στη Γερμανία και την τελευταία τη μικρότερη στη Δράμα.

Δυο δάκρυα λαμπύρισαν ξαφνικά στα μάτια του κι ένας κόμπος ανέβηκε στο λαιμό και τον υποχρέωσε να σταματήσει την κουβέντα. Σιωπή απλώθηκε στο Καφενείο. Όλοι κατάλαβαν τα λόγια και τον πόνο του γέρου Πάντος, γιατί παρόμοιος ήταν και ο δικός τους πόνος....

Σ.Τ.

Σημείωση: Αυτό το χρονογράφημα είχε δημοσιευτεί στο 42ο τεύχος του περιοδικού μας (1993) - πριν από είκοσι χρόνια ακριβώς και επειδή νομίζουμε ότι είναι και σήμερα επίκαιρο το ξαναδημοσιεύουμε για χάρη των νεώτερων φίλων μας.

Τα χρόνια περνούν, οι καιροί αλλάζουν, αλλά οι κυβερνώντες, δυστυχώς είναι ίδιοι.

Η πατρίδα μας δεν είναι «Ψωροκώσταινα». Είναι πλούσια στα πάντα και αν αξιοποιούσαμε όλες τις πλουτοπαραγωγικές πηγές θα μπορούσε να γίνει η «Ελβετία» της Μεσογείου, όχι για τα 10 εκατομμύρια αλλά είκοσι εκατομμύρια κατοίκους.

Παλιότερα έστελναν στα πέρατα της γης ανειδίκευτους εργάτες. Σήμερα αναγκάζονται να φεύγουν νέοι με Πανεπιστημιακά διπλώματα κατά χιλιάδες, στερώντας τη χώρα μας από το καλύτερο δυναμικό.

Ας όψονται οι δικοί μας υπαίτιοι και οι ψυχροί κερδοσκόποι «Τροϊκανοί» ευρωπαϊκοί «φίλοι μας». Μ' αυτές τις προϋποθέσεις οι νέοι μας πολύ δύσκολα δημιουργούν οικογένεια και δυσκολότερα αποφασίζουν να κάνουν παιδιά, με αποτέλεσμα να οξύνεται το δημογραφικό πρόβλημα.

«... επί τας»

ΚΩΣΤΑ ΑΡ. ΠΥΡΡΟΥ

Ήταν τάχα τα νεανικά μας χρόνια, τα μάτια μας που θώπευαν με ξεχωριστή συγκινησιακή φόρτιση ότι πρόβαλε μπροστά τους ή μήπως ήταν αληθινά «άλλα» τα πράγματα καθώς ήταν και άλλοι οι καιροί;

Ρωτιέμαι καλοπροαίρετα και πάλι καλόβολα το «συναμφοότερον» έρχεται να τα τακτοποιήσει όλα χωρίς ξεκάθαρη επιλογή στην απόκριση, όπως το συνηθίζει.

Όπως κι αν είναι πάντως δεν ξεθωριάζουν στη μνήμη μου και κάθε τόσο ξεπροβάλλουν σαν τωρινές, εικόνες αποτυπωμένες με συναισθήματα αγάπης, στοργής και σεβασμού ανάμικτα με νοσταλγία.

Οι πιο πολλές εντοπίζονται στα Γιάννινα κυρίως, όπου και περάσαμε χρόνια καθοριστικά στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς μας.

Χωρίς εμφανή λόγο και χωρίς καμιά αναμόχλευση του παρελθόντος, εντελώς απρόσκλητα θα έλεγα κάνουν την γλυκόπικρη εμφάνισή τους, οι χιονισμένες βουνοκορφές αφετηρίες παγωμένων αέρηδων που αναταράζουν κι αφρίζουν την έρμηνη λίμνη, στροβιλίζουν τις κορφές των δέντρων και τον καπνό από τις καμινάδες, ερημώνουν τους δρόμους και αδειάζουν την πλατεία.

Άλλες ώρες θαμπωτικά καταγάλανος ο ουρανός, κρυστάλλινη η ατμόσφαιρα, πράσινο το νησί κι η λίμνη καθρέφτης να κατοπτρίζεται το Μιτσικέλι,

το τζαμί και τα πλεούμενα και τα πουλιά. Να τα χαζεύεις όλα αυτά από την κυρά Φροσύνη ακουμπώντας τις μικρές έννοιες σου και ρεμβάζοντας.

Πόσα τέτοια δεν θα μπορούσα να παραθέσω και πόσα θα μου ξέφευγαν. Εκείνο που δύσκολα θα με εγκαταλείψει σε κάθε τέτοια αναπόληση είναι οι μυρωδιές από τους ατελείωτους μπαξέδες κι εκεί στα καλά καθούμενα ολοζώντανο να προβάλλει το Ηρώο των πεσόντων στην πάνω πλατεία σε χειμωνιάτικο βορινό τοπίο. «Το άγαλμα» όπως το ξέραμε.

Τέτοια περιβαλλοντική αρμονία, τέτοιο αισθητικό συνταίριασμα όλων των στοιχείων που απάρτιζαν αυτόν τον συγκλονιστικό ζωντανό πίνακα, σπάνια συνάντησα.

Στην αναπεπταμένη σ' όλους τους ανέμους προεξοχή της πλατείας Πύρρου, πάνω απ' το αλσύλλιο και το κτίριο του Παλαιού Δημαρχείου, σε ένα πολύ υψηλό βάθρο, προέβαλε αγέρωχη η μαρμαρίνη σπητή κορμιοστασιά της Μάνας που κρατούσε στα χέρια το σκοτωμένο στη μάχη παιδί της. Πάνω από την επιγραφή ΕΠΙ ΤΑΣ, απόσπασμα της γνωστής θαυμαστής ρήσης των αρχαίων Λακεδαιμονίων, το υπέροχο γλυπτό του γλύπτη Βασιλείου Φαληρέα, όπως φαίνεται στην φωτογραφία, φιλοτεχνημένο το 1928, με τίτλο «Υπερήφανος και Πονούσα Ελλάς», προέτεινε στάση ζωής αγέρωχη και ελληνοπρεπή, στους σχεδόν μόνιμα εμπερί-

στατους ακρίτες του τόπου μας.

Στο βάθος του ορίζοντα κάτω από ένα μολυβή ουρανό χιονισμένες οι κορφές αιχμηρών βουνών με βραχώδεις πλαγιές και κρημνούς κι η λίμνη αγριεμένη.

Παραμονές της 21ης Φεβρουαρίου και τα σιδερένια κιγκλιδώματα περιμένουν νομοτελειακά να δεχθούν τα δάφνινα στεφάνια για την Εθνική γιορτή της απελευθέρωσης της πόλης των Ιωαννίνων.

Παιδικά ανυποψίαστα μάτια να στρέφονται με δέος προς την αιχμή της περικεφαλαίας που μοιάζει να εμβολίζει τον χαμηλά κατεβασμένο ουρανό. Κοντά παντελονάκια και παγωμένα τσακνοπόδα.

Κι οι ψυχές ανέμελες και θαυμαστικές. Εκεί στην πάνω Πλατεία.

Τώρα το Ηρώο χωμένο και σπριμωγμένο στον κήπο πίσω από το ρολόι, έχασε κι αυτό, όπως τόσες άλλες αξίες,

το μπόι του και τη λεβεντιά του αδυνάτωντας να εμπνεύσει την ανάταση και το κύρος όπως άλλοτε.

Πολλές φορές αναρωτήθηκα σε τί απέβλεπε αυτή η «capitis diminutio», αυτός ο υποβιβασμός. Μήπως στη γνωστή προσπάθεια της προς τα κάτω εξίσωσης; Να πω κι εγώ μια μικροκακία. Να τα φέρουμε όλα στα μέτρα μας για να μην υστερούμε;

Κι όμως το Ηρώο και κάθε Υψηλό θα βγαίνει πάντα μπροστά μας και θα μας καλεί να λογαριαστούμε τίμια σε αντίθεση προς την συνομωσία των μετριοτήτων.

Σημείωση: Τόσο η φωτογραφία όσο και οι σχετικές πληροφορίες μας προσφέρθηκαν από τον αγαπητό συμμαθητή και φίλο Κώστα Βλάχο, που με το πνευματικό του κύρος και τα ενδιαφέροντά του κοσμεί τον Σύλλογό μας.

Κ.Α.Π.

ΑΠ' ΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟ

ΖΑΠΠΑΣ (Ευάγγελος και Κωνσταντίνος) ... δύο ευεργέτες της Ελλάδας

Γράφει ο ΣΤΑΘΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

Στο ΠΑΝΘΕΟΝ των εθνικών ευεργετών της Ελλάδας περίοπτη θέση κατέχουν ο Ευάγγελος και ο εξάδερφός του Κωνσταντίνος Ζάππας.

Ο Ευάγγελος είχε γεννηθεί στο Λάμπιο της επαρχίας Τεπελενίου με την ανατολή του 19ου αιώνα.

Η μόρφωσή του υπήρξε στοιχειώδης, αφού σε ηλικία μόλις δεκατριών ετών βρέθηκε κοντά στον Αλή πασά τον οποίο υπηρέτησε μέχρι το εικοστό έτος του. Κατατάχθηκε για έναν καιρό στο σώμα του Μάρκου Μπότσαρη και μετά το θάνατό του υπηρέτησε με τον Κ. Μπότσαρη, Ν. Ζέρβα και τον Πανουργιά κι έγινε Ταξίαρχος.

Μετά την αίσια έκβαση του Αγώνα βρέθηκε στη Μακεδονία και στη συνέχεια πήγε στο Βουκουρέστι, όπου άσκησε το επάγγελμα του εμπειρικού γιατρού. Νοικιάζοντας αγροκτήματα είχε σημαντικά κέρδη και ίδρυσε μεγάλους νερόμυλους. Τα κέρδη του όλο και αυξάνονταν κι έγινε μεγάλος γαιοκτήμονας.

Δεν ξέχασε όμως την πατρίδα. Το 1856 διέθεσε στον τότε Υπουργό Εξωτερικών Αλ. Ραγκαβή 400 μετοχές ατμοπλοϊκής εταιρείας για να πραγματοποιούνται εκθέσεις γεωργικών προ-

ϊόντων. Η Επιτροπή των Ολυμπίων θα είχε την επιστασία αυτών των εκθέσεων. Πέθανε το 1865, αφού δύο χρόνια πριν είχε πάθει πνευματική διαταραχή.

Η ταφή του έγινε στο κτήμα του, στο Μπροστένι. Μετά από μια τετραετία έγινε εκταφή του και το κεφάλι του τάφηκε στην αυλή του Ζαππείου, ενώ τα υπόλοιπα οστά του στην αυλή του σχολείου του γενέθλιου χωριού του.

Τη διαθήκη του, την οποία είχε συντάξει όταν είχε σώας τας φρένας του, εκτέλεσε ο ξάδελφός του Κωνσταντίνος. Το σύνολο της δωρεάς του προς το έθνος ανερχόταν σε 6 εκατομμύρια δραχμές. Με τη δωρεά του κτίστηκε το Ζάππειο ως χώρος οργάνωσης εκθέσεων, δημιουργήθηκε ο κήπος και χαράχτηκε η οδός Βασιλίσσης Όλγας που ενώνει το Παναθηναϊκό στάδιο με τις στήλες Ολυμπίου Διός.

Η επιτροπή Ολυμπίων με 15.000 φλουριά που της παραχωρήθηκαν ανέλαβε κάθε χρόνο τη διοργάνωση εκθέσεων και την απονομή βραβείων, ενώ 3.000 φλουριά δίνονταν για άλλους σκοπούς και για το σχολείο που 'μαθε τα στοιχειώδη γράμματα (σχολείο του Λαμπόβου). Τιμητική πλάκα στη Βουλή τον γράφει ως μεγάλο ευεργέτη.

ενώ προτομή του κοσμεί τον αύλειο χώρο του Ζαππείου.

Ο εξαδέλφος του Κωνσταντίνος γεννήθηκε και αυτός στο Λάμποβο, ίσως το 1813.

Ακολούθησε τον εξαδερφό του Ευάγγελο στη Ρουμανία και όπως ήταν επόμενο εργάστηκε στις επιχειρήσεις του. Αυτόν όρισε ο εξαδερφός του να είναι ο εκτελεστής της διαθήκης του με τα χρήματα που άφηνε στο Ελληνικό Έθνος. Πράγματι ο Κωνσταντίνος υπήρξε ο εκτελεστής της διαθήκης του Ευαγγέλου κι έπραξε το καθήκον του στο ακέραιο.

Έδωσε στην Επιτροπή Ολυμπίων το ποσό των δύο εκατομμυρίων δραχμών για ν' αναγορευθεί το Ζάππειο μέγαρο και άλλα μεγάλα ποσά για έργα εθνικής ωφελείας. Διέθεσε ακόμα ενάμισι εκατομμύρια δραχμές για την ανέγερση του Ζαππείου Παρθενοναγωγείου στην Κωνσταντινούπολη το 1875. Έκτισε σχολεία σε χωριά της Βορείου Ηπείρου, όπως στο Λάμποβο, στην Πρεμετή, στη Δρόβιανη, αλλά και στο Δέλβινο, στις Φερές και στην Αδριανούπολη.

Στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας κατέθεσε ποσό 250.000 δραχμών για να σπουδάζουν νέοι στη Γεωπονία και να εκδίδονται γεωργικά βιβλία.

Ο Κωνσταντίνος Ζάππας πέθανε το 1892 στη Μεντόν της Γαλλίας. Και αυτού η προτομή βρίσκεται δίπλα απ' την προτομή του εξαδέλφου του μπροστά στο Ζάππειο.

Ευτύχησε η πατρίδα μας σε μια εποχή που έδινε ειρηνικές μάχες για την οικονομική της ανόρθωση και για να βρει το βηματισμό της προς την πρόοδο να έχει τέτοιους άνδρες και τέτοιους πατριώτες.

Πολλά τους οφείλει και τους ευγνωμονεί εσαεί. Το Ζάππειο κοσμεί την Αθήνα και επιτελεί τους σκοπούς για τους οποίους έγινε.

Σήμερα, που η πατρίδα μας βιώνει μια εποχή οικονομικής κρίσης κι έχει ανάγκη από βοήθεια δεν φαίνονται στον ορίζοντα παιδιά της με οικονομική ευρωστία να μιμούνται το παράδειγμα του Ευάγγελου και του Κωνσταντίνου Ζάππα, αλλά και των άλλων ευεργετών μας. Και αυτό, γιατί αφ' ενός οι πολιτικές ηγεσίες που ασκούν εξουσία δεν τους εμπνέουν και αφ' ετέρου γιατί οι αξίες που για αιώνες κράτησαν το Έθνος μας όρθιο έχουν υποσταλεί απ' τους ιστούς τους.

Αλίμονο, για τα πάντα έχουμε την ανάγκη των ευεργετών, πολύ περισσότερο όμως σήμερα.

Περιήγηση στην παλαιά αγορά της Κόνιτσας

Πολλές φορές παίρνω τηλέφωνο στον Σπύρο Ζδράβο και μιλάμε για τα παλιά χρόνια. Του αρέσει ν' ανασκαλίζουμε τα νιάτα μας, που με νοσταλγία και γερή μνήμη θυμάται λεπτομέρειες και βοηθάει σε όσα μου ξεφεύγουν. Δική του πρόταση να θυμηθούμε πώς ήταν τότε η αγορά.

- Θα το κάνουμε; μου λέει.

Αρχίσουμε. Αν και οπωσδήποτε πολλούς θα ξεχάσουμε και άντε μετά θ' ακούσουμε τα σχολιανά μας! Ξεκινήσαμε τμηματικά, αρχίζοντας από το καφενείο που είχε ο ίδιος μετέπειτα, απέναντι από το βιβλιοπωλείο του Γκάσιου. Σ' αυτή τη σειρά αριστερά στην αρχή ήταν καμμένα. Σ' ένα πολύ μικρό μαγαζί είχε στήσει την επιχείρησή του ο Τάσιος Ευθυμίου Ωρολογάς. Πολλές μαρτυρίες και ιστορίες έχει αφήσει (πολλές φορές μάλιστα και πολύ καυτές) ο αξέχαστος Τάσιος. Έχω όλα τα βιβλία του και συχνά βυθίζομαι στις ωραίες περιγραφές του. Δίπλα είχε καφενείο ο Βασίλης Βαγενάς. Μετά έβγαλε το λεωφορείο, που έκανε τη συγκοινωνία Κόνιτσα-Ιωάννινα. Θυμάμαι τα πρώτα λεωφορεία με ίσα τα μπαμπρίζ, την μουσιαμένα σκεπή και την κόρνα, σαν σάλπιγγα, που στο πίσω μέρος είχε λαστιχένια φούσκα, στο αριστερό μέρος του οδηγού. Παιδάκια

εμείς, ξέραμε πότε θα ερχόταν και το περιμέναμε, όταν αναγκαστικά μείωνε ταχύτητα στην ανηφόρα, στη 'Φουρτούνα' και κάναμε 'κρεμαντζιόλα' στη σχάρα που είχαν στο πίσω μέρος τα λεωφορεία. Πόσες φορές, προσπαθώντας να πιαστούμε στα σίδερρα, πέφταμε και τρώγαμε τα γόνατά μας στον χαλικόδρομο!!!

Πιο πέρα ήταν η ταβέρνα του Χαραλάμπου Βαρδάκη και παραδίπλα το μεγάλο παντοπωλείο του Αγγελή Πανταζή. Ένας μεσαίου αναστήματος άντρας, που στο κατάστημά του εύρισκες τα πάντα σε χονδρική και λιανική πώληση. Έκανε πολλή δουλειά, αφού όλη η επαρχία και από την Αλβανία ακόμη, στην Κόνιτσα ερχόταν για προμήθειες. Παραπέρα το μεγάλο κτήριο, σήμερα ιδιοκτησίας των παιδιών του Ηλία Μπούσμπουλα, όπου στεγάζονταν διάφορες υπηρεσίες. Στον επάνω όροφο ήταν το ταχυδρομείο, αργότερα εγκαταστάθηκε το επαρχείο. Το δαιμόνιο (με την καλή έννοια) του Ηλία να αυξάνει τα περιουσιακά του στοιχεία τον ώθησε να μεγαλώσει το κτήριο ανάποδα προς τα κάτω κι έτσι, έγιναν τα μαγαζιά. Μετά το κενό ήταν το καφενείο του Ζήνδρου, ως και του Δερβένη, και πιο πέρα το πρακτορείο του Ανδρέα Μουρελάτου, που αργότερα το παρέλαβε ο γιος του

Βασιλῆς.

Εκεί γινόταν η επιβίβαση και η αποβίβαση των επιβατών στα λεωφορεία. Μετά από χρόνια, όταν ήταν στην Αθήνα, στα πρακτορεία ο Βασιλῆς, πάντα εξυπηρετούσε στις καλύτερες θέσεις τους Κονιτσιώτες.

Έξω λοιπόν, εκεί κοντά του Μουρελάτου, έβγαζε ο Αλέξης Πήλιος έναν μικρό πάγκο με εργαλεία κι όλα τα σχετικά που απαιτούσε το επάγγελμά του εμπολαματή υποδημάτων. Ποιος άλλαζε τότε τακτικά παπούτσια!!! Περνούσαν τρία και τέσσερα χρόνια με το ίδιο ζευγάρι, αφού για να φτουρίσουν, γέμιζαν τις σιόδες και τα τακούνια με πρόκες που είχαν μεγάλο κεφάλι, για να αντέχουν στη φθορά. Στα παιδιά δε, που μεγάλωνε το πόδι τους, παίρναν παπούτσια μεγαλύτερα κανά δυο πόντους, αφού γέμιζαν τις μύτες με χαρτιά, για να πορέψουν περισσότερο. Καλός, ήσυχος, αθόρυβος οικογενειάρχης ο κυρ-Αλέξης. Τον έπνιγε το άσθμα και έβηχε ο καπνός, ανηφορίζοντας για το σπίτι του. Τον έχω μπροστά μου. Και προχωρούμε. Δίπλα και πάνω ήταν το πανδοχείο του Καπακλή. Η σιλουέτα του κτηρίου είναι ίδια και σήμερα. Κοντά η ταβέρνα του Τάκη Παπαϊωαννίδη. Λες και είμαι εκεί, γιατί πήγαινα συχνά μια και στο σπίτι που έμεινε, ήταν το παλιό ορφανοτροφείο στη γειτονιά μου.

Άλλη ιστορία κι αυτή με το συγχωρεμένο Τάκη. Άφησε πολλές πικρές ανα-

μνήσεις ο εμφύλιος. Σκοτώθηκε στις μάχες της Κόνιτσας στον εμφύλιο. Τόν φέραν απόγευμα στο σπίτι του και του 'γινε η κηδεία βραδάκι με χίλιες προφυλάξεις. Αψήφισαν τον κίνδυνο, τόσο ο Παπαπαύλος, όσο και ο Κώστας Τζιάλλας, μαζί με λίγους γείτονες που πήγαν στο νεκροταφείο για την ταφή. Οι λίγοι που μείναμε, (σ' αυτούς αναφερόμαι), να τον θυμηθούμε που τόσο γρήγορα έχασε τη ζωή του.

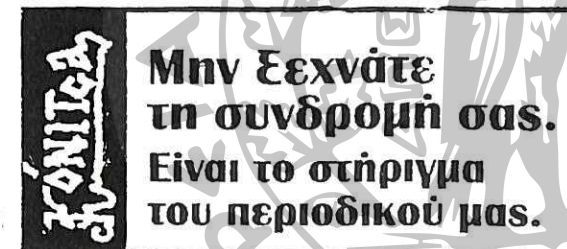
Ας προχωρήσουμε όμως στην περιήγησή μας. Δίπλα το μπακάλικο του Γκουβέλη από την Μόλιστα και παραδίπλα το υποδηματοποιείο του Κούγια. Στην ανηφόρα απέναντι από το κτήριο του σημερινού Δημαρχείου, λίγο πιο κάτω απ' τις 'Ροδιές' ήταν το Ταμείο. Και γυρίζουμε πίσω, στο κέντρο της αγοράς, στον πλάτανο, που είναι τώρα η βρύση. Εκεί στο αναψυκτήριο ήταν περιφραγμένος με σιδερένια κάγκελα χώρος, που στο κέντρο του, ήταν το Ηρώον. Η πόρτα του ήταν ακριβώς εκεί που είναι η βρύση, υπερυψωμένη με τρία ή τέσσερα σκαλιά. Στα σκαλιά αυτά κάθε βραδάκι ανέβαινε ένας Τούρκος, ονόματι Μπαϊράμης και διάβαζε περικοπές από το Κοράνι. Ήταν ένας μελαχροινός τύπος με κατάμαυρα μαλλιά και γένια και πολύ σκούρα ρούχα, που και να 'βρεχε ακόμη, με την ομπρέλα του, υπομονετικά διάβαζε χωρίς να τον ακούει κανείς. Κολλητά στο χώρο του Ηρώου ήταν στοά που ένωνε τους δύο

δρόμους και επάνω της ήταν το Ειρηνοδικείο. Εδώ, για να ξεφύγουμε από τη μονοτονία της περιγραφής μου δίνει την αφορμή το Ειρηνοδικείο να σάς πω μια ιστορία για τον αξέχαστο αγαπητό γείτονά μου Νίκο Τζιάλλα. Δεν υπήρχε δουλειά που να μην ήξερε. Το κυρίως επάγγελμά του ήταν ξυλουργός αλλά και τον μάστορα έκανε και ό,τι άλλο, εκτός από ηλεκτρικά. Σ' όλα σχεδόν τα σπίτια της Κόνιτσας ήταν γνωστός ο Νίκος. Όλοι τον προτιμούσαν και δεν χαλούσε κατήρι, γι' αυτό και πολλά χρόνια έβγαине δημοτικός σύμβουλος. Πολύ γνωστός και με τον δικηγόρο Λαζαρίδη, δεν παρέλειπε να μπαίνει μέσα στο σπίτι του για έναν χαιρετισμό. Έλειπε κάποτε ο δήμαρχος και τον αναπλήρωνε ο Νίκος. Κάποιος δημότης είχε κάνει μήνυση στο δήμο για ένα ζήτημα. Στο Ειρηνοδικείο δικηγόρος του ο Λαζαρίδης και εκπρόσωπος του δήμου, ο Νίκος. Άλλαξαν καλημέρες, αστεία και ενδεχομένως να πήραν τον πρωινό τους καφέ του Γεράση. Ήρθε η ώρα

της δίκης. Καταπέλτης ο Λαζαρίδης εναντίον του δήμου, πολλές φορές και προσωπικά στο Νίκο Τζιάλλα, που υποστήριζε αστήρικτα πράγματα. Τ' άκουγε ο Νίκος και τού ρθε 'νταμπλάς'. Οπότε σπκώνεται όρθιος και απορημένος λέει στον δικηγόρο: «Κάτσε καλά Λαζαρίδη». Γέλασαν όσοι άκουσαν τον αυθόρμητισμό του Νίκου. Την απόφαση του δικαστηρίου δεν την ξέρω. Ρωτήστε τον ξάδερφο Βαγγέλη Μπούνα να σάς πει περισσότερα.

Καλό όμως είναι να σταματήσω εδώ και να συνεχίσουμε στο επόμενο την περιήγησή μας. Αν κάποιος θέλει να προσθέσει κάποια δική του μαρτυρία από τα παλαιά και δεν θέλει να την δημοσιεύσει ο ίδιος, ας με πάρει τηλέφωνο στον αριθμό του κινητού 6949639665 και να την συμπεριλάβω στα επόμενα, για να μείνουν μερικά ευτράπελα, αφού, όπως λέει και το τραγούδι, «στράτα τη στράτα σου το 'χω πει, φεύγουν τα χρόνια σαν αστραπή».

ΠΕΤΡΟΣ Θ. ΜΠΟΥΝΑΣ

Κόνιτσα: Πέτρου Θ. Μπούνα: «Βόλτα στα παλικά...»

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΚΩΣΤΑΣ Π. ΖΑΚΚΑΣ

Πήρα, πριν από λίγες μέρες, εδώ στα Γιάννινα το 171ο του περιοδικού «Κόνιτσα», Οργάνου Επικοινωνίας και Προβολής της Επαρχίας Κόνιτσας, που καλύπτει 90 πυκνοτυπωμένες σελίδες, του οποίου είμαι, από διετίας περίπου τακτικός αναγνώστης

Πριν αναφερθώ σε οτιδήποτε άλλο, θα ήθελα να εξάρω τη σκέψη του υπεύθυνου του περιοδικού, Σωτήρη Τουφίδη και των γνώριμων μελών της Συντακτικής Επιτροπής, Ηλία Ανδρέου και Ίκαρου Τσιάγκη, να κοσμήσουν το εξώφυλλο του τεύχους, με μια συναφή, προς την ωραία Κωμόπολη, φωτογραφία - σύνθεση της ιστορικής γέφυρας Κόνιτσας και του ποταμού Αώου.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι, η εποχή των διαφόρων άκομψων και προχειροτυπωμένων περιοδικών, με τα ακαλαίσθητα εξώφυλλα, πέρασε πλέον οριστικά και αμετάκλητα!

Το περιοδικό είναι πολύ χρήσιμο για κάθε αναγνώστη και κυρίως για όποιον ενδιαφέρεται για θέματα που σχετίζονται με την ωραία Κόνιτσα. Μέσα από τα άρθρα και τις εργασίες των εκλεκτών συνεργατών του, δίνει το στίγμα της ιστορικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και πνευματικής ζωής του τόπου αυτού, με ποιότητα, πλήρη και ασφαλή πληροφόρηση, με αμεροληψία και αντικειμενικότητα.

Διαβάζοντάς το, διαπιστώνω πόσο εξαίρετη είναι η σκέψη πολλών συνεργατών του περιοδικού, όπως διατυπώ-

νεται σε μερικά από τα κείμενα του τομίδιου. Σταχυολογώ μερικά κείμενα στην τύχη και με τη σειρά καταχώρησής τους, χωρίς άλλη αξιολόγηση και κρίσεις, όπως, π.χ. τα: «Ιστορικά στοιχεία για τους Οικισμούς» (Χ. Γκούτου), «Πολιτιστικά», «το τέλος της Μεγάλης Ιδέας» (Α. Δεμερτζίδη), «Βιώσιμα Μοντέλα Ανάπτυξης» (Κων. Παγανιά), «Υπάρχει ελπίδα» (Α. Παπαλάμπρου), «Ένας καφές σε περιμένει» (Β. Τσιαλιαμάνη), «Ο έρωτας λάμπει τη νύχτα» (Γ. Μαυρογιάννη), «Βουνίσιοι καημοί» (Τ. Κανάτση), «Η γιορτή της Μεταμόρφωσης» (Γ. Παναγιώτου), «Μαυροβούνι» (Χρ. Ανδρεάδη), «Χιονιάδες», «Η Ιερά Μονή Μολυβδοσκεπάστου» (Ι. Δαφνι), «Ιερά Μονή Μολίστης» (Ν. Λέτσιου) κλπ.

Αφήνω τελευταίο το δημοσίευμα του φίλου και συνεργάτη του περιοδικού Πέτρου Θ. Μπούνα, «Βόλτα στα παλικά», στο οποίο επικεντρώνω αυτή τη φορά τις σκέψεις μου, αφού, εκ προοιμίου το λέω, το βρίσκω, μεταξύ των άλλων, εξ ίσου αξιόλογων εργασιών του τεύχους, πολύ ενδιαφέρον.

Πρόκειται για ένα ευχάριστο «οδοιπορικό», από την Πόλη της Κόνιτσας προς την «Καργιά» του Κώτσικου και τα «Πλατάνια», με λιτή παράθεση εικόνων

και αναφορές, που δίνει ο Π.Μ., μέσα από ένα μέτρο ατομικής θεώρησης, περιγραφής και εποπτείας. Και αυτό, για ένα «οδοιπορικό», που γίνεται από τις φευγαλέες εντυπώσεις ενός περιπατητή, σ' ένα τόσο μεγάλο και εντυπωσιακό χώρο, αποτελεί πράγματι άθλο και επιτυχία. Γιατί, δεν είναι μόνο η αίσθηση του γράφοντος, από μια κινούμενη όραση, αλλά και η συνάρτηση αυτών που βλέπει, με την ιστορία και την παράδοση του τόπου, που διαφοροποιεί τη γραφή από τα δεδομένα μιας απλής παράθεσης σκηνικών, προσώπων και περιστατικών.

Ο Πέτρος Θ. Μπούνας, γνωστός πλέον και από άλλες εργασίες του στο Περιοδικό, προσφέρει ένα ακόμη καλογραμμένο κείμενο, με το οποίο προσεγγίζει ένα δύσκολο, μεν, ευχάριστο δε, θέμα και προσφέρει τη δυνατότητα για μια πιο συγκεκριμένη προσπέλαση γνωριμίας με τον τόπο του.

Το τωρινό δημοσίευμα, με τίτλο, όπως είπα, «Βόλτα στα παλικά...», που το διάβασα προσεκτικά, μάλιστα το ξαναδιάβασα μέσα, πιθανολογώ, σε μια ώρα, μου έκανε μεγάλη εντύπωση.

Μετά από μια εισαγωγή - αναφορά στα πρόσωπα, που είναι και οι «πρωταγωνιστές» του έργου, δηλαδή στον Μελέτιο Λαμπρίδη, «άνθρωπο με μουσική παιδεία, ευγενή και καλλιεργημένο», στον Κώστα Κυρίτη, «ψυχή της παρέας», τον Αλέκο Πηγαδά, τον Κώστα Ζδράβο, τον Βασίλη Πήλια και την αφεντιά του (Πέτρο Μπούνα), ο σ. εκ-

θέτει με κάθε λεπτομέρεια και ζηλευτή, θα έλεγα, λογοτεχνική χάρη, τις εντυπώσεις του από ένα δρομολόγιο - «οδοιπορικό» της Κονιτσιώτικης παρέας, που πήρε, μια μέρα φθινοπωρινή, τον «περιφερειακό, που ήταν το σύνθετο δρομολόγιο για τα «Πλατάνια», περιγράφοντας, ή «φωτογραφίζοντας» καλύτερα, τις ομορφιές της «Λίπας», «των Αμυγδαλιών του Νταλαμάνγκα», του «Ίταμου» κ.τ.λ., «με πεσμένο, βέβαια, τον καιρό, αλλά το μεράκι, «μεράκι», φθάνοντας μέχρι το εξοχικό του Φώτη Τζιάλλα και την «Καργιά» του Κώτσικου.

Με το εν λόγω δημοσίευμα ο Π. Θ.Μ. μας δίνει μια ζωντανή γεύση που πήρε από την διήμερη εκδρομή, σχηματοποιώντας τις εμπειρίες του, κάνοντας έμπρακτο τουρισμό, με μεταδοτική δύναμη, στα πατρία εδάφη της αγαπημένης του Κόνιτσας, που τον καλούν κάθε τόσο σε προσκύνημα!

Από τραγούδια; Και τι δεν είπε τη βραδιά εκείνη η παρέα! «Στης νύχτας τη σιγαλιά», «Άστρο, λαμπρό μου άστρο», «Ποια είναι εκείνη που κατεβαίνει...», Το γελεκάκι που φορείς, «Σεις περήφανα πουλιά μου...» κ.ά.

«Ζήσαμε -λέει ο σ. στερημένοι από αγαθά τα εφηβικά μας χρόνια. Όμως η ζωή μας ήταν πλημμυρισμένη από αγνά αισθήματα και ρομαντισμό. Μια μπόρα με αστροπελέκια, είχε ίση αξία με ένα ολόγιομο φεγγάρι -αστροφεγγιά».

Καταλήγοντας, γράφει μεταξύ άλλων, για «το πατρικό του (ζωηρού) Βαγγέλη Μπούνα», περιγράφοντας τον χα-

ρακτήρα »του, με τα πολλά χαρίσματα και τις «ζαβολιές» του, τα «παθήματα» με το καρυδόγλυκο της θείας Μαρίας (μάνα του Βαγγέλη), τη συμπαράσταση της Άννας της Κυργιάζος και τις ευχάριστες «περιπέτειες» των φιλενάδων τους: Ευθαλίας, Πάτρας, Νώρας Κωλέτσου, Αγγαίας Ντόκου κ.λπ., που δεν εύρισκαν ποτέ γλυκό να φάνε, γιατί πάντοτε ήταν στόχος και αδυναμία του Βαγγέλη!

Με την αισθητική και εκτιμητική του ικανότητα, ο Πέτρος Μπούνας, με την εργασία του αυτή, δίνει για άλλη μια φορά, εξετάσεις επικοινωνίας και γρα-

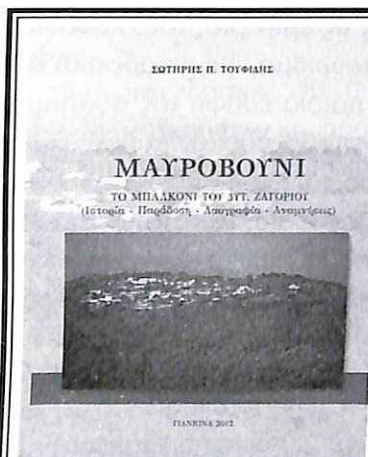
ψίματος, αλλά ψυχογραφεί και τον εαυτό του. Οι κεραίες του, κεραίες εκδρομικής εξόρμησης αυτή τη φορά, άρπαξαν την ευκαιρία και τα διάφορα περιστατικά και μας έδωσαν το ευχάριστο αυτό αποτέλεσμα.

Χαίρομαι που ένας φίλος και συνάδελφος από τα παλιά, στο φόρτο της καθημερινότητάς του, βρίσκει το χρόνο και καταπιάνεται, με τόση επιτυχία μάλιστα, με τον γραπτό λόγο.

Εύχομαι, στο μεν περιοδικό «Κόνιτσα» μακροημέρευση, για το καλό της πόλης και της περιοχής, στον δε Π.Μ. υγεία και δύναμη, για να γράφει.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Το νέο βιβλίο του **Σωτ. Τουφίδη** με πλούσιο ιστορικό, Λαογραφικό, ηθογραφικό περιεχόμενο στις 415 σελίδες του, χρήσιμο για κάθε βιβλιόφιλο.
Διάθεση: Δ/ση περιοδικού
τηλ. 26550 - 22212 - 6979138737
& Βιβλιοπωλεία: «ΔΩΔΩΝΗ» Γιάννενα & ΕΛΕΝΗ ΚΥΡΙΤΣΗ ΚΟΝΙΤΣΑ, 26550-22434

Φίλε του περιοδικού μας για Θυμήσου,
έστειλες τη συνδρομή σου;

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΟΛΙΣΤΗΣ

Στον ανήφορο, λίγο έξω, από το γραφικό χωριό Μοναστήρι (παλιότερα Μποτσιφάρι), στις κατάφυτες, βορειοδυτικές παρυφές του Σμόλικα, ορθώνεται το άλλοτε, αντρικό Μοναστήρι της Μόλιστας, αφιερωμένο στα Εισόδια της Θεοτόκου.

Η θέση στην οποία βρίσκεται το Μοναστήρι, είναι περίοπτη, η θέα του εξαιρετική και απέραντη κι όλο το τοπίο γύρω του, όπως κατεβαίνει ήρεμα και ομαλά, μέχρι την κοίτη του Σαραντάπορου, είναι καταπράσινο, βατό και πολύδεντρο.

Δίπλα από το Μοναστήρι, σε μια πετρόχτιστη εσοχή, υπήρχε μέχρι πρόσφατα μια υπέροχη δροσερή πηγή, με άθονο κρύο νερό, όπου οι προσερχόμενοι προσκυνητές και τα ζωντανά της Μονής δροσίζονταν Χειμώνα-Καλοκαίρι.

Έξω από το περιαύλι του Μοναστηριού, απλώνεται χορταριασμένο το φαρδύ σιάδι του, όπου καταλήγει ο ασφαλτοστρωμένος, αμαξιτός δρόμος που ανεβαίνει φειδωλός, από διακλάδωση μπροστά απ' το ομώνυμο χωριό.

Σύμφωνα με τις υπάρχουσες πηγές το Μοναστήρι ιδρύθηκε το 12ο αιώνα ή πριν το 1672, αλλά το σημερινό κτίστηκε το 1819, όπως αναφέρεται στην επιγραφή που υπάρχει στην κόγχη του Ιερού Βήματος του Καθολικού και ανακαινίστηκε το 1892, σύμφωνα με τη χρονολογία, που είναι χαραγμένη στην είσοδο του Ναού.

Το Μοναστήρι διαθέτει, δύο υψηλά Καμπαναριά (φωτογραφία), έχει γύρω του δέντρα πολύβια και χοντρά αγκαλιασμένα σφιχτά με κισσούς κι από μέσα απ' τους ψηλούς τοίχους περίγυρα έχει πλακοστρωμένες αυλές και σκαλοπάτια, πολυάριθμα κελιά αραδιασμένα με τις κρεβάτες τους, κελάρια και κατώγια γιατί κατά τα χρόνια της ακμής του διατηρού-

σε κοπάδια από αιγοπρόβατα, βόδια, αγελάδες, μουλάρια, σταύλους, αποθήκες, μαντριά, βαένια και καρούτες όπου αποθηκεύονταν με συστηματική τάξη η σοδειά όλων των υποτακτικών του.

Επάνω-επάνω βρίσκεται η παλιά εκκλησία της Παναγίας, σκοτεινή, ήσυχη και γεμάτη θρησκευτική ευλάβεια.

Τα παλιότερα χρόνια, όταν ακόμη το Μοναστήρι ήταν ζωντανό οι προσκυνητές το θεωρούσαν θαυματουργό γιαυτό και έφερναν μαζί τους αμέτρητα αφιερώματα, τάματα και αναθήματα.

Στο βιβλίο «Τα Μοναστήρια της Ελλάδος» διαβάζουμε ότι το Μοναστήρι εκείνα τα χρόνια διατηρούσε φρενοκομείο και σε άλλες διηγήσεις έχουμε ακούσει ότι κατά καιρούς θεραπεύτηκαν φρενοβλαβείς, δαιμονισμένοι, σεληνιασμένοι και άλλοι.

Προσωπικά στα πρωτοεφηβικά μου χρόνια θυμάμαι ότι όντως σύρριζα και κατά μήκος του μαντρότοιχου του Μοναστηριού, υπήρχαν κάτι χοντρές πελεκημένες δέντρινες γρεντές, με σιδερένιους γάντζους, στους οποίους προσδένονταν με αλυσίδες διάφορα φενοβλαβή άτομα, τα οποία προσέρχονταν κατά την ημέρα της γιορτής του Μοναστηριού, με την ελπίδα ότι η θεία χάρη της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας θα τα κάνει καλά και θα γυρίσουν στα σπίτια τους υγιή.

Αναπολώντας την προ του 1950 ενεργή περίοδο του Μοναστηριού δεν μπορώ να θυμηθώ τίποτα, ούτε το ποιος ήταν και πώς λεγόταν ο Ηγούμενος αλλ' ούτε και ποιοί και πόσοι ήταν οι καλόγηροι που το υπηρετούσαν.

Αντίθετα θυμάμαι, πάρα πολύ καλά διάφορα ονόματα από το βοηθητικό προσωπικό του

Μοναστηριού εκείνης της εποχής όπως τη Βασιλική, την Αγαθούλα, τον Παντελή που είχε τραγικό τέλος πέφτοντας από ένα πανύψηλο δέντρο έξω από το Μοναστήρι και τελευταία την Κατερίνη που συμμαζευε και τακτοποιούσε τα πάντα.

Η ιστορία του Μοναστηριού ξεκινάει από ένα περιστατικό κατά το οποίο όπως μεταφέρεται από στόμα σε στόμα, δυο οδοπλάνοι χωρικοί, στο διάβα τους βρήκαν μια μικρή εικόνα της Παναγίας την οποία ενώ περπατούσαν την έχασαν.

Άρχισαν τότε να περιέρχονται στα χωριά και να ρωτούν τους κατοίκους τους αν γνωρίζουν κάτι για τη χαμένη εικόνα, ώσπου τελικά την ξαναβρήκαν δίπλα από έναν βράχο στη Μόλιστα, όπου αργότερα κτίστηκε το Μοναστήρι της Παναγίας.

Το Μοναστήρι εκείνα τα καλά χρόνια είχε ένα εκτεταμένο γαιοκτημόνιο, το οποίο διέθετε σε καλλιεργητές έναντι καταβολής ετήσιου συμφωνημένου τιμήματος, το οποίο καταβαλλόταν σε είδος, ήτοι σε λάδι ή σε σιτάρι.

Μετά το 1950 η Μονή άρχισε να ψυχωραγεί και με το πέρασμα του χρόνου περιέπεσε στην εγκατάλειψη, την αφροντισιά και το μαρασμό.

Έκτοτε, παρά τις επίμονες προσπάθειες των αρμόδιων για τη στελέχωση του Μοναστηριού αυτό εξακολουθεί να παραμένει κλειστό, βουβό και έρημο.

Μετά από πολλές διευθετήσεις μετέπειτα της κτηριακής του εν γένει υποδομής, το Μοναστήρι ξανάγινε αξιολάτρευτος τόπος προσκυνηματος και χώρος αξιοζήλευτος για εκδηλώσεις αγάπης και συναναστροφής, ιδίως τις ημέρες της πανήγυρης της Παναγίας.

Στις μέρες μας σύμφωνα με όσα μου διηγήθηκε ο Μοναστηριώτης Γεώργιος Βέργος, ο οποίος είναι Μέλος του νέου Ηγουμενικού

Συμβουλίου, το οποίο διορίστηκε το 2009, με σκοπό την αναδιοργάνωση της Μονής και την αναστήλωση των κτηρίων της, ενδιαφέρον παρουσιάζουν το ξυλόγλυπτο τέμπλο, που προέρχεται απ' το παλιό Καθολικό, το Αναλόγιο του χορού, που φέρει ένθετη διακόσμηση από σεντέφι και τα δύο λίθινα σκαλιστά μανουάλια με γεντέκια.

Από τις τρεις θαυματουργές εικόνες της Παναγίας, που υπήρχαν στο Μοναστήρι σώζονται μόνον οι δύο, ήτοι η μεγάλη εικόνα «Της Παναγίας της Οδηγήτριας» και η εικόνα της Θεοτόκου «Ρόδον το Αμάραντον» που είναι μικρών διαστάσεων και συντηρήθηκε πρόσφατα. Η τρίτη μικρή εικόνα της Παναγίας που χρονολογείται από το 1783 και η οποία μεταφερόταν στα σπίτια των ασθενών, σ' όλα τα χωριά της επαρχίας μας, δυστυχώς έχει χαθεί, γιατί την έκλεψαν ιερόσυλοι το 1976.

Από τα σωζόμενα, σήμερα, κτήρια σε αρκετά καλή κατάσταση είναι η πτέρυγα των κελιών όπου μπορούν να φιλοξενηθούν περισσότερα από είκοσι άτομα, το Ηγουμενείο, το Συνοδικό και ο χώρος που είναι προορισμένος για μουσειακή χρήση.

Σ' αυτά πρέπει να προστεθεί και η λεγόμενη «κρεββάτα του Μπέη» στη νοτιοδυτική γωνία η οποία δεν είναι τίποτε άλλο, παρά ένα διώροφο πέτρινο κτήριο το οποίο αφιέρωσε στην Παναγία κάποιος Μπέης απ' την Κόνιτσα, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης για την ίαση της δαιμονισμένης κόρης του.

Εντυπωσιακές και αξιόλογες είναι οι λιθανάγλυφες διακοσμήσεις της Εισόδου του Ναού, καθώς και των κτηρίων της Μονής.

Από τα Ιερά Κειμήλια που κατά καιρούς είχε στην κατοχή της η Μονή διασώζονται μόνον ορισμένα τα οποία φυλάσσονται προσωρινά στην Ιερά Μητρόπολη για λόγους εξασφάλισής τους.

Το ανακαινισμένο Συνοδικό και το μικρό Μουσείο με αρκετά παλαιά σκεύη και άλλα χρηστικά αντικείμενα εγκαινιάστηκαν το Νοέμβριο του 2011 στην Πανήγυρη της Μονής από το Μητροπολίτη Κονίτσης κ.κ. Ανδρέα.

Το Μοναστήρι της Μόλιστας όπως και τα τρία όμορφα χωριά που βρίσκονται δίπλα του, είναι στενά συνδεδεμένο και με τους απελευθερωτικούς βαλκανικούς αγώνες του 1912-1913, κατά τους οποίους μεταξύ των άλλων απελευθερώθηκε και η επαρχία μας από τον τουρκικό ζυγό τετρακοσίων και πλέον ετών.

Ο Μοναστηριώτης ιατρός Β. Τζαλόπουλος στο «Ηπειρωτικό Ημερολόγιο η Νέα Ελλάδα» αναφέρει κι αυτή η αναφορά του μεταφέρεται αυτούσια από τον πρωτεργάτη του περιοδικού μας Χαρίλαο Γκούτο, στο βιβλίο του «Τα Μολιστινά», ότι τόσο μέσα στο χωριό Μοναστήρι, όσο και τον ευρύτερο χώρο γύρω από την Ιε-

ρά Μονή και τον Αϊ-Θανάση, έλαβαν χώρα στις 10 έως 15 Φεβρουαρίου 1913, φονικές μάχες μεταξύ των Τούρκων, που ήταν μόνιμα στρατοπεδευμένοι εκεί και του Ελληνικού Στρατού, που κατέφθασε στη Μόλιστα από τα Γρεβενά, υπό την Διοίκηση του Λοχαγού Δ. Παπανικολάου, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την πανωλεθρία των Τούρκων αφού επί τόπου μετρήθηκαν 112 νεκροί και άλλοι 180 αιχμάλωτοι.

Το σχετικό τηλεγράφημα που στάλθηκε από τη Φιλιππιάδα στην Αθήνα στις 15 Φεβρουαρίου 1913, γιαυτή την νίκη αναφέρει λακωνικά και με θριαμβευτικό ύφος «Πληθυσμός Κόνιτσας» και των περίεχ χωρίων πανηγυρίζουν δια την λαμπράν Νίκην των Ελληνικών όπλων».

Θα τελειώσω αυτό το μικρό αφιέρωμα στην Ιερά Μονή Μολίστας και στην Παναγία

της με ένα γλαφυρότατο μικρό απόσπασμα, ως επίλογο, το οποίο δανείστηκε από το βιβλίο του Μολιστινού Μενέλαου Κούσιου «Η Ιστορία του χωριού μου», ο οποίος γράφει:

«Εις τον προθάλαμον της Εκκλησίας, υπάρχει η πολυεκτιμώμενη απ' τους πιστούς της Παναγίας εικόνα, που αποπνέει το διάχυτο αίσθημα της παρθενικής αιδημοσύνης κι όταν καταντικρύ προσεκτικά την ακριβοθωρείς βλέπεις ν' αντικατοπτρίζεται στο πρόσωπό της γνήσιο και νωπό, το γλυκύ και εράσμιο

ύφος της Παναγίας του Βερρόκιο».

Ενόψει της εορτής των Εισοδίων της Θεοτόκου του Μοναστηριού ας ατενίσουμε τον Ύψιστο κι ας αναφωνήσουμε το «Κύριε, Κύριε, επίβλεψον εξ ουρανού και ίδε και επάνδρωσον την Μονήν ταύτην και φώτισον τους ιερούς άρχοντες προς ολοκλήρωσίν της» ΑΜΗΝ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ
Τ. ΑΝ/ΤΗΣ ΓΕΝ. Δ/ΝΤΗΣ ΕΛΤΑ

Η άγνωστη Ι.Μ. Μολίστης

Όταν διαβάσετε αυτό το άρθρο η Ι.Μ. Μολίστης θα έχει γιορτάσει τα Εισόδια της Θεοτόκου στα οποία είναι αφιερωμένη. Ωστόσο μια επίσκεψη στο με περισσή φροντίδα αναπαλαιωμένο πανέμορφο μοναστήρι αξίζει τον κόπο.

Βρίσκεται χτισμένο από το 1672 πολύ κοντά στο χωριό Μοναστήρι της Κόνιτσας. Το γύρω τοπίο μαγεύει τις αισθήσεις αφού είναι κατάφυτο με καταπληκτική θέα προς το χωριό και τον Σαραντάπορο, παραπόταμο του Αώου. Εξαιρετική η θέα και προς τα απέναντι χωριά Αμάραντο, Πύργο, Πυρσόγιαννη.

Στο καθολικό της μονής αξίζει να προσεχθούν το ξυλόγλυπτο τέμπλο, το αναλόγιο του χορού με ένθετη διακόσμηση από σεντέφι, καθώς και τα δύο πέτρινα σκαλιστά μανουάλια με γεντέκια.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το υπό αναπαλαίωση παλιό πέτρινο κτίριο της μονής.

Οι λάτρεις της πεζοπορίας αξίζει να περπατήσουν τις γύρω ορεινές διαδρομές με ιδιαίτερο φυσιολατρικό ενδιαφέρον όχι μόνο για το κάλλος του τοπίου αλλά και για την άγρια χλωρίδα και πανίδα που τις συνοδεύει και τις κοσμεί.

Μπορεί κάποιος να απολαύσει τον καφέ ή το τσίπουρό του στο καφενείο στην πλατεία του χωριού με την καταπληκτική θέα προς το πέραςμα «Χτένι» ή προς το ποτάμι και τα απέναντι χωριά.

Το μοναστήρι είναι επισκέψιμο μετά από συνεννόηση με τον παπα-Γιάννη ή με τον επίτροπο κ. Γιώργο Βέργο.

Σας περιμένουμε και σας ευχόμαστε καλή διαμονή και η Παναγία βοήθειά σας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

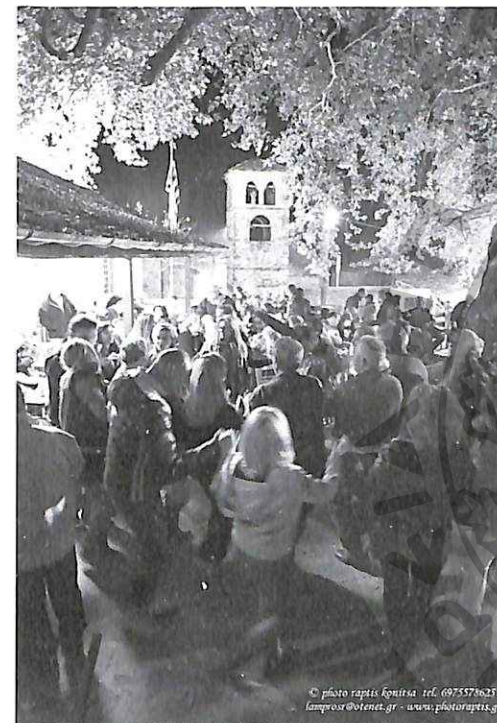
ΜΙΑ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΒΡΑΔΙΑ ΣΤΟ ΓΑΝΑΔΙΟ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ

Σάββατο 26 Οκτωβρίου 2013, μία ιδιαίτερη και ξεχωριστή βραδιά για το Γαναδιό. Μια βραδιά αφιερωμένη στην παραγωγή τσίπουρου και μουσταλευριάς, με τον παραδοσιακό Γαναδιώτικο τρόπο.

Η πρωτοβουλία ανήκει αποκλειστικά και μόνο στο Βασίλη Τζιμινάδη, ο οποίος συνέλαβε την ιδέα αυτή, ανέλαβε τη διοργάνωση, φρόντισε για τη δημοσιότητά της και είχε την όλη φροντίδα.

Από νωρίς το απόγευμα στο χαγιάτι του παλαιού καταστήματος Κων/νου Χατζή (Κοτσικολιού) εγκαταστάθηκε η συσκευή του ρακοκάζανου με τα απαραίτητα «σύνεργά του». Ο «Μπούλης» είχε τη φροντίδα για την όλη διαδικασία της απόσταξης.

Πιο πέρα, κάτω από την Πνευματική Στέγη, σιγόβραζε η μουσταλευριά. Κατά μήκος των ξύλινων κολονών, κρέμονταν το ένα δίπλα στο άλλο, τα «σιουμπέκια», κατασκευασμένα από ντόπια καρύδια, και βουτηγμένα στη μουσταλευριά.

Όλα έγιναν ανάρπαστα. Οι αδελφοί Χαλκιά, διασκέδασαν τους παρευρισκομένους μέχρι τις πρωινές ώρες με παλαιά παραδοσιακά τραγούδια και χωρίς μεγάφωνα.

Η πίστα, προέκταση της λόντζας του γεροπλάτανου με τα κιτρινωμένα πλέον φύλλα, που χοροπήδαγαν και αυτά, μας χώρεσε όλους, ώστε χορεύοντας στους παραδοσιακούς μας ρυθμούς, να ξεδώσουμε και να ξεφύγουμε για λίγο, από τη ζοφερή πραγματικότητα. Η συμμετοχή ήταν μεγάλη. Όλοι μαζί ντόπιοι και ξένοι μια παρέα που μας γύρισαν πολλά χρόνια πίσω.

Διαχρονικά αν αναλογιστούμε οι Έλληνες, παρ' όλες τις δυσκολίες και τη σκλαβιά, κατάφεραν να διατηρήσουν τα ήθη και τα έθιμά τους. Η συνεύρεση, η διασκέδαση και ο χορός, ποτέ δεν έλλειψαν από τον καθημερινό τους βίο.

Μέσω του περιοδικού μας «ΚΟΝΙΤΣΑ» θέλω να ευχαριστήσω όλους τους συγχωριανούς, τους συντοπίτες μας από τα γειτονικά χωριά Μολίστα, Μοναστήρι και άλλα. Τους Κονιτισιώτες και λοιπούς φίλους και γνωστούς, που συνέρρευσαν και γλέντησαν μαζί μας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στο Δήμαρχο Κόνιτσας και την παρέα του. Στον Ανδρέα Παπασπύρου και την παρέα του. Στον εκλεκτό

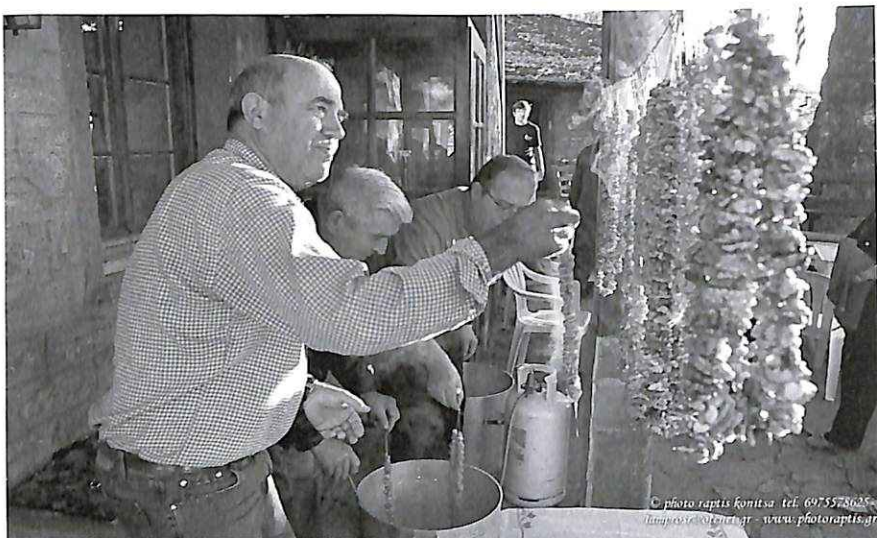

φίλο και συμπατριώτη, πετυχημένο Ιατρό δερματολόγο, Κώστα Νούτση. Στο συμπατριώτη και φίλο, Δημήτρη Παπαλάμπρου, επίτιμο Γεν. Διευθυντή ΕΛ.ΤΑ. με την παρέα του και όλους γενικά γνωστούς και άγνωστους, που μας τίμησαν με την παρουσία τους.

Κλείνοντας θέλω να συγχαρώ και να ευχαριστήσω τον Βασίλη Τζιμινάδη και την οικογένειά του, για τη νοστιμότατη ψητή γουρου-

νοπούλα (εδώ έβαλε το χέρι του και ο πρωτομάστορας Βαγγέλης Μακάριος), τα εξαίρετα εδέσματα, ποτά, αναψυκτικά και την άψογη εξυπηρέτηση.

Ανανεώνουμε το ραντεβού μας για του χρόνου με την ευχή η πρωτοβουλία αυτή να γίνει θεσμός, να είμαστε πάλι όλοι παρόντες και ακόμα περισσότεροι.

Αξίες και Άξιοι

Κυκλοφόρησε από το περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ η επετειακή, για τα εκατοστά ελευθέρια της Κόνιτσας, έκδοση με τίτλο «ΚΟΝΙΤΣΑ εκατό χρόνια ελευθερίας». Ως πρόεδρο κατά την προηγούμενη δημοτική θητεία του δημοτικού συμβουλίου Κόνιτσας με είχε απασχολήσει η ονοματοδοσία των οδών και των πλατειών της Κόνιτσας, που είναι ανώνυμοι και είχα αναφερθεί σ' αυτή την έγνοια σε κείμενο στο περιοδικό μας, όπου τα «βαφτίσια» αυτά τα ανήγαγα σε μεγάλη τοπική προσπάθεια καταγραφής και ανάδειξης της ιστορίας μας και του πολιτισμού μας. Το εκδοθέν βιβλίο με το άφθονο φωτογραφικό υλικό παρέχει άφθονη ύλη για την προαναφερθείσα ονοματοδοσία. Παρελαύνουν από σελίδα σε σελίδα άξιοι άνθρωποι, αλλά και αξίες συλλογικότητες, όπως τα απελευθερωτικά αντάρτικα σώματα, φορείς άφθαρτων αλλά και συμπλεκόμενων αξιών της ζωής, όπως της ελευθερίας, της εθνικής κυριαρχίας, της αξιοπρέπειας, της δικαιοσύνης, της εργασίας, της εκπαίδευσης, της παιδείας κλπ. Μέμφομαι εαυτόν που και ως «γραμματιζούμενος» αλλά και άνθρωπος που αναμιγνύεται στα κοινά μας δεν γνώριζα πριν κάποια χρόνια ούτε κατ' όνομα τον επί 50 χρόνια Σχολάρχη της Κόνιτσας, τον αείμνηστο Νικόλαο Παπακώστα, που μόρφωσε και έπλασε «γενεές γενεών» Κονιτσιωτών. Η εκπαίδευσή μας και η μάθησή μας είναι λειψές γιατί σίγουρα δίπλα στην παγκόσμια ιστορία, την ελληνική ιστορία, που διδάσκονται στα σχολεία

μας, όπως αυτές διδάσκονται, θα όφειλε το εκπαιδευτικό σύστημα να υπάρχουν ανάλογα κεφάλαια και για την τοπική ιστορία, για τα γεγονότα και τους ανθρώπους του τόπου μας. Τέτοιο ιστορικό έργο επιτελεί βέβαια το περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ αλλά σίγουρα δεν είναι και δεν μπορεί να είναι περιοδικό του μαθητόκοσμου. Επισημονικός θησαυρός ολόκληρος είναι και το κάθε κείμενο για κάθε χωριό μας στο περιοδικό μας του άξιου συμπατριώτη μας πανεπιστημιακού καθηγητή Χαρίλαου Γκούτου, που πιστεύω πως γρήγορα τα κείμενα αυτά θα συγκεντρωθούν σε ένα βιβλίο-μούσουλα για την ιστορία και το παρελθόν της επαρχίας μας, που εν πολλοίς ως αξιακά μεγέθη καθορίζουν και το μέλλον, όπως οι ρίζες του δένδρου τους καρπούς του. Δεν αρκεί να λέμε ότι η γενεσιουργός και πανθομολογούμενη κρίση είναι πνευματική, είναι κρίση αξιών, αλλά είναι υπαρξιακή ανάγκη να φέρουμε στην πραγματικότητα και στην επικαιρότητα τους άξιους της τοπικής μας ιστορίας και της τοπικής ζωής (να μην περιμένουμε να γίνουν μακαρίτες), τους δημιουργούς του καλού, και τις αξίες που βίωσαν και βιώνουν. Καλή η πρόταση να ονομασθεί κάποιο από τα σχολεία μας ως «Παπακώστειο» αλλά ακόμη δεν καταφέραμε να ονομάσουμε το Λύκειό μας ως «Ρούσσειο» παρά τις επίπονες προσπάθειες του Συνδέσμου Αποφοίτων του Λυκείου μας-Γυμνασίου μας.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας συμμετείχε φέτος στον εορτασμό "Καλπάκια" του Δήμου Πωγωνίου, που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο στο Καλπάκι με αφορμή τον εορτασμό της επετείου του 1940, με την έκθεση βιβλίων της συλλογής Ε.ΠΟ.Σ. (Έρευνα Πολέμου Σαράντα) του κ. Ευάγγελου Πριώνη. Πρόκειται για περίπου 500 έντυπα τεκμήρια της ιστορικής περιόδου του Ελληνοϊταλικού Πολέμου. Εκτός από τα καθαρά ιστορικά έργα η συλλογή περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό απομνημευμάτων, αυτογραφιών και ενθυμήσεων στρατιωτών και αξιωματικών του ελληνικού στρατού καθώς και απλών πολιτών που έζησαν τα γεγονότα της περιόδου. Αξιόλογα είναι τα δημοσιεύματα του περιοδικού τύπου της εποχής αλλά και σύγχρονα που αναφέρονται στο Έπος του 1940 καθώς και σχετικών λευκωμάτων. Η συλλογή περιλαμβάνει ένα πολύ μεγάλο αριθμό λογοτεχνικών έργων που σχετίζονται με την εποχή, άλλων πολύ γνωστών όπως τα ποιήματα του Οδ. Ελύτη, και άλλων λιγότερο αναγνωσμένων, κάποια από τα οποία τυπώθηκαν σχεδόν ταυτόχρονα με την περίοδο του Πολέμου. Περιέχει επίσης βιογραφίες των πρωταγωνιστών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (Χίτλερ, Μουσολίνι, Τσώρτσιλ) αλλά και των ελλήνων πρωταγωνιστών (Μεταξάς, Παπάγος, Δαβάκης, Κατσιμήτρος, Φριζής). Περιλαμβάνει επίσης αναφορές για τις απώλειες της Ελλάδας στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο σε έμψυχο και άψυχο υλικό, καθώς και για τα κατοχικά δάνεια και τις πολεμικές αποζημιώσεις.

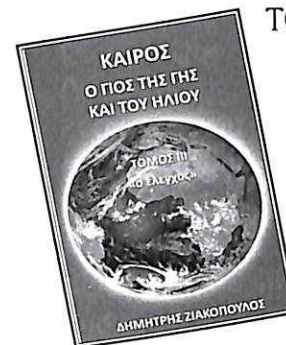
Η έκθεση διήρκεσε από τις 21-28/10/2013 και καθημερινά την επισκεπτόνταν σχολεία του Ν. Ιωαννίνων, όπου ξεγαγούνταν από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης.

Το Βιβλίο

Καιρός, ο γιός της Γης και του Ήλιου

Δημήτρης Ζακόπουλος

ΤΟΜΟΣ 3ος «έλεγχος»

Μόλις κυκλοφόρησε το νέο βιβλίο του συμπατριώτη μας Δημ. Ζακόπουλου, γνωστού στο Πανελλήνιο, Μετεωρολόγου της Ε.Μ.Υ. Είναι ο

3ος τόμος με τον πιο πάνω τίτλο. Αποτελείται από τρία κεφάλαια.

Το α' είναι αφιερωμένο στη φυσική των Νεφών, βασικού παράγοντα που επηρεάζει το κλίμα της Γης.

Το β' αναφέρεται στις προσπάθειες τροποποίησης του καιρού που έχει μεγάλο ενδιαφέρον για ειρηνικούς και πολεμικούς σκοπούς.

Το γ' κεφάλαιο είναι αφιερωμένο

στην τροποποίηση του κλίματος από τον άνθρωπο.

Στις 272 σελ. του βιβλίου, ο φιλομαθής αναγνώστης θα βρει πολλές ενδιαφέρουσες πληροφορίες.

Με γλαφυρό και κατανοητό τρόπο ο συγγραφέας μας ενημερώνει τι είναι το νέφος, πόσες κατηγορίες νεφών υπάρχουν και πως σχηματίζονται.

Πώς δημιουργείται η βροχή και τι προσπάθειες έγιναν ως τώρα για την τροποποίηση του καιρού.

Με λίγα λόγια, ο τρίτος τόμος του Δημήτρη συμπληρώνει τους άλλους δύο προηγούμενους, χαρίζοντάς μας ένα πολύ κατατοπιστικό πόνημα που δεν πρέπει να λείπει από τη βιβλιοθήκη μας.

Φίλε Δημήτρη, συγχαρητήρια για το πολύτιμο βιβλίο σου.

Σ.Τ.

Καιρός, ο γιός της Γης και του Ήλιου

Ο φίλος και συμπατριώτης μας Δημήτρης Ζακόπουλος είχε την καλοσύνη να μου στείλει ως εορταστικό δώρο το τρίτομο έργο του με τίτλο που αναφέρεται στην επικεφαλίδα. Ο τρίτος τόμος, με υπότιτλο «ο έλεγχος» εκδόθηκε προ ολίγων ημερών. Είναι έργο επιστημονικό που απευθύνεται στους ειδικούς και στους μη ειδικούς, σε όλους μας, γιατί ο καθένας μας μόλις ξυπνάει ρωτάει «τι

καιρό έχουμε σήμερα;». Καιρός και κλίμα δύο μέγιστοι αλληλένδετοι παράγοντες για την ζωή μας και για την συνέχισή της στον πλανήτη μας. Δυστυχώς και σε αυτό τον τομέα της ύπαρξής μας η άλογη και υπερφίαλη ανάπτυξη δυσκολεύει την ανάσα μας και λιγοστεύει καθημέρα τον ήλιο μας.

Ο Δημήτρης Ζακόπουλος είχε μια λαμπρή και αξιοζήλευτη επαγγελματική

και επιστημονική πορεία, που παρότι συνταξιοδοτήθηκε το 2011 από ύπατες διευθυντικές θέσεις της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας (ΕΜΥ), την συνεχίζει ακόμη. Δεν τον εγκατέλειψε το μεράκι του και το πάθος του για τον καιρό, που από μικρό παιδί τον γοητεύει, κατά την γραπτή ομολογία του στο οπισθόφυλλο του πρώτου τόμου. Ευτύχημα ότι τα μετέδωσε αυτά τα προσόντα ατόφια στην κόρη του Νικολέτα, μετεωρολόγο επίσης, που της ευχόμαστε τις ίδιες πατρικές επιτυχίες. Τιμήθηκε εφέτος από την Ευρωπαϊκή Μετεωρολογική Εταιρεία με το μοναδικό κατ' έτος έγκυρο παγκόσμια βραβείο της ως παρουσιαστής καιρού επί 29 χρόνια στην δημόσια ελληνική τηλεόραση. Σε τούτους τους σημερινούς κακούς καιρούς ως περηφανεύεται και η γενέθλια Κόνιτσα για το άξιο τέκνο της και τα σχολειά μας ως περηφανεύονται για την στερεή εγκύκλια μόρφωση που του έδωσαν. Ο ίδιος δεν χάνει ευκαιρία να αναφέρει με έπαρση στο βιογραφικό του σημείωμα, και σε αυτό το έργο, ως τόπο καταγωγής την Κόνιτσα.

Το τρίτομο ολοκληρωμένο έργο για τον καιρό και την μετεωρολογία είναι σπάνιο σ' αυτόν τον νεωτερικό επιστημονικό τομέα και είναι απόσταγμα επιμελούς επιστημονικής εργασίας πλέον των 30 ετών του συμπατριώτη μας συγγραφέα του. Δάμασε μια τεράστια ύλη στο μυαλό του, όπως φαίνεται από την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία που ακολουθεί το κάθε πόνημα και από το περιεχόμενο των βιβλίων, και μετά με αριστοτεχνικό και εύληπτο τρό-

πο αυτή την τεράστια ύλη την έβαλε συστηματικά με μελάνι στο χαρτί των 900 περίπου σελίδων.

Τον ίδιο ως επιστήμονα και τον πρώτο τόμο τότε του έργου του παρουσίασε περιληπτικά και περιεκτικά η δημοσιογράφος Λίνα Γιάνναρου στην εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 28ης-1-2009 με ωραίες λέξεις: «Ένα από τα ωραιότερα πράγματα σ' αυτή τη δουλειά είναι η δυνατότητα να γνωρίζεις ανθρώπους παθιασμένους με τα αντικείμενά τους, ερωτευμένους με την τέχνη ή την επιστήμη τους και ικανούς να μεταδίδουν αυτά τα συναισθήματα στον εκάστοτε συνομιλητή τους. Τα παραπάνω σκεφτόμαστε πολύ εδώ στην «Κ» κάθε φορά που, με αφορμή κάποιο «καιρικό τερίπι», επικοινωνούμε με τον Δημήτρη Ζιακόπουλο, διευθυντή προγνώσεων της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας. Πάντοτε πανέτοιμος για ...καταιγίδα ερωτήσεων -κινητή μετεωρολογική εγκυκλοπαίδεια γαρ-στα λόγια του το δελτίο καιρού γίνεται συναρπαστική ιστορία με πρωταγωνιστές χιονιάδες και καύσωνες, φουρτούνες και νηνεμίες. Πάρτε για παράδειγμα τον τίτλο της τριλογίας του, ο πρώτος τόμος της οποίας μόλις κυκλοφόρησε «καιρός-ο γιος της γης και του ήλιου»

Τελειώνω με την ευχή στον φίλο Μίμη να πορεύεται εφεξής σε εύκρατους καιρούς και με την παρότρυνση το περιοδικό μας ΚΟΝΙΤΣΑ να φιλοξενήσει εκλαικευμένα επιστημονικά κείμενά του.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Το ανεκπλήρωτο χρέος

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΑΠ. ΖΑΝΗ

Για τον πόλεμο του 1940, την Εθνική αντίσταση και τον εμφύλιο γράφτηκαν πολλές σελίδες και ειπώθηκαν πολλά. Τα λόγια περίσσεψαν αλλά η δικαίωση των ηρωικών νεκρών, των αγωνιστών και του μαρτυρικού λαού παραμένει το μεγάλο ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ.

Η οργισμένη φωνή τους από τα κενοτάφια και τους διάσπαρτους τάφους σ' όλες τις γωνίες της ελληνικής επικράτειας είναι συγκλονιστική. Ζητούν ευθύνες για το θλιβερό κατόντημα της χώρας απ' όλους αυτούς που άσκησαν και ασκούν εξουσία.

Μας λένε με δικαιολογημένη αγανάκτηση: «Εμείς πολεμήσαμε, ματώσαμε και θυσιάστηκαμε για ελεύτερη Πατρίδα, για μια ζωή με αξιοπρέπεια και κοινωνική δικαιοσύνη.

- Διώξαμε τους κατακτητές για να διαφεντέψουμε τον τόπο μας και να εξασφαλίσουμε ένα μέλλον αξιοβίωτο, με σεβασμό στις ανθρώπινες αξίες και τον εθνικό μας πολιτισμό που τροφοδότησε σε παγκόσμια κλίμακα ό,τι ωραίο και υψηλό και εξακολουθεί να αποτελεί πηγή δημιουργικής έμπνευσης στους σκεπτόμενους ανθρώπους.

- Εσείς καλέσατε τους κατακτητές να κυβερνήσουν τη χώρα μας, να ταπεινώσουν με την αλαζονία τους τον περήφανο ελληνικό λαό και να τον εξαναγκάσουν να ζει στην αθλιότητα.

- Παραδώσατε στις ορέξεις και τα σχέδιά τους τον πλούτο της χώρας.

Τους παραδώσατε τα κλειδιά και τους

επιτρέψατε να έχουν αυτοί τον πρώτο και τελευταίο λόγο σε όλα.

- Είναι ντροπή η ανάθεση στους εγκληματίες να διαχειρίζονται τα «ιερά και τα όσια» για τα οποία χύσαμε πολύ αίμα.

Πώς τους ανέχεστε να παριστάνουν τους σωτήρες και να συμπλέουν με τους αδίστακτους εκμεταλλευτές των ευκαιριών για αθέμιτο πλουτισμό;

- Γιατί δεν διεκδικήσατε σθεναρά με βάση τις διεθνείς συνθήκες τις αποζημιώσεις και την πληρωμή του αναγκαστικού δανείου που η Γερμανία σύναψε και αρνείται πεισματικά να αναγνωρίσει το οφειλόμενο χρέος;

Τα καίρια ερωτήματα μας προβληματίζουν. Όλοι αυτοί που άσκησαν και ασκούν εξουσία στη χώρα πόσο υπερήφανοι είναι για την πολιτική τους τις πράξεις και τις παραλείψεις τους, σε όλα τα επίπεδα της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής με γνώμονα το εθνικό συμφέρον;

Σε μας που βιώνουμε καθημερινά την εξαθλίωση και τη βάνανση προσβολή της αξιοπρέπειάς μας από την ακολουθούμενη πολιτική και πρακτική απομένει να αντισταθούμε σθεναρά, συσπειρωμένα για τη δικαίωση τόσων αγώνων και θυσιών αναδεικνύοντας Νέους ηγέτες και πολιτικούς άφθαρτους και ικανούς να δώσουν στην Ελλάδα και το λαό της τη θέση που αξίζει, αντίξια της ιστορικής παράδοσης.

Η έμπρακτη αγάπη για την Κόνιτσα και άλλες σκέψεις

Όταν κανείς αγαπά τον τόπο της καταγωγής του το δείχνει εμπράκτως. «Σερφάροντας» στο διαδίκτυο στην λέξη «Κόνιτσα» βρήκα την ιστοσελίδα «Κόνιτσα-Ηπειρώτικη μπουγάτσα», ωραία σαν το διαφημιζόμενο γλύκισμα. Ανήκει στον από Αμάραντο (Ισβορο) Αλέξανδρο Στέρτσιο, εγγονό από κόρη του γνωστού σε όλους μας από τα μαθητικά μας χρόνια μικροπωλητή Αλέκο Γιαννούλη. Στην Αθήνα με το καλό μυαλό του και τον πολύ ιδρώτα του ο Αλέξανδρος Στέρτσιος την λειτουργούσα από το 1956 οικογενειακή επιχείρηση από δεκαετίας την έφθασε στα ύψη διαθέτοντας εργαστήριο παραγωγής στην Πετρούπολη και αλυσίδα στις συνοικίες της Αθήνας εμπορίας προϊόντων από ζύμη, (ποικιλία από τυρόπιτες, μπουγάτσες, μπουρέκια, σάντουιτς, γλυκά κλπ) με την φίρμα «Η Κόνιτσα» και εμπορική επωνυμία των καταστημάτων του επίσης «Η Κόνιτσα». Αποδεικνύεται έτσι ότι ακόμη και σε περίοδο οικονομικής κρίσης η αγορά δεν έκλεισε για τους ευφείς και δουλεutάρηδες. Στην παραπάνω ιστοσελίδα προβάλλει την Κόνιτσα και καλεί και τους πελάτες του να την επισκεφθούν. Ακόμη αναγράφει ότι συνεργάζεται με Κονιτσιώτικες βιοτεχνίες γλυκών, όπως την «Μαρμελωδία» και την «Ηπειρο χώρα», τα οποία γλυκά

προωθεί στα καταστήματά του. Εύχομαι στον συμπατριώτη μας Αλέξανδρο Στέρτσιο την επέκταση της επιχείρησής του σε όλη την Ελλάδα και στον δικό μας Ηπειρώτικο χώρο. Είναι σίγουρη η επιτυχία του αφού έχει την «ευλογία» της πατρογονικής του γης.

Με την αφορμή αυτή κάνω την σκέψη πόσο απαραίτητος είναι ένας διαδικτυακός πανελλαδικός, γιατί όχι και παγκόσμιος, επαγγελματικός οδηγός των ανά την Ελλάδα, και αν είναι δυνατόν, τον κόσμο, των Κονιτσιωτών. Τότε είμαι σίγουρος θα γνωρίσουμε και άλλη πλευρά του Κονιτσιώτικου πατριωτισμού. Αλληλοεξυπηρετούμενοι και αλληλοβοηθούμενοι οι Κονιτσιώτες μπορούν να προκόψουν. Συγχρόνως ο οδηγός αυτός θα μπορεί να είναι και ένας οδηγός αναζήτησης εργασίας, τόσο αναγκαίος στην Ελλάδα της ανεργίας. Τα επαγγελματικά μας συμφέροντα μπορούμε να τα υπηρετούμε σήμερα με σύγχρονους τρόπους, που προσφέρει η τεχνολογία. Μετρά στην οικονομική ζωή «τι ξέρεις» αλλά περισσότερο μετρά «ποιους ξέρεις». Ακόμη ένας τέτοιος οδηγός θα είναι ένας δρόμος σύσφιξης των σχέσεων μεταξύ των Κονιτσιωτών και μεταξύ των Κονιτσιωτών με την γενέτειρα Κόνιτσα.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Σε γάμο

Η καλογραμμένη πρόσκληση από τον φίλο και συμμαθητή Λάκη Δημητρίου, από την Πουρνιά, και από την σύζυγό του Ευδοκία, από την Λυκόραχη, ήταν ζεστή. Μας καλούσαν να παραβρεθούμε και να προσευχηθούμε στην στέψη της κόρης τους Μαρίας με τον Μιχάλη Θεμελή, που θα γινόταν στο Αρχιμανδρείο Ιωαννίνων στις 31-12-2013, τελευταία μέρα του 2013, για το στέριωμα της καινούριας οικογένειας. Με δυο δεμένα στην πρόσκληση καρτελάκια μάς καλούσαν να πάμε στις 28-12-2013 σε δείπνο στην μεγάλη αίθουσα του συνεδριακού κέντρου του ξενοδοχείου Du Lac για να αναβιώσουμε ήθη και έθιμα του παραδοσιακού γάμου και πάλι στις 31-12-2013 να πάμε στο γαμήλιο δείπνο μετά την στέψη στον ίδιο χώρο για να υποδεχθούμε μαζί με τα νιόπαντρα την νέα χρονιά.

Στις 28-12-2013 βρεθήκαμε και διασκεδάσαμε, συγγενείς, συγχωριανοί, συνάδελφοι και φίλοι της οικογένειας Δημητρίου, και με τον γαμπρό, μέχρι πρωίας στο Du Lac με την ζυγιά, σε πλήρη σύνθεση και χωρίς μεγαφωνικές συσκευές, του από την Βούρμπιανη δεξιότεχνη κλαριτζή Κώστα Χαλκιά. Πλούσια τα εδέσματα μας έκαναν να λησμονήσουμε την κρίση και άφθονος ο οίνος εύφραине την καρδιά μας. Για κάθε καλεσμένο υπήρχε καλόγουστο

μπουκαλάκι, ντυμένο με δαντέλα, γεμάτο τσίπουρο.

Σε κονιτσιώτικη και οικογενειακή ατμόσφαιρα στην μεγάλη του συνεδριακού κέντρου αίθουσα ξαναζήσαμε τα έθιμα του γάμου της Πουρνιάς. Λουλουδοστόλισαν σε σχήμα σταυρού οι γυναίκες μεγάλη κανάτα, που στέριωσαν στο κεφάλι κοριτσιού και πήγαν στην βρύση του χωριού να πάρουν νερό για την κουλούρα μαζί με το τσούρμο των κοριτσιών, συνοδευόμενα από την ζυγιά των καλλιτεχνών, που έπαιζε καλλίφωνα, διαρκώς και ακούραστα παραδοσιακά τραγούδια. Μετά ζύμωσαν κουλούρα και την μοίρασαν στο πλήθος των καλεσμένων. Τέλος έμπηξαν μήλα, γεμάτα κέρματα, στις άκρες του σταυρού ελληνικής σημαίας (μπαϊράκι) και ο πρωτοχορευτής ήταν και σηματοφόρος. Τελετάρχες ήταν οι βλάμηδες, δυο νέα παλικάρια, που φόρεσαν κόκκινες καρό ποδιές ενώ κορίτσια φόραγαν σιγκούνια.

Με απόλυτη τάξη χόρεψε το πλήθος παραδοσιακούς χορούς και πρωτοχόρεψαν ο παππούς της νύφης 88ετής, αλλά ευσταλής, κυρ Κώστας Δημητρίου και οι γιαγιάδες της νύφης από πατέρα και μάνα Αιμιλία και Ευτέρπη. Εκεί έβλεπες στα λαμπερά πρόσωπά τους πως χάρωνταν τον γάμο της εγγονής τους Μαρίας και πόση αλήθεια κρύβει η λαϊκή ρήση «τα παιδιά των παιδιών εί-

ναι δυο φορές παιδιά» για τους παππούδες και τις γιαγιάδες. Οι λυγερόκορμοι και ευθυτενείς, νύφη και γαμπρός, δεν φύγανε από το χοροστάσι ούτε για φαϊ.

Στις 31-12-2013 πάλι γλέντι στον ίδιο χώρο με τα δυο τα σόγια τώρα και όλοι μαζί με φιλιά και χειροκροτήματα καλωσορίσαμε τον νέο χρόνο με την ευχή στα νιόπαντρα να ζήσουν και να ευτυχίσουν και σε όλους με την ευχή το 2014 να μην είναι σαν το 2013. Σε κάθε τραπέζι υπήρχε η παραδοσιακή βασιλόπιτα και ο κάθε τυχερός της νέας χρονιάς, που του έλαχε το φλουρί, πήρε από τα χέρια του νιόπαντρου ζευγαριού αναμνηστικό δωράκι. Μέχρι τον ερχομό του νέου χρόνου η ζυγιά του Κώστα Χαλκιά έπαιξε παραδοσιακά τραγούδια και μόλις ήρθε το 2014 η πίστα παρα-

δόθηκε στην νέα γενιά. Η νύφη με το ωραίο και απλό νυφικό της και ο γαμπρός ήταν ταλαντούχοι και στους παραδοσιακούς χορούς και στους μοντέρνους.

Ο Λάκης ο Δημητρίου από τα μαθητικά χρόνια και τώρα είναι χορευταράς και γλεντζές και καλή μαθήτριά του αναδείχθηκε και η γυναίκα του Ευδοκία. Ακούραστοι και τις δυο βραδιές με τραγούδι, χορό και γέλιο μοιράσανε σπάταλα το κέφι τους σε όλους μας.

Ευχαριστούμε τον Λάκη και την Ευδοκία γιατί μας έδωσαν απλόχερα από την μεγάλη τους χαρά και τις δυο νύχτες και ευχόμαστε στα νιόπαντρα, Μαρία και Μιχάλη, κεφάτη ζωή.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

ΧΑΡΑΛ. Ν. ΡΕΜΠΕΛΗ

ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ

Δημοτ. τραγούδια τραπεζιού, χορού, νυφιάτικα και γάμου, λιανοτράγουδα, ναυουρίσματα, λάζαρικά, μοιρολόγια, του χάρου και του Κάτω Κόσμου, παραμύθια, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, παροιμίες και παροιμιώδεις φράσεις, αιγνίγματα, ιδιωματικές φράσεις, ευχές, κατάρες, γλωσσοδέτες, γλωσσικό ιδίωμα Μαστοροχωρίων, τοπωνύμια, Γλωσσάριο, κουδαρίτικα.

Σελ. 360, τιμή 20 ευρώ.

Θα το βρείτε: Βιβλιοπωλείο Κόνιτσα: Ελ. Κυρίτση, Νικ. Ρεμπέλης τηλ. 26550 23071 και Δ/ση περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ».

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ - ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Προς:

Δημοτικό Ελεύθερο και Ανοικτό Πανεπιστήμιο Πωγωνίου
Υπόψη κου Απόστολου Παπαϊωάννου, Δελβινάκι

Αγαπητέ κε Απόστολε Παπαϊωάννου

Με μεγάλη χαρά πληροφορηθήκαμε την ίδρυση και λειτουργία στο Δελβινάκι του Δημοτικού Ελεύθερου και Ανοικτού Πανεπιστημίου Πωγωνίου με δική σας πρωτοβουλία, που αγκαλιάστηκε και προωθήθηκε από την κοινωνία του Πωγωνίου, τους απόδημους Πωγωνήσιους, από τους τοπικούς φορείς, την τοπική Δημοτική Αρχή και την τοπική Εκκλησία.

Ο υπογράφων το παρόν κείμενο υπηρετήσας επί 12ετία ως Δήμαρχος Κόνιτσας εκτίμησε και εκτιμά δεόντως τα πλούσια προσόντα σας που γνώρισε αυτοπροσώπως από τα χρόνια της προσφοράς σας ως καθηγητής στο Λύκειο Κόνιτσας.

Είμαστε σίγουροι ότι θα επιτύχετε τον στόχο σας στην πρωτοπόρα, πρωτόγνωρη, πατριωτική και αφυπνιστική προσπάθειά σας ως καλός τιμονιέρης και ανοίγετε καινούριους δρόμους μάθησης, εκπαίδευσης, παιδείας, πολιτισμού για την επαρχιακή Ελλάδα και οπωσδήποτε για την γείτονα Κόνιτσα, όπου και εδώ άρχισε μια παρόμοια προσπάθεια, στους σημερινούς δισεκατομμύριους και ελπίζουμε οι σκοποί μας να συναντηθούν και να ανταλλάξουμε τις εμπειρίες μας. Ως ελάχιστο δώρο, που δείχνει την αλληλεγγύη μας στην προσπάθειά σας, θα προσφέρουμε για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης του Δημοτικού Πανεπιστημίου σας το καλό μας τοπικό περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ».

Με τις πιο θερμές ευχές για κάθε επιτυχία στο έργο σας

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου
Σπύρος Γκότζος κτ/6944908818

***

Προς:

Mr N. Gage, 37 Neson str North Grafton Mass.01536 u.s.a

Κύριε Νικόλαε Γκατσογιάννη

Για την εκλογή Σας ως Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανεπιστημιακής Ομοσπονδίας Αμερικής από το 38ο Συνέδριό της Σάς συγχαίρουμε και ευχόμαστε ευδόκιμη θητεία επ' ωφελεία των Ηπειρωτών της Αμερικής και της Ηπείρου μας, Νότιας και Βόρειας.

Με την ευκαιρία της επικοινωνίας μας υποβάλουμε το θερμό αίτημα, με την ιδιότητα του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου του εδρεύοντος στην Βοστώνη Ιδρύματος «Σχολές Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου», αλλά και στον Πρόεδρο, τον κο Πότης, να καταβάλετε προσπάθεια να επαναλειτουργήσει η Αναγνωστοπούλειος Σχολή στην Κόνιτσα υπηρετώντας τον σκοπό της διαθήκης αλλά και τον υλοποιηθέντα σκοπό της Γεωργική Σχολής ή και άλλο σκοπό, ανάλογα με τις σύγχρονες ανάγκες της τοπικής αλλά και εν γένει της ελληνικής κοινωνίας και τις τεράστιες δυνατότητες του κτιριακού και γεωργικού δυναμικού της Σχολής στην Κόνιτσα, έχοντας ως οδηγό την ένδοξη ιστορία της από το σωτήριο έτος πρωτολειτουργίας της, το 1925. Η επαναλειτουργία της Σχολής είναι υποχρέωση του Διοικητικού Συμβουλίου και όλων μας προς την μνήμη του αειμνήστου, Μέγιστου, εκ Παπίγκου Ζαγορίου, Ευεργέτου της Κόνιτσας, της Ελλάδας, της Αμερικής και ολόκληρου του Κόσμου Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου, κυρίως σήμερα υπό τις παρούσες δύσκολες συνθήκες στον τόπο μας.

Θα θέλαμε, εάν βρεθείτε στα Ιωάννινα, να έχουμε συνάντηση μαζί Σας για συζήτηση του παραπάνω μεγάλου και επείγοντος προβλήματος της Σχολής και της Κόνιτσας.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος Σπύρος Γκότζος
τ.κ 44.100 Κόνιτσα, κτ/6944908818

Επιστολή

Μοσχάτο 20-12-2013

Προς το περιοδικό «Κόνιτσα»

Μια ομολογουμένως αργοπορημένη απάντηση προς τον κ. Σπύρο Γκότζο

Αγαπητέ κ. Γκότζο,

έχω πλήρη επίγνωση του σκοπού και του θέματος του συγκεκριμένου άρθρου που γράψατε, με αφορμή την ανέγερση του ανδριάντα του προσφιούς εκλιπόντος γιατρού Δημητρίου Βανδέρα.

Δεν περίμενα βεβαίως να κάνετε εκτενή αναφορά στην προσφορά του έργου του πατέρα μου Ανδρεά Κουσιαφέ στο προαναφερθέν άρθρο, απλά θεωρώ ατυχή και άδικη παράλειψη μιας απλής ονομαστικής μνείας, όπου κάνατε και με τους γιατρούς του νοσοκομείου.

Ευχαριστώ
ΘΕΟΔΩΡΑ ΚΟΥΣΙΑΦΕ

Κρίση, θέρμανση, πέλλετ και βιοτεχνία πέλλετ στην Κόνιτσα

I. Μια συνέπεια της οικονομικής κρίσης στην χώρα μας και της ασκούμενης πολιτικής για το ξεπέρασμά της, ή μάλλον για την διαιώνισή της, είναι η μεγάλη αύξηση της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης στο όνομα της μείωσης του λαθρεμπορίου του πετρελαίου κίνησης. Έτσι το αγαθό της θέρμανσης του ελληνικού νοικοκυριού με καλοριφέρ πετρελαίου έγινε είδος πολυτελείας. Στα χρόνια της ψεύτικης ευημερίας οι κατοικίες γινόταν «καμίνια» και πολλοί ένοικοι κυκλοφορούσαν σχεδόν όπως οι πρωτόπλαστοι χωρίς την δική τους βέβαια αγαθότητα. Το χειρότερο όλων σήμερα είναι ότι 330.000 ελληνικά νοικοκυριά στερήθηκαν το ηλεκτρικό ρεύμα, και πολλά απ' αυτά και το νερό, λόγω αδυναμίας πληρωμής τους. Έτσι δεν έχουν δυνατότητα θέρμανσης ούτε με κλιματιστικό μηχανήμα, ούτε με άλλο θερμαντικό σώμα. Συγκλονίστηκε για λίγες μέρες η ελληνική κοινωνία από τον τραγικό θάνατο από αναθυμιάσεις από μαγκάλι της Σέρβας μετανάστριας 13χρονης κοπέλας στην Θεσσαλονίκη. Όπου φτώχος και η μοίρα του. Η παχύδερμη διοίκηση μετά το φοβερό γεγονός άρχισε να επανασυνδέει το κομμένο ρεύμα στις κατοικίες των οικονομικά ανήμπορων. Τριπλές τουλάχιστον εκλογές θα γίνουν τον Μάιο του 2014 και οι κατεψυγμένοι έχουν και αυτοί ψήφο. Τους δύο φοιτητές που πέθαναν πέρυσι κατά τον ίδιο τραγικό τρόπο τους ξεχάσαμε. Το Σύνταγμά μας στο άρθρο 7 παρ. 2 ορίζει: «Τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη υγείας, ή άσκηση ψυχολογικής βίας, καθώς και κάθε άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται, όπως νόμος ορίζει». Εάν το να «ζει» κάποιος σε παγωμένο σπίτι, χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα και νε-

ρό, άνεργος και νηστικός, εν έτει 2013 μ.Χ, δεν είναι βασανισμός, δεν είναι απώλεια της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, δεν είναι διαρκής πράξη σωματικής και ψυχολογικής βίας, δεν είναι ατιμώρητο έγκλημα, τότε οι λέξεις της πάμπλουτης ελληνικής γλώσσας στο στόμα μας έχασαν κάθε νόημα.

II. Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου οδήγησε πολλά νοικοκυριά στην χρήση τζακιού, ξυλοσόμπας, καλοριφέρ με ξύλα ή και πέλλετ. Το πέλλετ είναι καινούριο στερεό θερμαντικό υλικό και δειλά-δειλά κατακτά και την ελληνική αγορά όπως από χρόνια την ευρωπαϊκή. Γίνεται από τα υποπροϊόντα του ξύλου που θρυμματίζονται και ενοποιούνται χωρίς καμιά χημική συγκολλητική ουσία παρά μόνο με ισχυρή μηχανική πίεση. Ας αραδιάσουμε μερικά σημαντικότερα «καλά» από την χρήση πέλλετ:

α) Δεν προκαλεί ρύπανση στο περιβάλλον σε αντίθεση με την καύση πετρελαίου ή και κάθε άλλου ορυκτού υλικού (π.χ λιγνίτη, φυσικού αερίου) που παράγει μεγάλους ρύπους και για την εκπομπή τους η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει, και ορθά, μεγάλα πρόστιμα, χάριν της δημόσιας υγείας.

β) Την πρώτη ύλη για πέλλετ την δίδει άφθονη η φιλόφρονη φύση τοπικά και με την συγκέντρωσή της και αξιοποίησή της γίνεται και καθαρισμός του φυσικού περιβάλλοντος, που βοηθά στην προστασία και αναγέννηση της χλωρίδας και της πανίδας.

γ) Γίνεται ανάπτυξη και δη οικολογική, ενισχύεται η τοπική οικονομία, δημιουργούνται θέσεις εργασίας τοπικά.

δ) Δεν εξάγεται πολύτιμο συνάλλαγμα, για την εισαγωγή πετρελαίου στην χώρα μας, στις πετρελαιο-παραγωγικές χώρες. Την με-

γαλύτερη αυτή παγκόσμια αγορά ενέργειας ελέγχουν ελαχιστότατες πολυεθνικές εταιρείες, οι γνωστές ως «επτά αδελφές», που επιβάλλουν στυγνές και αιώνιες δικτατορίες στις φτωχές χώρες και διαφθείρουν τις άρχουσες τάξεις, όπου θέλουν, χάριν των συμφερόντων τους και οι οποίες αντιδρούν παντοιοτρόπως στην αντικατάσταση του πετρελαίου με άλλο θερμαντικό υλικό.

ε) Το κόστος λειτουργίας καλοριφέρ με πέλλετ, που έχει άριστο θερμαντικό αποτέλεσμα, είναι το μισό του κόστους λειτουργίας με πετρέλαιο.

στ) Λόγω της μορφής του, τους βάρους του κλπ μεταφέρεται και αποθηκεύεται εύκολα.

ζ) η δαπάνη μετατροπής του καυστήρα πετρελαίου σε καυστήρα για πέλλετ είναι ελάχιστη.

III. Στην Κόνιτσα ήδη λειτουργεί σύγχρονη βιοτεχνία πέλλετ από την οικογένεια Δημητρίου Ράγγα με πολύ καλά αποτελέσματα και με όλες τις παραπάνω θετικές συνέπειες στο τοπικό περιβάλλον και στην τοπική οικονομία. Συγχαρητήρια για την σύλληψη και υλοποίηση αυτής της «ζεστής» καινοτομίας. Τις καλύτερες ευχές μας για πρόοδο και επέκταση της

βιοτεχνίας. Όπως με πληροφορεί ο φίλος μηχανολόγος μηχανικός Μιχάλης Ντίνος, που ασχολήθηκε επιστημονικά με την καύση πέλλετ σε καυστήρες καλοριφέρ, πολλοί πλέον Κονιτσιώτες με την δική του τεχνική βοήθεια χρησιμοποιούν πέλλετ και μένουν πολύ ικανοποιημένοι από το αποτέλεσμα και από την ελαχιστοποίηση της δαπάνης θέρμανσης.

Η κρίση μάς δίδει την ευκαιρία και την δυνατότητα για επανασχεδιασμό της ζωής μας και αλλαγή καταναλωτικών συνηθειών. Πατριωτισμός δεν είναι μόνο να παίρνεις το όπλο για την προάσπιση της πατρίδας, οσάκις σε καλεί. Πατριωτισμός είναι και να βοηθάς την πατρίδα σου σε καιρό ειρήνης με την καταναλωτική σου συμπεριφορά, και ιδίως στις σημερινές ημέρες βαθιάς οικονομικής κρίσης, προστατεύοντας το περιβάλλον, ενισχύοντας την τοπική οικονομία, δημιουργώντας άμεσα ή έμμεσα θέσεις εργασίας. Η εισαγωγή του πέλλετ για την θέρμανσή μας, μια τόσο απλή καθημερινή πράξη, έχει όλα τα παραπάνω προσόντα.

Χρόνια Πολλά ο καινούργιος χρόνος να είναι «άλλος» χρόνος

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Η αιθαλομίχλη στην Κόνιτσα

Κύπελλο Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης Βετεράνων / Ανεξαρτήτων Δυτ. Μακεδονίας & Ηπείρου 29013-14

Στην Κόνιτσα 19&20 Οκτωβρίου 2013

Ο Πανελλήνιος Όμιλος Φίλων Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης Π.Ο.Φ.Επ.Α αναφέρει στην ιστοσελίδα του τα παρακάτω για την διοργάνωση των αγώνων στην πόλη μας.

Με μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι αγώνες του τοπικού κυπέλλου Δυτικής Μακεδονίας – Ηπείρου (ομαδικά) στη μαγευτική Κόνιτσα. Δυο μεγάλα καλαισθητά πανό τοποθετημένα στην είσοδο της πόλης και την κεντρική πλατεία της, ενημέρωναν τους επισκέπτες και τους πολίτες της πόλης για τη διοργάνωση. Ήταν η πρώτη φορά που η πόλη φιλοξένησε αγώνες επιτραπέζιας αντισφαίρισης.

Το Σάββατο η τοπική ομάδα και οι δημοτικές αρχές της πόλης, παρέθεσαν δείπνο στις αποστολές των ομάδων και στους εκπροσώπους του Δ.Σ. του

Π.Ο.Φ.Επ.Α. (Πρόεδρο, Αντιπρόεδρο και Υπεύθυνο Δημοσίων Σχέσεων) στη μαθητική εστία. Παραβρέθηκαν και καίρεψαν ο δήμαρχος της πόλης κ. Παναγιώτης Γαργάλας και οι αντιδήμαρχοι Κατερίνα Τζούβαλη και Απόστολος Ραπακούσιος, ενώ μικροί εκκολαπόμενοι αθλητές της Κόνιτσας είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν μπαλιές στα δυο τραπέζια της αίθουσας.

Την Κυριακή, οι αγώνες ξεκίνησαν με την προημιτελική φάση. Υπήρξε ένα διάλειμμα με επίδειξη ασκήσεων από βετεράνους αθλητές και τα μέλη του Δ.Σ. του Π.Ο.Φ.Επ.Α., οι οποίοι στη συνέχεια αντάλλαξαν μπαλιές, με όλα τα μικρά παιδιά, που χάρη στις άοκνες προσπάθειες του Παναγιώτη Παγουρτζή, έχουν έλθει σε επαφή και έχουν αγαπήσει το άθλημά μας. Τους μοιρά-

στηκαν φωτογραφίες της εθνικής ομάδας, δευτεραθλήτριας Ευρώπης και αφίσες των αθλητών της, που μας δόθηκαν από την Ε.Φ.Ο.Επ.Α., κατά την τελετή βράβευσης των αθλητών και του προπονητή στο Σ.Ε.Φ.

Στη συνέχεια οι αγώνες συνεχίστηκαν με τα ημιτελικά, ακολούθησαν σύντομοι χαιρετισμοί του δημάρχου Κόνιτσας και του Προέδρου του Π.Ο.Φ.Επ.Α. (ο οποίος απένειμε αναμνηστική πλακέτα στον Δήμαρχο Κόνιτσας εκ μέρους του ομίλου) και η διοργάνωση ολοκληρώθηκε με τη διεξαγωγή του τελικού και τις απονομές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, αντίθετα με άλλες διοργανώσεις, η ηγεσία του Δήμου της πόλης δεν μας τίμησε με την παρουσία της μόνο στις απονομές, αλλά παρακολούθησε τόσο την ημιτελική όσο και την τελική φάση των αγώνων, ενώ ο Δήμαρχος και ο Αντιδήμαρχος δεν δίστασαν να πιάσουν ρακέτα και να ανταλλάξουν μπαλίες με τους αθλητές δείχνοντας και έμπρακτα την αγάπη και το ενδιαφέρον τους για το άθλημά μας.

Μετά την ολοκλήρωση των αγώνων, τα μέλη του Δ.Σ. του Π.Ο.Φ.Επ.Α. με τον Παναγιώτη Παγουρτζή και τους δυο αντιδημάρχους επισκέφτηκαν το ιστορικό γεφύρι της Κόνιτσας. Τα μέλη του Δ.Σ. και οι αποστολές των ομάδων διέμειναν στο ξενοδοχείο ΠΑΝΟΡΑΜΑ, χτισμένο σε παραδοσιακή μορφή, μια οικογενειακή τουριστική επιχείρηση - υπόδειγμα που, όπως ο κάθε επισκέπτης, έτσι και εμείς απολαύσαμε ζεστό φιλόξενο περιβάλλον, ξεναγηθήκαμε στο αποστακτήριο τσίπουρου, στο μικρό υπό δημιουργία παραδοσιακό μουσείο και το ατελιέ αγιογραφίας και γευτήκαμε παραδοσιακές ηπειρώτικες λιχουδιές.

Η απόλυτη επιτυχία της διοργάνωσης και η άψογη φιλοξενία πυροδότησαν σκέψεις για την ανάπτυξη του αθλήματος στην περιοχή με τη διοργάνωση κέντρων προετοιμασίας ομάδων, αθλητών, βετεράνων, νέων τουρνουά ακόμα και διεθνών σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.

Το Δ.Σ. του Π.Ο.Φ.Επ.Α. αισθάνεται την βαθιά υποχρέωση να ευχαριστήσει το

Δήμο Κόνιτσας και ιδιαίτερα τον Δήμαρχο για την άψογη φιλοξενία, όλες τις ομάδες που συμμετείχαν και κυρίως την ψυχή της διοργάνωσης, τον Παναγιώτη Παγουρτζή για το σπόρο που φύτεψε, ώστε το άθλημά μας να ανθίσει σε μια περιοχή που, εκτός από μοναδικές φυσικές ομορφιές, ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει την ειλικρινή φιλοξενία, το υψηλό πολιτιστικό επίπεδο και το γνήσιο αθλητικό πνεύμα των κατοίκων της.

Στο καθαρά αγωνιστικό κομμάτι, στο συναρπαστικό μεγάλο τελικό αναμετρήθηκαν οι δυο ομάδες της Φλώρινας, με τελικό νικητή τους Δεινόσαυρους, που κατέβαλαν τους Κροκόδειλους (αγωνίστηκαν χωρίς τον Ντιανιέλ Τσιόκα) με σκορ 4-2. Τρίτες αναδείχθηκαν οι ομάδες βε-

τεράνων ΦΕΑ Ιωαννίνων και Κόνιτσας. Οι ομάδες της Κοζάνης που συμμετείχαν (Ορεξάτοι, Απροπόνητοι, Αναποφάσιτοι) αποτελούμενες αποκλειστικά από ανεξάρτητους παίκτες και μάλιστα νεαρής ηλικίας, παρά τη διαφορά δυναμικότητας που τους χώριζε από τους εμπειρότατους αθλητές που παρέταξαν οι ομάδες της Φλώρινας, έπαιξαν στα όρια των δυνατοτήτων τους πετυχαίνοντας μάλιστα σε ατομικό επίπεδο σημαντικές νίκες.

Τις απονομές των επάθλων και των αναμνηστικών στους νικητές και συμμετέχοντες έκαναν ο κ. Δήμαρχος Κόνιτσας, οι ανωτέρω αντιδήμαρχοι και ο επικεφαλής της μείζονος αντιπολίτευσης του δήμου κ. Ανδρέας Παπασπύρου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Η νεοσύστατη ομάδα «ΚΟΝΙΤΣΑ» που συμμετέχει για πρώτη φορά στο Πρωτάθλημα της Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης Βετεράνων / Ανεξαρτήτων Π.Ο.Φ.Επ.Α 2013-14 με τους αθλητές,

- Παναγιώτη Καρακατσάνη • Βασίλειο Κίτσιο • Ευάγγελο Κυρίτη • Παντελή Κυρίτη
  - Παναγιώτη Παγουρτζή • Γρηγόρη Φιλίππου
- επιθυμεί να ευχαριστήσει τον Σύλλογο ΦΕΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ για:
- την ευγενή καλοσύνη, να πραγματοποιηθεί η διεξαγωγή του Κυπέλλου Βετεράνων / Ανεξαρτήτων 2013-14 στην πόλη μας.
  - την διάθεση του εξοπλισμού που ήταν απαραίτητος για την επιτυχή διεξαγωγή των αγώνων.
  - την συμμετοχή στο διήμερο των εκδηλώσεων.
  - την θερμή φροντίδα και υποστήριξη για την ανάπτυξη του αθλήματος στην πόλη μας.

Η ομάδα μας, οι νέοι αθλητές μας και η αμέριστη συμπαράσταση του Δήμου Κόνιτσας θα είναι οι φορείς για την ανάπτυξη του ευγενούς αθλήματος της Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης. Η Κόνιτσα με την κατάλληλη αθλητική υποδομή που διαθέτει μπορεί να διοργανώσει και στο μέλλον αγώνες μεγαλύτερης εμβέλειας.

Με αθλητικούς χαιρετισμούς
Η ΟΜΑΔΑ «ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΩΝ

«Τα χωριά πεθαίνουν, η παράδοση χάνεται, οι μνήμες σβήνουν, όταν βγουν από την καρδιά και το νου μας».

Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Πυρσογιαννιτών, σας προσκαλεί να παρευρεθείτε στην ετήσια γιορτή του, με αρτοκλασία, που θα γίνει στις 8 Δεκεμβρίου 2013, ημέρα Κυριακή και ώρα 9.30 π.μ., στον Ιερό Ναό Αγίου Κωνσταντίνου (Ομόνοια).

Στη συνέχεια μετά τον εκκλησιασμό και την αρτοκλασία (10:30 π.μ.) θα επακολουθήσει το ετήσιο Παραδοσιακό Αντάμωμα των Πυρσογιαννιτών, στη ΣΤΕΓΗ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΩΝ (Ζήνωνος 27 - Κληροδότση Πέτρου Φρόντζου).

Στο φετινό αντάμωμα, θα σας δοθεί η δυνατότητα και τα ερεθίσματα να ταξιδέψετε στο χθες της ιστορίας του χωριού σας, για να δείτε και να γνωρίσετε, μέσα από σκίτσα, χάρτες, κείμενα και φωτογραφίες, εκτεθειμένα σε μια ωραία έκθεση, τη διαδικασία της δημιουργίας ενός από τα πιο όμορφα Μαστοροχώρια της χώρας μας, και συνάμα μερικά από τα δημιουργήματα των Πυρσογιαννιτών μαστόρων στο χώρο και το χρόνο και να νοιώσετε τη ζεστασιά που φέρνει το αντάμωμα των συγχωριανών, στο Πυρσογιαννίτικο Σπίτι, κάτι που οι συνθήκες της ζωής στην αχανή Αθήνα μας το στερεί.

Στα πλαίσια της δεξίωσης των μελών και φίλων μας (προσφορά άρτου, τοπική ρακή, ποτά, αναψυκτικά κ.τ.λ.) ο πρόεδρος του Δ.Σ. θα μας περιηγήσει στη γενέθλια γη μας, και θα μας οδηγήσει στην ιστορική διαδρομή δημιουργίας και εξέλιξης της Πυρσόγιαννης, μέχρι σήμερα.

Θέματα Ημερήσιας Διάταξης

1. Ενημέρωση για θέματα που αφορούν το Σύλλογο, του Πυρσογιαννίτη, την Πυρσόγιαννη, τη στέγη Πυρσογιαννιτών και τη βιβλιοθήκη της, καθώς και για το Μουσείο Μαστόρων της Πέτρας της Πυρσόγιαννης.

2. Προγραμματισμός δραστηριοτήτων του Συλλόγου, για τον επόμενο χρόνο, στην Αθήνα και την Πυρσόγιαννη.

Η παρουσία σας στη γιορτή των Πυρσογιαννιτών, στην εκκλησία και στην Πυρσογιαννίτικη Στέγη, αποτελεί υποχρέωση όλων μας προς τη γενέθλια γη μας και στοιχείο διάσωσης της παράδοσης και του ιερού δεσμού με τη γενέθλια γη μας.

Το ΚΑΛΕΣΜΑ αυτό, γίνεται και ως προσκλητήριο για κάμψη της αδιαφορίας μας για να διασωθεί η παράδοση, η Πυρσόγιαννη και ο ιστορικός Σύλλογος Πυρσόγιαννης Αθηνών.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
ΜΙΧΑΗΛ Ν. ΜΑΡΤΣΕΚΗΣ

Ο Γεν. Γραμματέας
ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΓΚΟΡΤΣΟΣ

ΣΧΟΛΙΑ

• Μετά τις χιλιάδες αυτοκτονίες, λόγω κρίσης, θανάτους από μαγκάλια και φωτιές σπιτιών από αναμμένα κεριά, άλλο πρόβλημα παρουσιάστηκε σε πόλεις και χωριά, η αιθαλομίχλη. Λόγω της ακρίβειας του πετρελαίου ο κόσμος στράφηκε στη χρήση των καυσόξυλων και τα τζάκια γέμισαν την ατμόσφαιρα με διοξείδιο του άνθρακα και άλλα βλαβερά καρκινογόνα σωματίδια. Το κράτος χωρίς να έχει όφελος από την άνοδο της τιμής του πετρελαίου (μάλλον έχει ζημιά), μ' αυτή την πολιτική καταστρέφει τα δάση μας. Εκατομμύρια δέντρα γίνονται βορά των τζακιών και η καταστροφή τους θα έχει συνέπειες για τις μέλλουσες γενιές, αφού η αποκατάσταση του δάσους γίνεται μετά από 50-60 χρόνια.

• Με την ανακοίνωση από τα Μ.Μ.Ε. για το «Πόθεν έσχεν των πολιτικών μας, έρχονται στο νου μας τα λόγια του πρώην Πρωθυπουργού ότι «λεφτά υπάρχουν» και υπήρχαν, αφού εκτός από τους πολιτικούς υπάρχουν και χιλιάδες Νεοέλληνες με δεκάδες ακίνητα, καταθέσεις, κότερα κ.α.

Μόνο που ο τ. Πρωθυπουργός δεν συμπλήρωσε τη φράση «αφού λεφτά υπάρχουν, να τα βρούμε απ' αυτούς που τα μάζεψαν με τον έναν τρόπο ή με τον άλλο και να ξεχρεώσουμε την ταλαίπωρη πατρίδα».

Αν είχε γίνει αυτό δεν θα ζητιανεύαμε στην Ευρώπη για να μας εκβιά-

ζουν και να μας χλευάζουν απορώντας πώς γίνεται να έχουμε μια χώρα φτωχή με ένα σωρό πλούσιους κατοίκους.

Σ.Τ.

• Και άλλη φορά επισημάναμε το πρόβλημα από το σβήσιμο των διαγραμμίσεων στο δρόμο Γιάννινα-Κόνιτσα που δυσκολεύει την οδήγηση κατά τις νυκτερινές ώρες (τους χειμερινούς μήνες χειρότερα).

Δεν μπορεί η περιφέρεια να διαθέσει ένα βαρέλι μπογιά, τόση φτώχεια έπese;

Είναι κρίμα να θρηνούμε θύματα επειδή δεν δίνουμε σημασία στην πρόληψη.

Ίδια αμέλεια σε όλα και όταν γίνεται το κακό, τότε «ταρακουνιώμαστε» προς στιγμήν και μετά πάλι τα ίδια!

Σ.Τ.

«Χορωδία και ... χοροίδια»

Με την ευκαιρία των Χριστουγεννιάτικων γιορτών ο Δήμος είχε προγραμματίσει για τις 22/12 και μια εκδήλωση με την παραδοσιακή χορωδία του Δήμου.

Τα μέλη της Χορωδίας με τον δάσκαλο Χρ. Οικονόμου συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα του Δημαρχείου την κανονισμένη ώρα περιμένοντας τον Δήμαρχο και τον κόσμο για την εκδήλωση.

Με την παρουσία των δυο Συμβούλων της συμπολίτευσης (Ν. Καρρά-Κ. Παγανιά) και ενός της αντιπολίτευσης (Ν. Εξάρχου) η χορωδία παρουσίασε ένα εξαιρετικό πρόγραμμα με Χριστου-

γεννιάτικα και Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα απ' όλη την Ελλάδα καθώς και παραδοσιακά τραγούδια.

Το ολιγομελές κοινό των είκοσι απόμων καταχειροκρότησε τους χορωδούς στη σχεδόν άδεια αίθουσα. Η απουσία Δημάρχου, Δημ. Συμβούλων και κόσμου, προκάλεσε αλγεινή εντύπωση στους παραβρισκόμενους και μεγάλη πικρία στον δάσκαλο και στα μέλη της χορωδίας. Έφταιξε η μη ενημέρωση από το Δήμο μας, η αδιαφορία; Ό,τι και να είναι δεν τιμά ούτε τους αδιάφορους συμπολίτες μας, ούτε τους υπεύθυνους του Δήμου.

Σχεδόν 20 χρόνια η Χορωδία συμμετείχε σε όλες τις εκδηλώσεις του Δήμου και έκανε γνωστή την Κόνιτσα σε διάφορες πόλεις της χώρας και έξω απ' αυτή με την παρουσία της.

Τα μέλη της συμμετέχουν αφιλοκεδώς μόνο και μόνο από μεράκι στην Παράδοση και από διάθεση για προσφορά στον τόπο.

Αυτή η απαξίωσή της στην αποτυχημένη εκδήλωση της 22/12 δικαιολογημένα πίκρανε τα μέλη της γιατί μοιάζει με ... κοροϊδία.

Μ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

• Με πολλές βροχές μας ήρθε ο φετινός Νοέμβρης και το πρώτο χιόνι στην κορυφή του Σμόλικα. Οι βροχές συνεχίσαν το πρώτο δεκαήμερο και στις 21/11 άσπρισαν τα γύρω βουνά, πάνω

από τα 1700 μ.

Στις 21.11 έγιναν στη Μολυβδοσκεπαστη οι εκδηλώσεις για το γιορτασμό της «Ημέρας των Ενόπλων Δυνάμεων». Μετά τη Δοξολογία και την ομιλία από τον κ. Τσίπη Απόστολο ακολούθησε επιμνημόσυνη Δέηση και κατάθεση στεφάνων.

• Στις 24/4 έγινε η εκδήλωση προς τιμήν των πεσόντων το 1940, Αιτωλοκαρνανών στη Βίγλα Γεροπλατάνου. Σε συγκινητική ατμόσφαιρα κατέθεσαν στεφάνια συγγενείς των πεσόντων, εκπρόσωποι πολιτικών και Στρατιωτικών Αρχών. Από το Δήμο Αγρινίου ήρθαν στην εκδήλωση 4 λεωφορεία και από την 8η Μεραρχία έγινε έκθεση φωτογραφιών από την εποχή του πολέμου.

• Στην Αθήνα έγινε εκδήλωση της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας με ομιλίες και ψήφισμα κατά της σχεδιαζόμενης νέας εκτροπής του Αώου.

• Συνελήφθησαν στην περιοχή του Γράμμου (Χρυσή), από αστυνομικούς οι τρεις Αλβανοί δραπέτες που ήταν φυλακισμένοι για φόνους στη γειτονική μας Αλβανία.

• Ο Δεκέμβρης παίρνοντας τη σκυτάλη από τον προκάτοχό του, συνέχισε τις βροχές με πτώση της θερμοκρατίας και δυνατούς βοριάδες.

• Παρουσίαση του βιβλίου της Βούλας Δαμιανάκου «Στη χάρη της ΑΕΠΙ ανάβουμε ένα κερί» και του CD «Από το μοιρολόι το Ομηρικό στο μοιρολόι το Μανιάτικο», έγινε στις 9/12 στην αίθουσα της ΕΣΗΑΕ (Αθήνα).

• Με παγωνιά (θερμοκρασία κάτω από το 0) πέρασε, σχεδόν, όλος ο Δεκέμβριος.

• Στα πλαίσια των Χριστουγεννιάτικων γιορτών, η Ορχήστρα της 8ης Μεραρχίας παρουσίασε ένα μουσικό πρόγραμμα στις 19/12 στην αίθουσα του Δημαρχείου.

• Στις 20/12 οι Κονιτσιώτες συγκεντρώθηκαν στην κεντρική πλατεία όπου ο Δήμαρχος άναψε τα λαμπάκια στο Χριστουγεννιάτικο δέντρο. Στην εκδήλωση έλαβε μέρος η παραδοσιακή χορωδία με τοπικά τραγούδια και το χορευτικό του Μιχαλόπουλου που χόρεψε σκοπούς από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

• Την Κυριακή 21/12 το πρωί έγινε η προγραμματισμένη από το Δήμο παρουσίαση της χορωδίας με κάλαντα απ' όλη την Ελλάδα και τοπικά παραδοσιακά τραγούδια. Η εκδήλωση είχε μικρή συμμετοχή κόσμου. Φαίνεται ότι πολλοί προτιμούν ...τα καφενεία από άλλες εκδηλώσεις... Νομίζουμε ότι δεν έχουμε μόνο οικονομική κρίση αλλά και πνευματική!

• Εκδήλωση για τον Κολοκοτρώνη έγινε (για τα 170 χρόνια από το θάνατό του) στην αίθουσα του Λυκείου Κόνιτσας στις 8/12.

• Στις 27/12 ο Χορευτικός Όμιλος Κόνιτσας με τον Γιάννη Κατσιλή πραγματοποίησε εκδήλωση στην Κεντρ. Πλατεία Κόνιτσας με χορούς απ' όλη την Ελλάδα και ακολούθησε γλέντι με τη συμμετοχή του κόσμου.

• Την παραμονή το μεσημέρι ο Δήμος με τον ... Αϊ Βασίλη μοίρασαν δώρα στα παιδιά και προσφέρθηκε κρασί και τσίπουρο στους συγκεντρωμένους που απόλαυσαν, τους παραδοσιακούς χορούς από τον χορευτικό όμιλο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ:

• Στις 26/9 ο Παναγιώτης και η Άρια Τσιγκούλη απόκτησαν κοριτσάκι στην Κόνιτσα.

• Ο Στέλιος Καζαντζής και η Τζένη Ιατρού απόκτησαν αγοράκι στα Γιάννινα στις 16/9.

• Ο Νίκος και η Άννα Λασπονίκου στις 6/12 απόκτησαν το τρίτο τους παιδί (κοριτσάκι) στα Καβάσιλα.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ:

• Στις 31/10 ο Γιάννης και η Όλγα Μάνθου βάφτισαν το αγοράκι τους στην Κόνιτσα. Όνομα: Γεώργιος.

ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ:

• Στις 13/1/2013 ο Απόστολος Κολοκυθάς στην Καλαμάτα.

• Στις 7/11 ο Ιωάννης Τζάφος, ετών 79, στο Γαλαξίδι.

• Στις 8/11 η Γλυκερία Ράμμου, ετών 101, στην Κόνιτσα.

• Στις 8/11 η Αναστασία Κορέση ετών 87, στην Αθήνα.

• Στις 12/11 η Όλγα Γεωργίτη,

ετών 78, στα Γιάννινα.

- Στις 16/11 ο Σπανός-Σγούρος Σωτήριος ετών 84, στην Κόνιτσα.
- Στις 17/11 ο Ιωάννης Παπαγιαννούλης, ετών 84, στην Αθήνα.
- Στις 18/11 ο Θεόδωρος Στέφου, ετών 73, στην Καλλιθέα.
- Στις 19/11 ο Χαρίλαος Τσουμάνης, ετών 82, στην Αιτόπειρα.
- Στις 24/11 ο Νικόλαος Αλεξίου, ετών 82, στην Κόνιτσα. Ο Ν.Α. ήταν ο τελευταίος από τους μεγάλους κλαριντζήδες της περιοχής μας. Διασκέδασε χρόνια και χρόνια μικρούς και μεγάλους σε γάμους και εκδηλώσεις.
- Στις 28/11 η Αφροδίτη Ντίνου, ετών 87, στην Πάτρα.
- Στις 28/11 ο Αθανάσιος Βένος, ετών 73, στην Θεσ/νίκη.
- Στις 3/12 ο Σωτήριος Νούτσος, ετών 82, στο Κεφαλοχώρι.
- Στις 7/12 ο Χριστόφορος Νάτσος, ετών 83, στη Λαγκάδα.
- Στις 9/12 ο Αθανάσιος Παπακώστας, ετών 34, στα Γιάννενα.
- Στις 4/12 η Αντιγόνη Νικά, ετών 91, στα Γιάννινα.
- Στις 3/12 η Γλυκερία Καραγιάννη,

ετών 87, στα Γιάννινα.

- Στις 6/12 η Γιαννούλα Μιχώτα, ετών 95 στο Παλιοσέλι.
- Στις 7/12 ο Σπυρίδων Λιάλιος, ετών 83, στην Αγ. Βαρβάρα.
- Στις 10/12 η Ευτυχία Ρεμπέλη, ετών 84, στην Κόνιτσα.
- Στις 11/12 ο Ξενοφών Παναγιώτου, ετών 91, στην Αγ. Παρασκευή.
- Στις 15/12 η Αικατερίνη Τσιγκούλη, ετών 67, στην Κόνιτσα.
- Στις 16/12 η Βασιλική Ευαγγελίδη-Κοροβέση, ετών 63, στην Αθήνα.
- Στις 16/12 η Μαρίνα Γαργάλα, ετών 94, στην Κόνιτσα.
- Στις 7.12 η Σταυριανή Χατζή, ετών 93, στα Γιάννινα.
- Στις 22/12 ο Νικόλαος Καλτσούνης, ετών 85 στην Κλειδωνιά.
- Στις 30/12 ο Γρηγόριος Στεργίου, ετών 87, στο Ασημοχώρι.
- Στις 31/12 ο Ιωάννης Τζήκας από την Πηγή, ετών 68, στη Γερμανία.
- Στις 31/12 (με την αλλαγή του χρόνου) απεβίωσε ο Χαράλαμπος Γεωργάκης, ετών 74.

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. ΚΟΝΙΤΣΑ, (Ιστορία και Πολιτισμός) Τρίτη έκδοσ.
2. ΠΑΖΑΡΙΟΥ ΑΝΑΤΟΜΗ (Πολιτισμική Μαρτυρία) Εκδόσεις ΡΟΕΣ, «Οι Ηπειρώτες» β' έκδοσ.
3. «Κι οι αργαλειοί δε δούλεψαν» εκδ. Ζαχαράκη Αθήνα. Τηλ. 210 8834329

ΚΟΝΙΤΣΑ. Βιβλιοπωλείο Ε. ΚΥΡΙΤΣΗ - ΤΗΛ. 26550 22434

Αυτοί που έφυγαν

† Στην Ευφροσύνη Γεωργιάδου

Φρόσω μας
Αυτές τις στιγμές
που ο κόμπος δένει
το λαιμό, δεν μπο-
ρεί να πει κανείς
πολλά.

Άλλωστε ποτέ δε
χρηιαζόταν να πού-
με. Καταλαβαινόμασταν με τα μάτια και
προπάντων με τα μάτια της καρδιάς.

Δυο λόγια από καρδιάς λοιπόν μια
που δε θάχουμε ξανά την ευκαιρία να
τα πούμε φωναχτά.

Τι να πούμε λοιπόν; Τι από μια τόσο
πολυσύνθετη προσωπικότητα που σφ-
ράγισε τις ζωές όλων όσων σε γνωρίσα-
με;

Συνδύασες αρμονικά το ρόλο της
συζύγου, της μητέρας, της ερευνήτριας,
του δασκάλου εξισορροπώντας υπο-
δειγματικά κοινωνική, επιστημονική, οι-
κογενειακή δραστηριότητα.

Από πού να αρχίσουμε;

Από την επιστημονική σου δραστη-
ριότητα και την προσφορά σου στην
Ακαδημαϊκή κοινότητα στην οποία
αφιέρωσες τη ζωή σου από τα φοιτητικά
σου χρόνια μέχρι την ομοτιμοποίησή
σου μετά από 45 ολόκληρα χρόνια υπη-
ρεσίας.

Σε όλο αυτό το διάστημα περνώντας

από όλα τα υπηρεσιακά στάδια από
έκτακτη βοηθός αρχικά στο Εργαστήριο
Γεωλογίας και Παλαιοντολογίας της
οδού Ακαδημίας, βοηθός, επιμελήτρια,
ειδικός επιστήμονας, επίκουρη, ανα-
πληρώτρια, καθηγήτρια στο τέλος στο
Τμήμα Γεωλογίας στην Πανεπιστημιού-
πολη, υπηρετήσεις με τον ίδιο ενθουσια-
σμό, με το ίδιο αίσθημα προσφοράς.

Στο ερευνητικό έργο δε θα αναφερ-
θώ παρά μόνο πολύ επιγραμματικά για
τις ανακοινώσεις που αριθμούν αρκετές
δεκάδες, τη συμμετοχή σε Ελληνικά και
Διεθνή Συνέδρια, σε ομάδες Εργασίας,
Επιστημονικές Εταιρείες και επιτροπές,
Διεθνή Ερευνητικά προγράμματα, που
είχαν ως αποτέλεσμα την εκτίμηση και
την αναγνώριση από τη Διεθνή Επιστη-
μονική κοινότητα.

Όσο όμως σημαντικό και μεγάλο
και αν υπήρξε το ερευνητικό σου έργο
στο οποίο θα ανατρέχουν πάντα οι νεό-
τεροι, προσωπικά πιστεύω, ότι η κύρια
έγνοια και το μητρικό, θα τολήμω χω-
ρίς υπερβολή να πως ενδιαφέρον σου
κατευθυνόταν προς τους φοιτητές και το
μέλλον τους. Επεκτεινόταν και αγκάλια-
ζε και τους νεότερους συναδέλφους
στους οποίους παρείχες κάθε βοήθεια.

Κατά την εκπαιδευτική πανεπιστη-
μιακή διαδρομή δίδαξες διάφορα Μα-
θήματα και Εργαστήρια, και εξέδωσες
σημειώσεις και βιβλία που χρησιμοποι-
ούνται ακόμα από τους φοιτητές μας.

Καθοδήγησες και επέβλεψες πλή-
θος διπλωματικών εργασιών και διατρι-
βών και υπήρξες μέλος εισηγητικών επι-

τροπών για την εξέλιξη πολλών από εμάς.

Ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως Κοσμητόρων Φυσικομαθηματικών Σχολών,

Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΙΓΜΕ, του ΙΚΥ

Της Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Αθηνών

Υπεύθυνη του Προγράμματος Erasmus/ Socrates για το Τμήμα Γεωλογίας. Διέθεσες μεγάλο μέρος του χρόνου και της ενεργητικότητάς σου στο να ωθήσεις τους φοιτητές στη Διεθνοποίηση των σπουδών τους και την ένταξή τους στο Ευρωπαϊκό και Διεθνές Περιβάλλον γιατί πίστευε, σ' αυτό παρέχοντάς μου τη σκυτάλη με την αποχώρησή σου από το Πανεπιστήμιο, θα σου πω τώρα, ότι σε συναντήσεις μου με πολλούς από τους συνεργάτες σου στους χώρους αυτούς μου εξέφραζαν την εκτίμηση και το θαυμασμό τους για το ζήλο και τον ενθουσιασμό με τον οποίο χειριζόσουν τα φοιτητικά θέματα.

Μέλος της Επιτροπής του Μουσείου Παλαιοντολογίας τις βιπρίνες του οποίου κοσμούν τα δείγματά σου, της Επιτροπής Έκδοσης του περιοδικού Annales Geologiques des Pays Helleniques, συνέβαλες, από την αρχή της έκδοσής του, με κάθε τρόπο στην αναβάθμιση και την αναγνώριση του περιοδικού.

Στο Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος και ιδιαίτερα στον Τομέα Ιστορικής Γεωλογίας - Παλαιοντολογίας

η παρουσία σου θα μείνει πάντα ζωντανή.

Μας θεωρούσες και το αισθανόμασταν μέρος και συνέχεια της οικογένειάς σου. Της μεγάλης και ζεστής αυτής αγκαλιάς που αποτελούσε το ορμητήριο αλλά και τον αποδέκτη όλων των δραστηριοτήτων σου.

Από την ευγενική μητέρα σου -την αρχόντισσα- την αδερφή σου τη Σάκη, το λατρεμένο σου Νίκο και τα υπέροχα παιδιά σου που σου έδωσαν την ευτυχία να διοχετεύσεις και να μεταδώσεις την αγάπη και τη σοφία της ζωής στα εγγόνια σου.

Φρόσω μας, κατάφερες - θα το ξαναπώ- να συνδυάσεις αρμονικά το ρόλο της μητέρας, συζύγου, ερευνήτριας, Πανεπιστημιακού Δασκάλου, εξισορροπώντας κοινωνική, επιστημονική, οικογενειακή δραστηριότητα κατά τρόπο που αποτελεί υπόδειγμα για μας τους νεότερους. Αυτό είναι ασφαλώς από τα σημαντικότερα μαθήματα που είχαμε την ευκαιρία να πάρουμε δίπλα σου. Θα είσαι πάντα το παράδειγμα, απ' αυτά που χρειαζόμαστε περισσότερο σήμερα στην Παγκόσμια Κρίση των Αξιών

Ο τομέας Ιστορικής Γεωλογίας - Παλαιοντολογίας και το τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος εκφράζει τα θερμά του συλλυπητήρια στους οικείους σου.

Θα σε θυμόμαστε πάντε με αγάπη
Καλό σου ταξίδι.

† Επικήδειος λόγος που εκφωνήθηκε στις 9-11-2013 προς τιμήν του Γιάννη Τζάφου που πέθανε στο Γαλαξείδι

Απο τον ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟ ΠΟΛΙΤΗ

Σεβασμιώτατε, πεφιλημένε Δέσποτά μας.

Παριστάμεθα τούτη τη στιγμή εδώ στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου στο Γαλαξείδι, για να κατευοδώσουμε, τον αγαπημένο μας Γιάννη στο τελευταίο του ταξίδι, για τον άλλο κόσμο, που ποιος ξέρει, ίσως είναι καλλίτερος από τον γήινο τούτο και φθαρτό. Και φτερουγίζει ανάμεσά μας η ψυχή του, που ίσως δεν στέργει σε επικήδεια λόγια, που η συνήθεια καθιέρωσε να λέγονται, γιατί συνήθως αποσκοπούν να εξάρουν τις αρετές των μεταστάντων.

Προτιμότερο είναι της σιωπής το βουβό δάκρυ. Αλλά της λογικής η δύναμη υπερνικείται από το συναίσθημα της καρδιάς και αυτή με ωθεί να απευθύνω τον ύστατο τούτο χαιρετισμό. Ο χρόνος δεν μου επιτρέπει να μακρυγορήσω γι' αυτό θα περιοριστώ στα ελάχιστα, ούτε θέλω να επιστρατεύσω την προσοχή σας επί μακρόν καθώς γνωρίζω ότι όλοι οι εδώ παριστάμενοι γνωρίζετε πολλά για τον αγαπητό μας Γιάννη.

Γόνος πολυμελούς οικογένειας, από τα μαθητικά χρόνια διακρίθηκε όχι μόνο για την έμφυτη ιδιοφυΐα του αλλά και την επιμέλειά του. Στο δημοτικό σχολείο του Αμαράντου φοιτούσαμε αρ-

κετοί συμμαθητές και καταλήξαμε να πάμε στο γυμνάσιο έξι και τελειώσαμε παρ' όλες τις δύσκολες συνθήκες της μετεμφυλιακής εποχής. Στο γυμνάσιο διακρίθηκε για την εξαίρεση επίδοσή του και στην ογδόη τάξη έγινε σημαντικό. Και ήταν καμάρι όλων μας, όταν κρατώντας ψηλά τη σημαία στην παρέλαση της 25 Μαρτίου έστειλε το μήνυμα πως τα βραβεία και οι έπαινοι κατακτώνται με επίπονες προσπάθειες με ισχυρή θέληση και γρανιτώδη υπομονή.

Και αργότερα, όταν αξιώθηκε από το αριστοτέλειο πανεπιστήμιο να πάρει το πτυχίο της γεωπονικής σχολής, ασφαλώς θα δάκρυσε όταν διάβασε κατέστη πτυχιούχος από τον Αμάραντο Κονίτσης ορμώμενος.

Ναι από τον Αμάραντο Κονίτσης ορμώμενος ο γιός του μπάρμπα Γιώργου στο υπουργείο γεωργίας έδινε τις αστραφτερές του γνώσεις στα προγράμματα βελτίωσης των γεωργικών προϊόντων. Όλοι γνωρίζουμε ότι οι σπουδές απαιτούν και χρόνο πολλόν και δαπάνην ου σμικράν. Πολύτιμη ήταν η συνδρομή και η βοήθεια που προσέφερε ο αδελφός του Παναγιώτης, και αυτό ο Γιάννης μας το έλεγε εκφράζοντας έτσι την ευγνωμοσύνη του. Δεν θα ήταν επομένως υπερβολή αν έλεγα ότι απέκτησε τη ταπεινώσει τα υψηλά, τη πτωχεία τα πλούσια.

Με αυτές τις ηθικές και πνευματικές δυνάμεις συγκρότησε την οικογένειά

του με την εξαιρετη σύζυγό του, την Γαρυφαλλιά. Η Γαρυφαλλιά, αγαπήθηκε στο χωριό απ' όλους μας, όχι μόνο ως σύζυγος του Γιάννη, αλλά για τον δικό της αδαμάντινο χαρακτήρα, για τον ενθουσιασμό με τον οποίο μας χαιρετούσε, για την καταπλήσουςα φιλοξενία της.

Θα στερνηθούμε, το βλέπω, σε όση ζωή μας απομένει τη ζεστή συντροφιά, που νιώθαμε στο χωριό. Θέλω πριν τελειώσω να τονίσω και τούτο. Πέραν από την αθανασία που πιστεύουμε σαν χριστιανοί, αθανασία αποκτούν οι άνθρωποι και από τα δημιουργήματά τους κι ο Γιάννης ευτύχησε να καμαρώσει τον Γιώργο και την Μαρία και τα εγγόνια του που αυτοί θα συνεχίσουν τον δρόμο της δημιουργίας και προκοπής όπως οι γονείς τους εδίδαν. Στην αγαπητή Γαρυφαλλιά θα ευχηθώ να οπλιστεί με την χριστιανική καρτεριά και υπομονή. Και σε μας τους συγγενείς και φίλους να υπενθυμίσω, ότι οι προσφιλείς μας νεκροί χάνονται, όταν εμείς τους λησμονούμε. Απεναντίας ζουν όταν τους φέρνουμε στη μνήμη μας και συζητούμε για αυτούς στις συντροφίες μας.

Τότε αιωνία θα είναι η μνήμη και ανάλαφρο του Γαλαξειδιού το χώμα, που θα σκεπάσει σε λίγο τον αλησμόνητο Γιάννη μας.

(Στην νεκρώσιμη ακολουθία παρευρέθηκε ο Μητροπολίτης Αμφίσσης Αθναγόρας, ο εξ Αμαράντου Ζακόπουλος Νικόλαος του Χρήστου).

Μαζί στη ζωή - Μαζί και στο θάνατο

† Δημήτρης Παν. Αδάμος ετών 88
Ανθούλα συζ. Δημ. Αδάμου ετών 87

Όσο και αν στο άκουσμά του μας φαίνεται απίστευτο, κι όμως είναι αλήθεια. Στις 21 Νοεμβρίου 2013 η Ανθούλα σύζυγος του Δημητρίου Αδάμου στις 8.30 το πρωί και ο Δημήτρης Παν. Αδάμος στις 18.30 το απόγευμα δηλαδή σε διάστημα δέκα (10) ωρών έφυγαν από τη ζωή και έτσι μας έδειξαν το πόσο αγαπημένο ζευγάρι ήταν. Πολύς κόσμος μας είπαν ότι ήταν «καλότυχοι» που έφυγαν από τη ζωή κατ' αυτό τον τρόπο, όμως για τα παιδιά τους και τους συγγενείς ήταν σοκαριστικό και ειδικότερα επειδή ο πεθερός μου περνούσε δύσκολες στιγμές, τελικά έφυγε πρώτα η πεθερά μου που ήταν όρθια στα πόδια της μέχρι την τελευταία στιγμή. Έτσι ήθελε ο Θεός.

Η κηδεία τους έγινε την επομένη στο χωριό μας Λαγκάδα, εκεί που γεννήθηκαν, που μεγάλωσαν, παντρεύτηκαν, έκα-

ναν οικογένεια, εγγόνια, δισέγγονα και στο τέλος έφυγαν μαζί για το ταξίδι που δυστυχώς είναι μακρινό και χωρίς γυρισμό.

Θα ήθελα να με φιλοξενήσετε στο αγαπημένο μου περιοδικό με μια σελίδα ακόμη, ώστε να δημοσιεύσω τον επικήδειο λόγο που απήγγειλα την ώρα της κηδείας των πεθερικών μου.

«Αιδεσιμότατοι, Αγαπητοί συγχωριανοί - φίλοι και συγγενείς.,

Αγαπητοί φίλοι που ήρθατε από την Πρέβεζα όπου ζούσαν τους χειμερινούς μήνες τα τελευταία χρόνια τα πεθερικά μου,

Σεβαστοί μου πεθερέ και πεθερά»

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Λαγκαδιωτών όπου έχω τη τιμή να είμαι Πρόεδρος, ύστερα από έκτακτη τηλεφωνική διάσκεψη, εκφράζει τα ειλικρινή και εγκάρδια συλλυπητήρια προς την οικογένειά σας για το πρωτοφανές γεγονός που συνέβη να φύγετε μέσα σε λίγες ώρες και οι δύο μαζί. Τιμής ένεκεν αγαπητέ, και επί οκτώ συναπτά έτη, Πρόεδρε του χωριού μας και ιδρυτικό μέλος της Αδελφότητας, αντί στεφάνου καταθέτουμε χρηματικό ποσό στην Εκκλησιαστική Επιτροπή του χωριού μας.

Είθισται, όταν φεύγουν από τη ζωή οι άνθρωποι και ειδικότερα όταν είναι επιφανείς να διαγγέλλονται επικήδειοι λόγοι. Δυστυχώς δεν έχω το κουράγιο να πω πάρα πολλά για εσάς, γιατί η κοινωνία της Λαγκάδας και της περιοχής που ζήσατε 88 χρόνια μαζί σας ξέρουν.

Υπήρξατε υπόδειγμα οικογένειας και φέρατε στον κόσμο τρία αξιόλογα παιδιά, αρκετά εγγόνια και δισέγγονα. Εκτός από

τα πιτσιρίκια, είμαστε όλοι σήμερα εδώ να σας κατευοδώσουμε σ' αυτό το ταξίδι που δυστυχώς δεν έχει γυρισμό.

Αγαπητή μου πεθερά άντεξες δέκα ολόκληρα χρόνια την απουσία του άντρα σου και πεθερού μου στη Ρωσία. Εκθές όμως δεν άντεξες ούτε δέκα ώρες και μας τον πήρες από κοντά μας ώστε να δημιουργηθεί το πρωτοφανές γεγονός στο χωριό μας, να φύγετε και οι δύο μαζί.

Αναρωτιέμαι αν σήμερα εδώ έχουμε κηδεία ή στέφανα; Μαλλον σας στεφάνωνουμε και πάλι έτσι που σας βάλαμε τον έναν δίπλα στον άλλον, όπως συνήθιζε και ήθελε ο πεθερός μου να ακουμπάει το χέρι επάνω σου.

Υπήρξες τίμια γυναίκα και πιστή σύντροφος. Στην απουσία του πεθερού μου στη Ρωσία δεν τόλμησε κανείς να σε πειράξει, γιατί ήξεραν τι τους περίμενε.

Αγαπητέ πεθερέ μου

Έφυγες τότε, εκείνα τα δύσκολα χρόνια, αφού έτσι το ήθελαν οι καταστάσεις και άφησες πίσω σου την «Τζαβελλαινα» μαζί με το γιο σου, τον αγαπημένο σου Χρήστο που ήταν ενός μηνός και τον μεγάλωσε μόνη της. Με τον ερχομό σου από τη Ρωσία, μετά από δέκα χρόνια έκανες τις αγαπημένες σου Γαρυφαλλιά και Αμαλία οι οποίες μέχρι την τελευταία στιγμή ήταν δίπλα σας.

Υπήρξες άφογος οικογενειάρχης. Με αξιοπρέπεια και καρτερία, με ήθος που ήταν διδακτικό για όλους, άντεξες σε όλες τις διώξεις που προήλθαν από αρρωστημένες εμμονές, και έτσι έφτασες σε μεγάλη ηλικία να προφυλακι-

στείς για κάποιες ημέρες, μέχρι να αθωωθείς από το Στρατοδικείο Ιωαννίνων για τα προδομένα όνειρά σου.

Με την εντιμότητα και την ανθρωπιά σου καταξιώθηκες στη μικρή κοινωνία της Λαγκάδας αλλά και ολόκληρης της Επαρχίας Κόνιτσας και καθ' ομολογία όλων, υπήρξες ένας από τους καλύτερους Κοινοτάρχες και για αυτό όλοι οι συγχωριανοί και φίλοι είναι σήμερα εδώ και σε τιμούν για τους αγώνες σου.

Θέλω να συγχωρέσετε αυτούς που για πολλούς λόγους δεν μπόρεσαν να σας συνοδεύσουν στην τελευταία σας κατοικία. Θέλουμε ειλικρινά να ευχαριστήσουμε τον κ. Γεώργιο Γούσια,

πρώην Πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου Δρακότρυπας Καρδίτσας, όπου ζουν πολλοί πρόγονοί μας από το χωριό μας, γι' αυτά που δημοσίευσε στο δίκτυο και για την ειλικρινή του αγάπη και σεβασμό που έτρεφε στην οικογένεια του πεθερού μου.

Καλό σας ταξίδι. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Λαγκάδας που σας σκέπασε. Στη μνήμη τους τα παιδιά τους προσφέρουν 60,00 ευρώ στο περιοδικό «Η ΚΟΝΙΤΣΑ» όπου ο εκλιπών ήταν συνδρομητής από εκδόσεως του περιοδικού.

Αιωνία η μνήμη

Σας ευχαριστώ για την φιλοξενία

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Φ. ΝΑΤΣΗΣ

† Ντίνα Γ. Γκουγκρά

Η καρδιά είπε στο μυαλό
«σταμάτα να μιλήσω,
τη λατρευτή τη Ντίνα μας
εγώ θα την υμνήσω».
Ντίνα μας, καμάρι μας,

κλώνάρι της καρδιάς μας,
γρήγορα μας έφυγες
και πήγες μακριά μας.
Όλα τα προγραμματίζεις
με σκέψη και σοφία
και δίκαια εισέπραττες
ανθρώπων τα βραβεία.
Όποιος και να σε γνώριζε
όποιος σε συναντούσε,
η αγάπη ήταν δυνατή,
γιατί σε αγαπούσε.
Συνέχεια επάλευες
μεσ' του Θεού το δρόμο
και σένα είχαμ' οδηγό
μες της ζωής τον πόνο.
Άγγελος ήσουν παντού,
γεμάτη καλοσύνη
και το 'δειχνες συχνά – πυκνά
με την ελεημοσύνη.
Είχες διαμάντια πάμπολλα

† Ένα στερνό ANTIO (στη Βασιλική Κοροβέση-Ευαγγελίδου)

Έχουν η
προσωποποίηση της
ζωντανίας, της
χαράς, της εργα-
τικότητας, της ευ-
γένειας και του αλ-
τρουϊσμού.

Έχουν η εν-
σωμάτωση της
αξιοπρέπειας,
της άθλησης και

της λεβεντιάς. Σκόμπριζες το γέλιο την
χαρά και την ευφροσύνη όπου κι αν
βρισκόσουν.

Προσπαθούσες πάντοτε, μαζί με τον
καθ' όλα αξιόλογο σύντροφο της ζωής
σου να ξεπεράσεις όλες τις αντιξοότητες
της ζωής με αξιοπρέπεια και ποτέ δεν
λύγισες. Όσπου, ξαφνικά και ανεπάν-
τεχα και ύστερα από έλεγχο ρουτίνας
διαπιστώθηκε πως το κοντάρι της επά-
ρατης νόσου σε χτύπησε στο πιο ευαί-
σθητο μέρος του σώματός σου. Όμως
και εκεί δεν λύγισες. Αντιμετώπισες το
πρόβλημα με καρτερία, θάρρος και
υπομονή. Έκανες πέτρα την καρδιά
σου προσπαθώντας να μην στεναχωρή-
σεις τους δικούς σου.

Δυστυχώς όμως το ηλιοθαύμα του
έτους (2013) η ψυχή σου πέταξε σε τό-
πους μακρινούς. Εκεί που δεν υπάρχει
πόνος, ούτε λύπη ούτε στεναγμός. Πή-
γες να συναντήσεις προσφιλή σου πρό-
σωπα και ιδιαίτερα τη μάνα σου που δεν

γεμάτα με αξία
και φωτίζεις τη γειτονιά
με περισσή λατρεία.
Έχουν γλυκιά κι αληθινή
με την απλότητά σου
κι όλοι σε καμαρώνανε
με τα χαρίσματά σου.
Ακούραστη, καθημερινά,
έκανες τις δουλειές σου,
αλλά ποτέ δεν ξέχναγες
τις θείες εντολές σου.
Παρέες έκανες πολλές,
με τόση ευκολία,
και τ' αστείακια που 'λεγες
είχαν επιτυχία.
Είχες το σπίτι σου ανοιχτό
σ' όλο τον κοσμάκη
και πάντα τον εκέρναγες
καφέ και λουκουμάκι.
Όλοι στεναχωρήθηκαν
μ' αυτό το ξαφνικό σου
κι έκλαψαν πολύ πικρά
τον άδικο χαμό σου.
Εμείς θα σε θυμόμαστε,
όσο καιρό κι αν ζούμε
και τις παρακαταθήκες σου
πιστά θα τις τηρούμε.
Για μας, δεν έφυγες ποτέ,
πάντα θα συζητούμε
κι αν έχουμε παράπονα
σε σένα θα τα πούμε.

Σ' αγαπάμε, όπως πάντα,
τ' αδέλφια σου.

Σημ. Στη μνήμη της Ν.Γ. τ' αδέρφια
της προσφέρουν στο περιοδικό μας 50
ευρώ.

μπόρεσες να την συνοδεύσεις στην τελευταία της κατοικία.

Αγαπημένη μας και πολύκλαυστη, αδελφή Κούλα, όλοι εμείς, τα αδέρφια σου, η νύφη σου, οι γαμπροί και συγγενείς και φίλοι, κλίνουμε γόνυ καρδιάς στην μνήμη σου, ευχόμενοι και προσευχόμενοι, όπως ο Θεός σε αναπαύσει εν χώρα ζώντων. Στον λατρευτό σου σύζυγο να του δίνει Ιώβεια υπομονή και καρτερικότητα, γιατί τώρα θα είναι και πατέρας, αλλά και στοργική μάνα. Στις πολυαγαπημένες σου κόρες που δεν ευτύχησες να τις καμαρώσεις νυφούλες, να έχουν αγάπη, ελπίδα και υπομονή στη ζωή τους.

Καλό σου ταξίδι καλή μας

Ε.Σ.

• Στη μνήμη της άγνωστος προσφέρει 20 ευρώ στο περιοδικό «Κόνιτσα».

***

Προεόρτια μάθαμε με λύπη τον θάνατο της Κούλας Ευαγγελίδου στην Αθήνα. Δεν μας ξάφνιασε, γιατί από χρόνια έδινε θαρραλέα και αξιοπρεπώς την μάχη της κατά του καρκίνου και πληροφορούμασταν την πορεία της υγείας της. Είναι η πιο ωραία μάχη στην ζωή για την ζωή, που καθόλου δεν είναι μάταιη. Συμμαθήτριά μας η Κούλα, μαθαίναμε στα ίδια μαύρα θρανία τα γράμματα στο «παλάτι» του Χουσεΐν Σίσκο στην πάνω-Κόνιτσα μέσα σε «νταγιακωμένες» αίθουσες, που καθόλου δεν μας ενοχλούσαν, γιατί συντελεστές στην εκπαίδευση είναι ο μαθητής και ο δάσκαλος και το

όραμά τους και έπεται κατά πολύ η υλικοτεχνική υποδομή. Ανεβαίναμε τα κατώ-κονιτσιωτόπουλα μαζί τα πρωινά το άσπρο καλντερίμι για το σχολείο. Όλα σαν να έγιναν χθες. Ανεπάντεχα και γρήγορα μεγαλώσαμε και ήρθε η σειρά μας να φεύγουμε, να αποχωρούμε. Η Κούλα ήταν μικρόσωμη αλλά μεγαλόκαρδη, πρόθυμη με τον καλό λόγο στο στόμα της, με μόνιμα χαμογελαστό πρόσωπο που το σκέπαζε το σγουρό μαλλί της κεφαλής της. Υπηρέτησε τον ανθρώπινο πόνο ως προισταμένη νοσηλεύτρια σε Νοσηλευτήριο στην Αθήνα πριν τον γνωρίσει αμετάκλητα στην ψυχή της και στο κορμί της. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της αττικής γης που την σκεπάζει και ο Θεός, που τούτες τις άγιες μέρες ενανθρωπίστηκε, ας απαλύνει το βαρύ πόνο των οικείων της.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

† Αντίο σε μια ηρωίδα μάνα, τη μάνα μου

Γεννήθηκε στην Κόνιτσα, χειμώνα καιρό, Φλεβάρης του 1946. Η γυναίκα που της χάρισε ζωή σε συγκυρία ταραχώδη, η γιαγιά μου, η Ανδρομάχη Πρίντζου. Ο πατέρας της και παππούς μου,

Νίκος Πρίντζος, απών εκείνη τη στιγμή, αλλά και για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής της. Πόλεμος, βλέπετε, και χωρισμός.

Παντρεύτηκε το φωτογράφο Νικόλαο Τσιγκούλη, στα δεκαεννέα της. Την είχε πρωτοδεί, έφηβος ο ίδιος, στις εκδρομές και εκδηλώσεις που έκανε το σχολείο της, στις οποίες πήγαινε να καλύψει φωτογραφικά. Υπήρχε η συμπάθεια μεταξύ τους από τα σχολικά χρόνια, όπου εξελίχθηκε σε έρωτα και αγάπη αφού τέλειωσε η μητέρα μου το σχολείο. Στα δεκαέξι της ήταν αρραβωνιασμένη και στα είκοσι μάνα. Γεννήθηκε ο Μίμης και λίγα χρόνια μετά η αδερφή μου, Άννα. Το "σουγγάρι", ο μικρότερος ή και Κατινόπουλο όπως συνήθιζε να με αποκαλεί ο πατέρας μου, είδε το φως μετά από καμιά δεκαριά χρόνια.

Μόλις στα σαράντα της έμεινε χήρα και τέσσερα χρόνια μετά έγινε γιαγιά. Ο καλός μου πατέρας, ο πάντα κύριος, ο πολύ καλός φίλος, ο αξιοπρεπής επαγγελματίας, ο αψεγάδιαστος φωτογράφος, και άλλα τέτοια που μου περιγράφουν όσοι όλα αυτά τα χρόνια αναφέρονται σ' αυτόν, μας "άφησε" λίγο πριν το Πάσχα εκείνης της χρονιάς, ήταν Απρίλιος του 1986. Εγώ μόλις δέκα. Εκείνη, στάθηκε αμέσως ως πατέρας και μάνα μαζί, παλικάρισμα, ωσάν μια λιονταρίνα στα παιδιά της. Λες και να 'ταν εκπαιδευμένη ή προετοιμασμένη για έναν τόσο βαρύ ρόλο σε μιά τόσο δύσκολη κατάσταση. Ως μάνα από άλλη εποχή, από εκείνες που η Ιστορία έχει

καταγράψει και κατατάξει, στις Ηρωίδες μάνες!

Η μητέρα που ήταν και πατέρας, μας έδωσε τα πάντα. Δεν έλειψε από το σπίτι μας, τίποτα ποτέ και δεν αναφέρομαι μόνο στα υλικά αγαθά. Κυρίως κάνω λόγο στο πνευματικό και συναισθηματικό πλαίσιο, όσον αφορά στην ανατροφή τέκνων, στη στάση του γονέα. Στάθηκε "βράχος" δίπλα μας, κάνοντας την απώλεια του πατέρα να είναι πιο ελαφριά, ώστε με τον καιρό να περιορίζεται μόνο στην φυσική απουσία του.

Η μαμά μου, η μονάκριβη μάνα μου, η μικρόσωμη κυρία, ήταν δεν ήταν 1,60 μ., η γεμάτη ενέργεια γυναίκα, η καλοκάγαθη Κατίνα. Ένας σεμνός, καλοσυνάτος, πολύ ευαίσθητος και ευγενικός από καρδιάς άνθρωπος. Μόνο της μέλημα όλα τα χρόνια, να μεγαλώσει με τον καλύτερο τρόπο τα παιδιά της και να βοηθήσει, διπλά, τα εγγόνια της μετέπειτα. Η σπουδαία νοικοκυρά, η εξαιρετική μαγείρισσα, η καλή γειτόνισσα, η πιστή φίλη. Η χρυσοχέρα μοδίστρα, με τα «κοφτά», με τα πατρόν, με τις σταυροβελονιές και ο,τι άλλο υπάρχει σε κέντημα, ράψιμο ή πλέξιμο, να το δημιουργεί με αφοσίωση, καλαισθησία και με πολύ μεράκι.

Η μητέρα μου, δεν έκανε σπουδές. Τέλειωσε μόνο τη βασική εκπαίδευση στο 2ο Δημοτικό σχολείο Κόνιτσας. Κι όμως, ήταν πολύ παιδευμένη και αυτό που λέμε, μέσα απ' τη ζωή μορφωμένη. Ο χαρακτήρας της, η σκληραγώγηση και η αυστηρή ανατροφή από την κυρά

Μάχη, η συμβίωση με τον πατέρα μου, είχαν ως αποτέλεσμα να γίνει και η ίδια δάσκαλος και μεταδότης ήθους, αξιοπρέπειας, περηφάνιας, ευγένειας, σεμνότητας και καλοσύνης.

Με ανάθρεψε, όπως το ίδιο έκανε και με τα αδέρφια μου και τα εγγόνια της, με αξίες πολύτιμες.

Με εκπαίδευσε να παλεύω, να διεκδικώ, να μην αδικώ, να αναζητώ το δικό, να είμαι ευχαριστημένος με τα λίγα και να ευ-αγωνίζομαι για τα πιο πολλά. Να αγαπώ και να σέβομαι τον άνθρωπο και τη φύση. Να στέκομαι!

Δεν έκανε ταξίδια μακρινά, δεν γλύντησε όσο γλεντά και διασκεδάει ο μέσος άνθρωπος, δεν έβγαине βόλτα στην αγορά να ξεσκάσει. Δεν τα θέλησε αυτά, καθόλου. Όλη της η ζωή και η χαρά της, ήταν η οικογένεια, τα παιδιά, τα εγγόνια της. Το σπιτικό μας, ο κήπος, η αυλή της. Το νοικοκυριό της. Οι φίλες της, οι γειτόνισσες.

Η μανούλα μου έφυγε χτυπημένη από τον καρκίνο. Πάλεψε με τη νόσο για τρεις μήνες, με περισσή αξιοπρέπεια και ήθος που σπανίζει. Το διάστημα αυτό, έδινε κουράγιο αυτή σε μας και όχι το φυσιολογικά αντίστροφο. Ήταν το απόγευμα της Κυριακής, Δεκέμβρης 2013, του Αγίου Ελευθερίου. Ελευθερώθηκαν μαζί, η ταλαιπωρία της, η αγω-

νία της, ο μεγάλος της κόπος, οι όποιες λύπες της.

Η μεγάλη χαρά και η ανεξάντλητη αγάπη που εισέπραξε εν ζωή από τα παιδιά της και τα εννέα εγγόνια της, θα τη συνοδεύουν στο μακρινό ταξίδι.

Εμείς, θα ζούμε και θα αναπνέουμε με την εικόνα της..!

..και δεν θα στεναχωριόμαστε, όπως μου ζήτησε..!

Στη μνήμη της, η οικογένεια προσφέρει χρηματικό ποσό στο αγαπημένο μας περιοδικό Κόνιτσα.

ΠΑΝΟΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

• Όλους τους συγγενείς, φίλους και γνωστούς οι οποίοι με τον καθ' οιονδήποτε τρόπο μας συμπαρυστάθηκαν στο βαρύτατο πένθος μας με το χαμό της λατρευτής μας συζύγου και γλυκιάτης μας μάνας Βασιλικής Κοροβέση-Ευαγγελίδου τους ευχαριστούμε από τα βάθη της καρδιάς μας.

Οικογ. Κων/νου Κοροβέση

• Η οικογένεια Γεωργίας Γεωργάτη ευχαριστεί θερμά όσους συμπαρυστάθηκαν στο πένθος της.

Ευχαριστεί ιδιαίτερα τον αγαπημένο φίλο Βαγγέλη Μπούνα για τη χρηματική προσφορά του στο Γηροκομείο Κόνιτσας στη μνήμη του φίλου του, που εκ παραδρομής δεν αναφέρθηκε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 24ου ΤΟΜΟΥ Τ. 168-173 (2013)

ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ ΧΡ. Βιβλιοπαρουσίαση σελ. 111-121-291.

ΒΙΝΟΣ ΣΤΑΘΗΣ Εισαγωγή στο παραδοσιακό τραγούδι, 217 - Ένα έργο με προσδοκίες, 314.

ΓΑΡΓΑΛΑΣ ΠΑΝ. Απάντηση σε επιστολή, 25.

ΓΚΟΤΖΟΣ ΣΠ. Συνδ. Αποφ. Γυμν.-Λυκείου, 15 - Κοπή πίτας, 75 - Επιστολή, 147 - Αφιέρωμα στον Κ. Ρούση, 161 - Υπόμνημα, 200 - Παράδειγμα Αριστείας, 210 - Απάντηση σε επιστολή, 227.

ΓΚΟΥΤΟΣ ΧΑΡ. Ιστορικά στοιχεία για τη Στράτσιανη, 93 - Ειδήσεις για την Επαρχία μας (1903-1905), 98 - Ιστορικά στοιχεία για την Επαρχία Κόνιτσας, 173 - Η κατασκευή της γέφυρας Κόνιτσας, 179, Ιστορικά στοιχεία για τα χωριά της επαρχίας μας - 241- 333, 404.

ΔΑΦΝΗΣ ΙΩΑΝ. Πανηγυρικός εορτασμός για τα 100 χρόνια των Βαλκανικών πολέμων, 129 - Το ιστορικό Τ.Π., 302 - Προσκύνημα στην Ι. Μονή Μολυβδοσκεπάστου, 303 - Β' Βαλκ. Πόλεμος 357.

ΔΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ ΑΝ. Το τέλος της Μεγάλης Ιδέας, 89 - 203 - 267.

ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓ. Μια βραδιά στο Γαλαδί, 439.

ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ ΚΑΤ. Η 28η Οκτωβρίου στη Βούρμπιανη, 361.

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ Δελτίο Τύπου, 184 - 185 - 350 - 378 - 397, 404.

ΕΞΑΡΧΟΥ ΧΑΡ. Ανοικτή επιστολή, 21.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΕΥ. Ο Γέροντας Παΐσιος, 311.

ΖΑΚΚΑΣ ΚΩΝ. Κόνιτσα, 432.

ΖΑΝΗΣ ΧΡ. Το ζητούμενο ήθος, 35 - Προβληματισμοί για τον πολιτισμό 35 - Προβληματισμοί για τον πολιτισμό, 92 - Το θλιβερό κατόντημα, 315 - Οι Ηπειρώτες πολιτικοί, 382 - Η αξιοπιστία των πολιτικών, ... Το ανεκπλήρωτο χρέος, 445

ΖΙΩΓΑΣ ΑΝΤ. Τα παιδιά του Πληκατίου στον Εμφύλιο, 62.

Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ σελ. 347.

ΚΑΝΑΤΣΗΣ ΤΑΣΟΣ Ανθήματα, 115 - Βουνίσιοι καημοί, 287 - Και επι/γής Ειρήνη, 417

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΣΕΒ. Ευλογημένη χώρα (ποίημα), 134.

ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΑΛΕΞ. Διασυνοριακό Οικουμενείο Αώου, 346.

ΚΟΥΚΕΣΗΣ ΒΑΣ. Ομιλία για Κ. Ρούση, 161.

ΚΟΥΣΙΑΦΕ ΘΕΟΔ. Επιστολή, 76.

ΚΥΡΓΙΑΝΝΗ ΠΗΝ. Πανηγύρι στο Μεσοβούνι, 69.

ΛΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝ. Η κατασρόλα, 191 - Η γιάτρεσσα, 383.

ΛΕΤΣΙΟΣ ΝΙΚ. Η Ι. Μονή Μολίσσης, 307.

ΜΑΥΡΟΠΑΝΝΗΣ Γ. Ανέφελη νυχτιά (ποίημα) 117 - Νυχτερινοί επισκέπτες - 223 - Ο έρωτας λάμπει τη νύχτα, 281 - Χριστούγεννα της φτωχής εργατιάς, 387 - Χριστός γεννιέται (ποίημα), 416

ΜΠΕΛΟΚΙΩΤΗΣ ΠΑΝ. Η μέλισσα και το τάλαντον, 33.

ΜΟΛΙΣΤΙΝΟΣ Νέα από τη Μολίσσα, 67.

ΜΠΟΥΝΑΣ ΠΕΤΡΟΣ Περιπλανήσεις, 49 - Άνθρωποι που φύγαν, 131 - Τι άλλο από εν-

θυμήματα, 207 - Βόλτα στα παλιά, 277 - Οι μακαρίτες, 371 - Περιήγηση στην αγορά της Κόνιτσας, 429.

ΝΑΤΣΗΣ ΠΑΝ. Αδ/τα Λαγκαδιωτών, 71 - Δεκαπεντεύγουστος 2013

ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣ. Ένας θαυμάσιος δάσκαλος, 119.

ΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΘΟΣ Δάσκαλος ή Δάσκαλος, 206.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΣΩΚ. Οι δύο φτωχοί, 53 - Βίγλα - Σκοπιά - Φυλάκιο, 379 - Η μάχη της Γκραμπάλας, 419

ΠΑΓΑΝΙΑΣ ΚΩΝ. Βιώσιμα μοντέλα ολοκληρωμένης ανάπτυξης, 271.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Γ. Κοπή πίτας Μοναστηριωτών, 74 - Η γιορτή της Μεταμόρφωσης, 290 - Η άγνωστη Ι. Μονή Μολίστης,

ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ Ι. Ένας κρυμμένος ποιητής, 211.

ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ ΖΗΣΗΣ «Πάσχα χωρίς Ανάσταση» 44.

ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ ΔΗΜ. Λειβαδιά, 139 - Απρίλης στη Μόλιστα, 213 - Υπάρχει ελπίδα, 275 - Αλυσμόντες μνήμες, 373 - Η Ι. Μονή Μολίστης, 435.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤ. Μια μέρα στη Β. Ήπειρο, 375 - Ζάππας, 427.

ΠΑΣΧΑΛΗ ΑΓΝΗ Παγκοσμιοποίηση και Κ. Κρυστάλλης, 125.

ΠΕΤΡΟΝΩΤΗΣ ΑΡΓ. Ποιος πρωτομάστορας έκτισε το γεφύρι Κόνιτσας, 181 - Δυο λόγια για τον Ι. Λυμπερόπουλο, 189.

ΠΟΛΙΤΗΣ ΑΓΑΘ. Αναμνήσεις από τα γυμνασιακά χρόνια, 41 - Οικονομική κρίση και Εθν. Ευεργέτες, 103 - Επιστολή, 274.

ΠΥΡΡΟΣ ΚΩΝ. «...επί τας», 425

ΣΠΙΤΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ Λόγος για την 28η Οκτωβρίου, 353.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ 309, 396 - 449.

ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ 100 χρόνια ελευθερίας, 61, Νέτα-σκέτα 39, Άνθρωποι και σκουπίδια, 241, Για τα 100 χρόνια 329, Βραβείο στον Δ. Ζακόπουλο 364.

ΣΥΡΟΣ ΓΕΩΡΓ. Ανεπανάληπτο θαύμα της Ελλάδας, 68.

ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΛΗΔΑ Κοπή πίτας, 138.

ΤΑΣΟΣ ΑΝΤ. Μόλιστα - Μοναστήρι - Γαλαδί 225.

ΤΟΥΦΙΔΗΣ ΣΩΤ. Εκγαίνια έκθεσης βιβλίου, 5 - Ένας ήρωας παπάς, 47 - «Μικρόβια μάνα...» 102 - Τιμή στους προγόνους (ποίηση) 242 Η Μελισσα (ποίηση) 289 - Σουλιώτικες παραφράδες (βιβλιοκρισία) 296 - Στραβά και ανάποδα, 423 - 443 - Σχόλια - 457.

ΤΣΑΓΚΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑ Όμορφη Κόνιτσα, 116.

ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ ΒΑΣ. Ημέρα μνήμης του Ολοκαυτώματος, 30 - Υπόμνημα, 73 - Ιωάννης Παρμενίδης, 105 - Ατυχήματα - δυστυχήματα, 133 - Σχόλια, 148 - Δος μοι τούτον τον ξένον, 201 - Εκδήλωση μνήμης, 221 - Συγκέντρωση Αποφοίτων, 249 - Ένας καφές σας περιμένει, 280 - Έξυπνα λόγια, 308 - Ο Μητροπολίτης Σπ. Βλάχος, 341 - Αντί να καθαριέσαι, άναψε ένα κερι, 365 - Δεύτε πάντες οι κοπιώντες, 395 - Αξίες και Άξιοι, 441 - 443 - 446 - 448 - 451.

ΤΣΟΥΒΑΛΗ ΑΙΚΑΤ. Κοινωφ. επιχ. Δήμου Κόνιτσας, 10 - Εργαστήρι αιώνων, 109 - Για τον Μ. Φριζή, 351 - Βιοτουρισμός, 401

ΧΟΥΣΟΥ ΑΝΝΑ Ομιλία για τον Κ. Ρούση, 166.

Συνδρομές

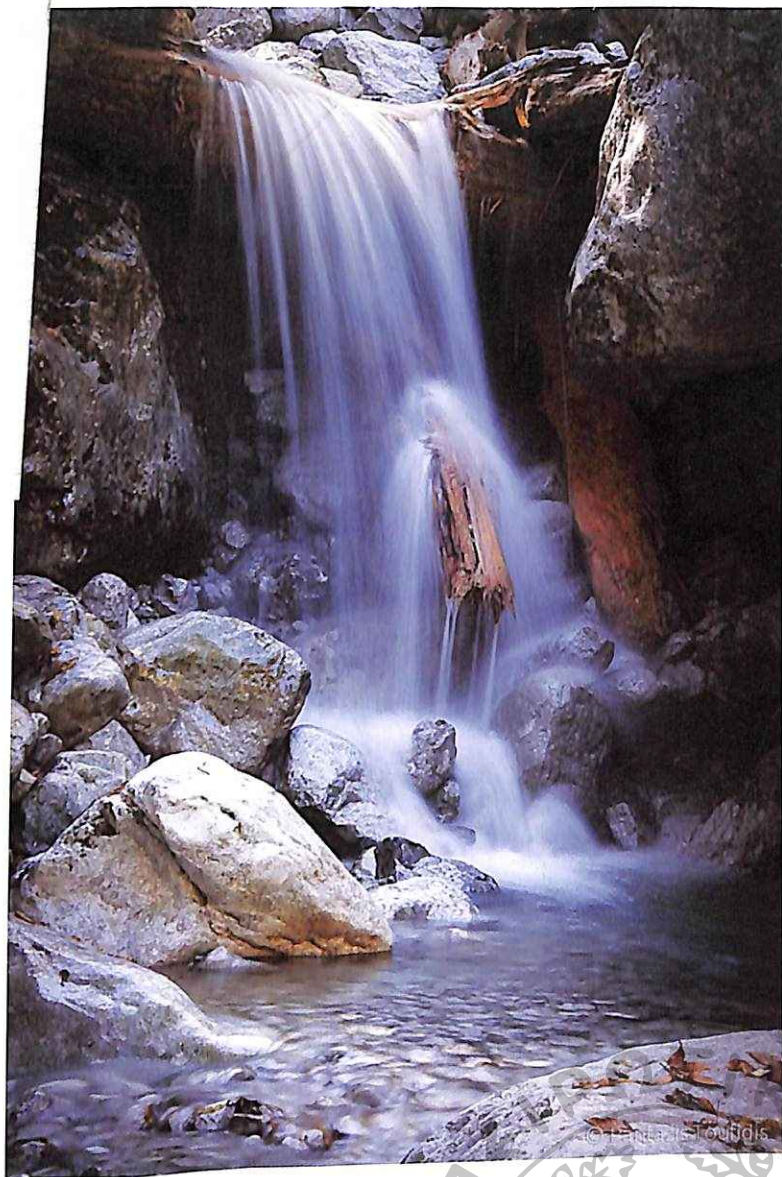
Παρασκευάς Οδυσσέας Αυστραλία 60
 Γκότζος Βασ. Ελβετία 125
 Πορφυριάδη Αφροδίτη 30
 Πάντος Κων/νος Γερμανία 100
 Σδούκου Μαρία Αθήνα 20
 Καρανίκας Μιχ. Αθήνα 30
 Μπίσα Χαρίκλεια Αθήνα 30
 Νόκος Παντελής Αθήνα 15
 Ζακόπουλος Αχιλ. Αθήνα 15
 Πορφύρης Παναγ. Αθήνα 15
 Σκλήνας Ιωάννης Αθήνα 45
 Δερμιτζάκης Γεώργιος Αθήνα 50
 Λασιονίκος Γεώργιος Αθήνα 15
 Λασιονίκου Λουκία Αθήνα 15
 Καραγιάννη Ολυμπία Αθήνα 15
 Κυπραίου Σάκη Αθήνα 15
 Νικούλη Μαρίκα Αθήνα 15
 Παπαδημητρίου Γεωργία Αθήνα 15
 Κώστα Άννα Αθήνα 50
 Πηγαδάς Αλεξ. Αθήνα 20
 Νόκος Παναγ. Αθήνα 30
 Πορφύρης Παντ. Αθήνα 15
 Ιερ. Παπαδημητρίου Κων. Αθήνα 15
 Κώστας Γρηγόρης Αθήνα 30
 Κουτρομάνος Κων. Αθήνα 20
 Τσιτσιράγκος Παύλος Αθήνα 100
 Ζάνης Χρίστος Αθήνα 20
 Ρεμπέλης Λάμπρος Αθήνα 50
 Τρυφονίδου Άννα Πειραιάς 50
 Δάλλας Ιωάννης Θεσ/νίκη 30
 Ξεφτέρης Ιωάννης Θεσ/νίκη 30
 Μηλιών Κατερίνα Θεσ/νίκη 15
 Μπετζούνης Στ. Θεσ/νίκη 20
 Ζήκος Χρήστος Θεσ/νίκη 15
 Γκούντα Χρυσάνθη Γιάννινα 20
 Κήτας Δημ. Γιάννινα 50
 Κοντοζήσης Κων/νος Γιάννινα 30
 Βέργος Βασίλης Γιάννινα 20
 Καραγιάννης Βασ. Γιάννινα 20
 Παπαθεμιστοκλέους Χρ. Γιάννινα 15
 Λάμπρου Αλεξία Γιάννινα 15
 Δελμηήτρου Όλγα Γιάννινα 15
 Φωλίδη Ασπασία Γιάννινα 20
 Τάση Ισμήνη Γιάννινα 15
 Σδράλλη Αναστασία Γιάννινα 15
 Γιάκκας Ανδρέας Γιάννινα 20
 Γκρέστας Γιάννης Γιάννινα 30
 Τσιαλογιάννη Μαρία Γιάννινα 15
 Μούσιου-Σάλτα Μ. Γιάννινα 60
 Ματσή Ολυμπία Γιάννινα 20
 Οικονόμου Χρ. Γιάννινα 20

€

Χαλούλου Σταυρούλα Γιάννινα 30
 Τσουνη Χαρίκλεια Γιάννινα 15
 Παπαζήσης Ζήσης Γιάννινα 30
 Συργιάννης Νικ. Γιάννινα 15
 Σδούκος Βασ. Λάρισα 20
 Μπαλασσοπούλου Ελένη Πάτρα 40
 Τασούλα Παναγιώτα Τρίκαλα 15
 Τζώζης Δημ. Πάτρα 30
 Καραγιάννη Αλεξάνδρα Καλαμάτα 15
 Τζιάτζιου Ανθούλα Κορωπί 20
 Σουφλέρης Κων. Χαλκίδα 30
 Πουτέστη Εριφύλη Πρέβεζα 15
 Τσινασλανίδης Αλέκος Φιλιάτες 20
 Σεβ. Μητροπολίτης Αθηναγοράς Άμφισσα 30
 Μπλιάγκας Γεωργ. Ξάνθη 30
 Βλάχος Επιμ. Πάτρα 20
 Τούσης Κων/νος Πάτρα 30
 Κολοκυθά Αικατ. Καλαμάτα 20
 Ντεντοπούλου Χριστίνα Κόνιτσα 15
 Κοντογιάννης Χαρίλαος Κόνιτσα 50
 ΚΑΠΗ Κόνιτσας 15
 Καπάιος Ιωάννης Κόνιτσα 15
 Κιτσάτη Μαργαρίτα Κόνιτσα 15
 Νίκου Χρήστος Κόνιτσα 15
 Νικολόπουλος Γεωργ. Κόνιτσα 50
 Κυπαρίση Αρετή Κόνιτσα 20
 Δερδέκη Άννα Κόνιτσα 20
 Κίτσιος Σταύρος Κόνιτσα 15
 Χουρσάν Αναστ. Κόνιτσα 15
 Καφετζής Δημ. Κόνιτσα 25
 Κολάκας Δωρόθ. Κόνιτσα 15
 Τσιωλής Σπύρος Κόνιτσα 15
 Ζώτος Παύλος Κόνιτσα 20
 Τσαρούχης Ιωαν. Κόνιτσα 20
 Κωνσταντινίδη Αντ. Κόνιτσα 15
 Κρυστάλλης Γεωργ. Κόνιτσα 20
 Εξάρχου Χαράλαμπος Κόνιτσα 15
 Κολάκας Γεώργιος Κόνιτσα 30
 Μουκοβίνας Γεωργ. Μεσοβούνι 15
 Δάσκαλος Ιωάννης Καβάσιλα 15
 Τσίος Κων/νος Κεφαλοχώρι 15
 Φασούλης Τάσος Κεφαλοχώρι 20
 Λάμπας Δημ. Ηλιόραχη 15
 Σκορίλα Δημήτρα Μάζι 20
 Δάγκος Αθαν. Παλαιόςέλλι 20
 Μπλιθικιώτης Ε. Παναγ. Λαγκαδά 15
 Δάλλας Παναγιώτης Ελεύθερο 15
 Ρούβαλης Αποστ. Ελεύθερο 50
 Βαζούκης Αποστ. Νικάνορας 15
 Κουσιφά Θεοδώρα Μοσχάτο 30
 Βούρης Πέτρος Χαλκίδα 40
 Τασούλας Χρήστος Χανιά 15
 Ματσης Γεωργ. Ελεύθερο 20
 Λάκκας Σωτ. Μάζι 15
 Κόντος Γεωργ. Πηγή 15

"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ 4
454 44 ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Καταρράκτης στην χαράδρα Αώου.

ΥΠΟΔ. 1031 ΚΑΥ. 25.90.09.0010	
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR	
Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/ση δυσανάγνωστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d'adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Δείκτη
2573

ΕΡΜΗΡΕΙΑ
ΚΟΝΙΤΣΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΕΛΛΑ